ΝΕΟΛΟΓΟΥ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

ΑΡΙΘΜΟΣ 27. ΤΟΜΟΣ Β'. 25 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1893.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ.

ΗΡΟΚΛΕΟΥΣ ΒΑΣΙΑΔΟΥ
ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΡΟΦΟΡΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΙΜΑΙΑΙ ΔΙΑΤΡΙΒΑΙ
πρὸς τὸν Μαρκήσιον **de Queux de Saint-Hilaire**
ἀνέκδοτοι.*

Δ'.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, Μαρτίου 26 1887.

Ἐρίπιμε κύριε,

Τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ὑπόθεσις καὶ ὑποκείμενόν εἰσιν αἱ γενικαὶ ἀρχαὶ καὶ τὰ ἀξιώματα τῶν περὶ τὸν Blass, ὧν ἐμφοροῦνται καὶ ἐφ' ὧν στηρίζονται λέγοντες καὶ γράφοντες περὶ τῆς γνησίας προφορᾶς τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς. Καὶ δὴ ἀφ' ἑστίας ἄρχομαι, ἀπὸ τῶν ὀνομασιῶν, αἷς χαίρουσι χρώμενοι, τὴν μὲν ἐθνικὴν τῶν Ἑλλήνων προφορὰν τῆς ἀρχαίας καλοῦντες ῥεῦχλίνειον, νεοελληνικὴν, προφορὰν τῶν νέων Ἑλλήνων, στρεβλήν, διεφθαρμένην, κακόηχον, κακόφωνον, ἀποτρόπαιον καὶ βάρβαρον (abscheulisha und barbarische), τὴν δὲ ἐρασμικὴν, ἐρασμίαν, εὐηχον, εὔφωνον, ἁρμονικὴν, ἀληθῆ καὶ γνησίαν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, ἀπὸ Ὁμήρου μέχρι Πλάτωνος καὶ Δημοσθένους (unsere aussprache ist in allen andern [πλὴν ὀλίγων μικρῶν ἐλλείψεων] punkten des vokalismus fest genug begründet als die wenigstens annähernd wahre und echte nicht etwa nur der Homerischen zeit, sonder der gesammten Blütezeit der griechischen Nation).

Αἱ ὀνομασίαι αὗται ἔχουσι πολὺ μὲν τὸ κωμικόν, πολὺ δὲ καὶ τὸ παράλογον καὶ τῇ ἱστορικῇ ἀληθείᾳ ἀντιβαῖνον, τὴν τῶν πραγμάτων φύσιν ἀνατρέπουσαι, καὶ τὰ μὲν ἀρχαῖα σοφιστικῷ τῷ τρόπῳ μεταστρέφουσαι εἰς νέα, τὰ δὲ νέα εἰς ἀρχαῖα· πᾶς τις κατανοεῖ διὰ τί ἡ ἐρασμικὴ προφορὰ καλεῖται οὕτως, οὐχ ὅμως καὶ διὰ τί ἡ ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων προφορὰ καλεῖται ῥεῦχλίνειος, ὡς εἰ ὁ ἀγαθὸς οὗτος ἑλληνιστὴς ἦν ὁ πατὴρ καὶ δημιουργὸς αὐτῆς, ὅς, ὅτε ἡ ἐρασμικὴ φιλολογικὴ αἵρεσις ἀνεφάνη τῷ 1528, οὐκ ἦν ἐν τοῖς ζῶσιν, οὐδ' εἶδεν αὐτὴν γιγνομένην, οὐδὲ κατεπολέμησεν αὐτὴν, ὅπως ἀντίπαλος τῷ Ἐράσμῳ ὑπολληφθῇ. Τοῦτο ἦν ἀδύνατον· διότι οὐδ' αὐτὸς ὁ πατὴρ τῆς αἱρέσεως ἀναφανδὸν ὑπερήσπιζεν αὐτὴν, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ διαβοήτου Διαλόγου Περὶ ὀρθῆς προφορᾶς τῆς λατινικῆς καὶ ἑλληνικῆς γλώσσης διετέλει διδάσκων τὴν ἀρχαίαν κατὰ τὴν ἑλληνικὴν προφοράν, μεταπεμψάμενος ἐπίτηδες Ἕλληνα, ὅπως ἐν τῇ ἀναγνώσει τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων καὶ ἐν τῇ ὁμιλίᾳ ἀκούῃ τὴν γνησίαν ἐκείνην καὶ πάτριον

*) Ἐν τοῖς ὑπ' ἀριθμ. 7 καὶ 8 τεύχεσι τῆς «Νεολόγου Ἑβδομαδιαίας Ἐπιθεωρήσεως» ἐδημοσιεύσαμεν τὰς ἐπιστολὰς δευτέραν καὶ τρίτην ἐξ ὧν ὁ ἀοίδιμος Ἡροκλῆς Βασιάδης ἔπεμψε τῷ ἀοιδίμῳ ἑλληνιστῇ μαρκησίῳ de Queux de Saint-Hilaire, αἰτησαμένῳ τὴν γνώμην αὐτοῦ περὶ τοῦ ζητήματος τῆς προφορᾶς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης. Αἱ ἐπιστολαὶ ἐκεῖναι δύναται νὰ λογισθῶσιν ὡς προεισαγωγαὶ εἰς τὸ θέμα. Ἡ τετάρτη δ' ἐπιστολή, ἣς τὴν δημοσίευσιν ποιούμεθα ἀπὸ τοῦ τεύχους τούτου, εἰσέρχεται εἰς αὐτὸ καὶ ἀναπτύσσει τὸ ζήτημα ἀναιρῦσα τὰς δοξασίας τῶν τοῦ Ἐράσμου ὀπαδῶν, ὧν κυριώτατος νῦν ὁ καθηγητὴς τοῦ ἐν Kiel πανεπιστημίου, ἡμέτερος δὲ φίλος κ. Fr. Blass, οὗτινος τὸ περὶ προφορᾶς τῆς ἑλληνικῆς σύγγραμμα θεωρεῖται καὶ εἶναι ἡ τελεία ἀπολογία τῶν ὑπὲρ τοῦ Ἐράσμου, τοῦτο δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις ὑπ' ὄψιν ἔχει καὶ ὁ κ. Θ. Παπαδημητρακόπουλος ἐν τῇ περισπουδάστῳ καὶ σοφῇ βασάνῳ τῶν περὶ τῆς ἑλληνικῆς προφορᾶς ἐρασμικῶν ἀποδείξεων (ἐν Ἀθήναις 1889).

Ἐν Σταυροδρομίῳ, τῇ 20 ἀπριλίου 1893.

ΟΔ. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ.

φωνήν, ὡς αὐτὸς λέγει ἐν τῷ τέλει τοῦ Διαλόγου· ad hoc munus interdum nationes Graecum mercede conduxi, licet alioqui parum eruditum *propter nativum illum et patrium sonum*· ἤτησε δὲ καὶ παρὰ τοῦ φίλου αὐτῷ Ἰ. Λασκάρεως ἕνα εἰς Löwen Ἕλληνα τὸ γένος διδάσκαλον πέμψῃ, ὅπως οἱ μαθηταὶ τὴν γνησίαν τοῦ Ἕλληνος λόγου προφορὰν ποτισθῶσιν: ut asciscerentur Graecus natus, unde statim *germanam graeci sermonis pronunciationem* imbibant audidores. Εἴπερ ὁ σοφὸς Ὁλλανδὸς διετέλει μέχρι τέλους τοιαῦτα φρονῶν καὶ πράττων πρὸς ἐμπέδωσιν τῆς γνησίας τοῦ Ἕλληνος λόγου προφορᾶς, ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα, διδασκομένη ὡς ζῶσα, εἶχεν ἂν τὴν προσήκουσαν τάξιν καὶ λάμψιν καὶ ἔμελλε μείζονας τῶν γενομένων εὐεργεσίας τοῖς πεπολιτισμένοις τῆς Δύσεως ἔθνεσι παρέξειν. Ταῦτας, ὡς εἶπον καὶ ἐν ταῖς προηγουμέναις ἐπιστολαῖς, ἀνεχαίτισε καὶ ἐξεμηδένισεν ὁ διάλογος τῆς ἄρκτου καὶ τοῦ λέοντος, ὁλέθριον κατασκεδάσας δηλητήριον κατὰ τῆς γνησίας τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης προφορᾶς, ἥτις ἀπὸ τῆς Ἀναγεννήσεως ἄχρι τοῦ 1528 αὔξανε καὶ ἐκραταιοῦτο καὶ ἐν τοῖς σχολείοις τῆς ἑσπερίας Εὐρώπης. «Ἡ τύχη τῆς ἑλληνικῆς φαίνεται καὶ ἐν ταῖς σχολαῖς καταδικασθεῖσα· διότι γλῶσσαν ὑπὸ ἑξ ἑκατομμυρίων ἀνδρώπων ἔτι καὶ νῦν λαλουμένην, βιαίως νεκρὰν κατέστησαν· τί δὴ θαυμαστόν, ἂν νεκρὰ γλῶσσα μηκέτι μακρότερον ἐπιζῆν δύνηται;» Engel.

Οἱ περὶ τὸν Ἔρασμον αἰσθανόμενοι ὅτι οὐδὲν ἐκ τοῦ παρελθόντος ἔχουσι κῦρος, διότι ἡ αἵρεσις αὐτῶν ἦν νεοχάλκευτος καὶ νεότευκτος καὶ γνωστὴ ἡ ἀρχή, ἡ καταγωγή, τὸ γένος, ὁ τόπος καὶ ὁ χρόνος τῆς γεννήσεως αὐτῆς (1528), διενοήθησαν ἕνα καὶ τὴν γένεσιν τῆς ἐθνικῆς προφορᾶς, ἣν ὁ ἀρχηγὸς αὐτῶν ἐκάλει γνησίαν τοῦ Ἕλληνος λόγου προφοράν, περὶ τοὺς αὐτοὺς καταβιβάσωσι χρόνους, σύγχρονόν τινα ἑλληνιστὴν κηρύσσοντες ἀρχηγὸν αὐτῆς καὶ πρὸς τοῦτον ἀντιτάσσοντες τὸν Ἔρασμον· καὶ δὴ εὗρον τὸν Ρεῦχλῖνον, ὃς οὐδὲν ἔγραψε περὶ προφορᾶς, οὐδὲ ἀντίπαλος ἐγένετό ποτε τῷ Ἐράσμῳ, ἀλλὰ μᾶλλον συναγωνιστής, διότι ἄμφω ἦσαν ζηλωταὶ καὶ ὀτηροὶ θεράποντες τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, εἴπερ τινὲς καὶ ἄλλοι πρὸς διάδοσιν αὐτῶν ἀγωνισάμενοι, οὐδὲ διαφωνήσαντες οὐδαμῶς πρὸς ἀλλήλους περὶ τῆς γνησίας προφορᾶς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, καὶ τοῦ Ἐράσμου, ὡς εἴδομεν, καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ρεῦχλίνου ὁμολογοῦντος ὅτι ἡ ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων προφορὰ γνησία ἐστιν.

Ἀποδεξαμένων δὲ καὶ τῶν ὀπαδῶν τῆς ἑλληνικῆς προφορᾶς ἐν τῇ Δύσει ἀρχηγόν, λόγῳ εὐγνωμοσύνης καὶ σεβασμοῦ, τὸν Ρεῦχλῖνον, ἡ ἐθνικὴ προφορὰ κατέστη οὕτως ἑνὸς καὶ μόνου ἀνδρὸς προφορὰ καὶ τούτου ξένου, ὁ δὲ ἀγὼν ὑπὲρ τῆς γνησίας προφορᾶς τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς ἀπέβη πάλιν δύο ἀνδρῶν, Ἐράσμου καὶ Ρεῦχλίνου καὶ τῶν ὀπαδῶν αὐτῶν. Ὁ Δανὸς Henrischen ἐκτενῆ πραγματείαν ἐκδοὺς τῷ 1839 κατὰ τῆς ἡμετέρας προφορᾶς ἐπέγραψεν αὐτήν: *Reuchlinische Aussprache*. Τοσούτῳ δὲ κοινὸν, ἐν τῇ Δύσει ἐγένετο τὸ ὄνομα καὶ σύνηθες, ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ ἀναγνωρίζοντες τὴν ἀρχαιότητα καὶ τὴν ὀρθότητα τῆς ἐθνικῆς προφορᾶς χρῶνται αὐτῷ· οἷον ὁ περιώνυμος γραμματικὸς Rosi λέγων: «Ἡ ὀρθότης τῆς ρεῦχλινείου προφορᾶς ἀποδείκνυται μέχρι τῆς Χριστοῦ γεννήσεως διὰ τεκμηρίων, ἅπερ ἐν μέρει καὶ εἰς ἀρχαιοτέρους χρόνους ἀνέρχονται». Καὶ ὁ περιώνυμος φιλέλλην Θείρσιος, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Engel χρῶνται τῷ ὀνόματι, ὡς καὶ τῷ ἑτέρῳ, νεοελληνικῇ.

Καίτοι τὸ ὄνομα τοῦ Ρεῦχλίνου σεβαστόν, οὐδεὶς Ἕλλην περὶ τῆς ἐθνικῆς προφορᾶς λαλῶν, χρῆται τῇ ὀνομασίᾳ ρεῦχλινείῳ, αἰσθανόμενος τὸ ἄτοπον, ὅπερ συνήθως τοὺς ξένους λανθάνει, καὶ αὐτοὺς δὴ τοὺς φιλέλληνας.

Ὁ δὲ ἡμέτερος Ἔρασμος τί μαθὼν ἢ τί παθὼν ἤλλαξε γνώμην καὶ τὸν πολύκροτον ἐκδοὺς διάλογον ἀνέθηκε τῇ ἄρκτῳ ἀποδεῖξαι τίς ἐστιν ἡ ἀληθὴς καὶ γνησία τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης προφορά, αὐτὸς ὁ πρότερον τὴν ἑλληνικὴν προφορὰν ἀσπαζόμενος καὶ λογοπαίγνια ποιῶν ἐκ τῆς ὁμοίας παρηχήσεως λατινικῶν καὶ ἑλληνικῶν λέξεων; οἷον ὁ νέος ἐρωτῷ, ἐν τινι διαλόγῳ, ἡ δὲ ἠχὼ ἀντηχεῖ·

Juv. Qualia tibi videntur musarum studia?
Echo Dia.
. . . . . invisos
. . . . . ἴσως
. . . . . eruditionis
. . . . . ὄνοις
. . . . . episcopi
. . . . . κόποι
. . . . . astrologi
. . . . . λόγοι
. . . . . famelici (fameliki)
. . . . . λύκοι.

Τίς ὁ αἴτιος τῆς περὶ προφορᾶς μεταβολῆς τῶν φρονημάτων τοῦ Ἐράσμου; Κατὰ τὸν Βόσσιον, οὗ μνημονεύει ὁ Ἔρασμος Schmidt (ἰδ. Engel die Aussprache des Griechischen σελ. 14—15) ἐκ Παρισίων ἐλθὼν εἰς Löwen ὁ Ἑρρῖκος Glareanus καὶ ἐπισκεψάμενος τὸν Ἔρασμον ἀφηγήσατο αὐτῷ πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὅτι ἐν Παρισίοις διατρίβουσιν Ἕλληνές τινες λόγιοι, οἵτινες πάνυ διαφόρως ἢ κατὰ τὴν συνήθη προφορὰν τὴν ἑλληνικὴν ἀπαγγέλλουσι, προφέροντες τὸ βῆτα Beta, τὸ η Eta, τὸ αι αi (αΐ), τὸ οι οi (οΐ) κτλ. Ὀλίγου χρόνου παρελθόντος ὁ Ἔρασμος τὸν περιβόητον ἐξέδωκε διάλογον, ὅπως αὐτὸς πατὴρ καὶ εὑρετὴς ἡμισθῇ τῆς νέας προφορᾶς: ut videretur hujus rei ipse inventor. Ὁ Ἔρασμος Schmidt τὴν τοῦ ὁμωνύμου προφορὰν τῆς ἑλληνικῆς καλεῖ νέαν καὶ ἐξ ἀπάτης παραχθεῖσαν εἰς φῶς· *nova est et fracede memorabili in orbem introducta*· ἐκ τῶν δακτύλων αὐτοῦ ἐξέθορε, λέγει: *e digitis quasi exsurgit*.

Τῆς δὲ ἀπάτης γνωστῆς γενομένης οὐδέποτε ὁ Ἔρασμος οὔτε αὐτὸς τῇ προφορᾷ ταύτῃ ἐχρήσατο, οὔτε τοὺς φίλους, μεθ' ὧν οἰκεῖος ἦν, χρῆσθαι αὐτῇ ἐδίδαξεν: Verum Erasmum cognita fracede, nunquam ea pronunciandi ratione postea usum, nec amicis quibuscum familieter vivebat, ut eam observarent, praecepisse. Ὅπως ποτ' ἂν ἔχωσι ταῦτα, εἴτε ἐξ εὑρέσεως ἄλλων, εἴτε ἐξ ἑαυτοῦ ἐπινοήσας τὴν νέαν προφορὰν συνέγραψε τὸν διάλογον, ὁ διάλογος οὗτος μέγα πῆμα ἐγένετο τῇ ἑλληνίδι φωνῇ καὶ τοῖς ἑλληνικοῖς γράμμασι, διακύψας ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ ὑπὲρ τὸ

τριακόσια καὶ πεντήκοντα ἔτη τὴν ζῶσαν καὶ συνεχῆ παράδοσιν. Ὁ διάλογος οὔτε ἐπὶ βαθείας, ὥς φασι, κατρέπει γνώσεσιν, οὔτε ἐπὶ ὀρθοεπείᾳ, καίτοι ὁ Ἔρασμος ἠμιλλᾶτο ἔξοχος λατινιστὴς καὶ ἑλληνιστής, καυχώμενος ὅτι καὶ μεθύων ἠδύνατο καλλίον ἑλληνίζειν ἢ ὁ Χρυσόστομος, οὗ ὅμως αἱ ὁμιλίαι ὑπ' αὐτοῦ μεταφρασθεῖσαι πολλῶν βριθουσιν ἀμαρτημάτων.

Τὸν περὶ ὀρθῆς προφορᾶς τῆς λατινικῆς καὶ ἑλληνικῆς γλώσσης διάλογον πάνυ ὀλίγοι ἀναγινώσκουσι νῦν, οἱ δὲ πλεῖστοι ἐξ ἀκοῆς μόνον γινώσκουσιν ὅτι τοιοῦτον συνέγραψε διάλογον· ἡ ἀνάγνωσις ὅμως ἔσται λίαν ὠφέλιμος ὅσῳ ἄλλοτε ἡν ὀλεθρία. Διὸ ὁ Engel (σελ. 98) ἐκφράζει εὐχὴν ἵνα ἡ ἐν Παρισίοις ἐδρεύουσα Association pour l'encouragement des études Grecques νέαν ποιήσηται ἔκδοσιν τοῦ διαλόγου εὐθηνὴν καὶ ταύτην πᾶσι τοῖς διδασκάλοις τῶν γυμνασίων διανείμῃ, ὅπως τοὐλάχιστον ἅπαξ ἐξ ὄψεως μάθωσι τὴν πρώτην πηγὴν τῆς ἀρχαίας αὐτῶν ἑλληνικῆς προφορᾶς. Ὁ σεβασμὸς πρὸς τὸ ἀρχαῖον ἐκεῖνο εἴδωλον διαλυθήσεται, ὥστε τοῦ λοιποῦ τὸ «Ἐσμὲν Ἐρασμῖται» μετατραπήσεται εἰς αἰσχύνην».

Κάγὼ φρονῶ ὅτι ἡ διάδοσις τοῦ ἐρασμικοῦ διαλόγου ἐπανορθώσεται ὅσα πρότερον ἐποίησε κακά, διδάσκουσα πόσον νέον καὶ τεχνητόν ἐστι κατασκεύασμα ἡ ἠμιζομένη ἀρχαία ἑλληνικὴ προφορὰ τῶν Ἐρασμιτῶν· ὁ τρώσας ἰάσεται. Ἐνταῦθα οὐδὲν ὑπάρχει ἀντίτυπον, οὐδ' αὐτὸς ἐγὼ ἔχω νῦν, ἀπολέσας τὴν συλλογὴν Haverkamp ἐν τῇ πυρκαϊᾷ τοῦ 1870.

Ὅσοι ἂν ἀναγνῶσι τὸν διάλογον, ὁρῶντες ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν γέννησιν τῆς ἐρασμικῆς προφορᾶς, τοὐλάχιστον, εἰ μή τι ἄλλο, αἰσχυνθήσονται ταύτην μὲν καλεῖν ἀρχαίαν καὶ γνησίαν, τὴν δὲ ἐθνικὴν τῶν Ἑλλήνων, νεοελληνικὴν, προφορὰν τῶν νέων Ἑλλήνων, ὡς εἰ ἐγεννήθη χθές, καθὰ πράττουσι νῦν, ἀλαζονευόμενοι καὶ ἀντιτασσόμενοι ὡς ἀρχαῖοι Ἕλληνες πρὸς τοὺς νέους, ὡς γνήσιοι πρὸς τοὺς ἐκπεφυλισμένους, ὧν καὶ τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν προφορὰν ἐκφαυλίζουσιν ὡς ἐκφυλα καὶ ἀποβώλια τέρατα. Ὁ Blass ἀξιοῖ ὅτι οἱ μὲν ἐρασμῖται ἐν τῇ ἀρχῇ ἵστανται τῆς ἀναπτύξεως τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, οἱ δὲ ρεῦχλίνειοι ἐν τῷ τέλει: der Erasmianer also steht sich an den anfang der Entwicklung, der Reuchlinianer ans Ende· ἄρα οἱ ἐρασμῖται εἰσιν ἀρχαιότεροι, ἐν τῇ ἀρχῇ ἱστάμενοι, οἱ δὲ ρεῦχλίνειοι, τουτέστιν οἱ παραδεχόμενοι τὴν ἐθνικὴν προφοράν, Ἕλληνές τε καὶ μή, νεώτεροι.

Ἐν τοιαύταις προλήψεσι τριακόσια καὶ πεντήκοντα ἐννέα ἔτη μυριάδων νέων ἀνατραφεισῶν ἐν τοῖς σχολείοις τῆς ἑσπερίας Εὐρώπης, οὐδαμῶς θαυμαστόν ἐστιν ἂν οἱ πλεῖστοι ἀποφοιτῶντες ἐκ τῶν σχολείων τὰ αἰσχιστα περὶ τῆς ἐθνικῆς τῶν Ἑλλήνων προφορᾶς φρονῶσιν. Ἡμεῖς, ὅταν ἐρασμιτῶν ἀκούωμεν κατηγορούντων τὴν καθ' ἡμᾶς προφορὰν ἐπὶ κακοφωνίᾳ, οὔτε ἀποροῦμεν, οὔτε ἐκπλησσόμεθα, καλῶς εἰδότες, ὅτι ταῦτα φρονοῦσι καὶ λέγουσιν, αἰχμάλωτοι ὄντες τῶν ἰδίων αὐτῶν προλήψεων καὶ δουλεύοντες αὐταῖς. Τῶν προλήψεων τούτων ἐπιγεννήματά εἰσι καὶ ὅσα ὁ Engel (σελ. 92) περὶ Ἐρασμιτῶν λέγει· «Οὐκ ὀλίγοι τῶν Ἐρασμιτῶν νομίζουσιν, ὅτι ἡ οἰοῖ καὶ αἰαῖ γλῶσσα αὐτῶν (hoioi und aiai sprache) ἐξ ἀρχῆς μέχρι τοῦ νῦν ὑπῆρξε, μέχρι τῆς εὑρέσεως τῆς νέας Ἑλλάδος· ἡ ἑλληνικὴ μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος ἦν νεκρὰ γλῶσσα· οἱ νότιοι Σλαῦοι καὶ οἱ Ἀλβανοὶ κατέλαβον καὶ κατεῖχον τὴν χώραν, ἥτις Ἑλλὰς ἐκλήθη· οὗτοι, ὅπως ἐνώπιον τῆς Εὐρώπης τὸ πρόσωπον τῶν ἀπογόνων διαδραματίσωσιν, εἶδός τι ἑλληνικοῦ ἰδιώματος κατεσκεύασαν· ἐπειδὴ δὲ ἐκ τῶν βιβλίων τεχνητῶς τὴν ἀλήθῆ προφορὰν εὑρεῖν οὐκ ἠδύναντο, εὐκολόν τινα ἐξελέξαντο, καθ' ἣν τὰ πλεῖστα τῶν ῥωνπέντων καὶ τὰς πλείστας τῶν διῥθόγγων προφέρουσιν ι. Ἐντεῦθεν ὁρμώμενοι οἱ νεότευκτοι οὗτοι Ἕλληνες neugebackene Neugriechen, ὡς καλοῦσιν αὐτοὺς τῶν ἐρασμιτῶν τινες, ἐθέλουσι διδάσκειν ἡμᾶς τὴν ὀρθὴν προφορὰν, ἡμᾶς τοὺς ἀπ' αἰώνων κατέχοντας αὐτήν».

Ταῦτα, καίπερ γελοῖα καὶ παράλογα, συγγνωστά εἰσιν, ὅταν παρ' ἀνδρῶν λέγωνται οὐδὲν ἀκριβὲς εἰδότων, οὔτε περὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, οὔτε περὶ τῆς γλώσσης, οὔτε περὶ τῆς προφορᾶς αὐτοῦ, οὐδὲ ἀκουσάντων ποτὲ Ἕλληνος ἀναγινώσκοντος ἕλληνα συγγραφέα· ὅταν ὅμως ἔξοχοι φιλόλογοι, οἷος ὁ Blass, τὴν ἐθνικὴν τῶν Ἑλλήνων προφορὰν καλῶσι βάρβαρον καὶ ἀποτρόπαιον, τί ἂν εἴποιμεν; ὅτι δεινὸν ἡ πρόληψις καὶ πολλῶν κακῶν ἀνθρώποις αἰτία, καὶ αὐτῶν τῶν σοφωτάτων τὴν γνώμην διαστρέφουσα.

Τούτων ἕνεκα καὶ οὐχὶ χάριν κενῆς λογομαχίας ἐπιμένομεν λέγοντες, ὅτι ἡ ἐπανόρθωσις ὀφείλει γενέσθαι ἀπὸ τῶν ὀνομασιῶν· διότι τὰ ὀνόματα σκιὰ τοῦ ἔργου· ἡ ἐρασμικὴ προφορὰ καλείσθω ὅ,τι ἂν ἄλλο ἐθέλωσιν οἱ Ἐρασμῖται, ἀρχαία ὅμως μηδαμῶς, διότι νέον ἐστὶ καὶ νεότευκτον εὕρημα· ἡ δὲ ἡμετέρα καλείσθω ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων προφορά, ἑλληνικὴ προφορά, μηδαμῶς δὲ νέα, διότι ἀρχαία ἐστὶ καὶ ἐξ ἀρχαίων ἤρξατο χρόνων·

οὐ γάρ τι νῦν γε κἀχθές, ἀλλ' ἀείποτε
ζῇ ταῦτα·

διὰ τῆς ζώσης καὶ ἀδιαλείπτου παραδόσεως ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν μεταδιδομένη καὶ διασωζομένη.

(Ἀκολουθεῖ).

Ο ΕΝ ΤΟΙΣ "ΗΘΙΚΟΙΣ,, ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΤΟΥ ΧΑΙΡΩΝΕΩΣ ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ*)

Δ'.

(Πῶς ἂν τις διακρίνειν τὸν κόλακα τοῦ φίλου).

1. Τυφλοῦται τὸ φιλοῦν περὶ τὸ φιλούμενον, ἂν μή τις μαθὼν ἐθισθῇ τὰ καλὰ τιμᾶν καὶ διώκειν μᾶλλον ἢ τὰ συγγενῆ καὶ οἰκεῖα.

2. Αὐτὸς αὐτοῦ κόλαξ ἕκαστος ὢν πρῶτος καὶ μέγιστος οὐ χαλεπῶς προσίεται τὸν ἔξωθεν ὃν οἴεται καὶ βούλεται μάρτυν ἅμ' αὐτῷ καὶ βεβαιωτὴν προσγιγνόμενον· ὁ γὰρ λοιδορούμενος φιλοκόλαξ σφό-

*) Ἴδε ἀριθ. 26, σελ. 502—504.

δρα φίλαυτός ἐστι, δι' εὔνοιαν ἑαυτῷ πάντα μὲν ὑπάρχειν βουλόμενος πάντα δ' οἰόμενος ὧν ἡ μὲν βούλησις οὐκ ἄτοπος ἡ δ' οἴησις ἐπισφαλὴς καὶ δεομένη πολλῆς εὐλαβείας.

3. Εἰ θεῖον ἡ ἀλήθεια, καὶ «πάντων μὲν ἀγαθῶν θεοῖς, πάντων δὲ ἀνθρώποις» ἀρχή, κατὰ Πλάτωνα, κινδυνεύει θεοῖς ἐχθρὸς ὁ κόλαξ εἶναι, τῷ δὲ Πυθίῳ διαφερόντως. Ἀντιτάττεται γὰρ ἀεὶ πρὸς τὸ «Γνῶθι σαυτόν», ἀπάτην ἑκάστῳ πρὸς ἑαυτὸν ἐμποιῶν καὶ ἄγνοιαν ἑαυτοῦ καὶ τῶν περὶ αὐτὸν ἀγαθῶν καὶ κακῶν, τὰ μὲν ἐλλιπῆ καὶ ἀτελῆ τὰ δ' ὅλως ἀνεπανόρθωτα ποιῶν.

4. Εἰ μέν, ὡς τὰ πλεῖστα τῶν ἄλλων κακῶν, ὁ κόλαξ ἥπτετο μόνον ἢ μάλιστα τῶν ἀγεννῶν καὶ φαύλων, οὐκ ἂν ἦν οὕτω δεινὸν οὐδὲ δυσφύλακτον· ἐπεὶ δ' ὥσπερ οἱ θῆρες ἐνδύονται μάλιστα τοῖς ἁπαλοῖς καὶ γλυκέσι ξύλοις, οὕτω τὰ φιλότιμα τῶν ἠθῶν καὶ χρηστὰ καὶ ἐπιεικῆ τὸν κόλακα δέχεται καὶ τρέφει προσφυόμενον. . . . Τὴν κολακείαν δ' ὁρῶμεν οὐ πένησιν οὐδὲ ἀδόξοις οὐδὲ ἀδυνάτοις ἀκολουθοῦσαν, ἀλλ' οἴκων τε καὶ πραγμάτων μεγάλων ὀλίσθημα καὶ νόσημα γιγνομένην.

5. Οἱ μὲν φθεῖρες ἀπίασιν ἀπὸ τῶν τελευτώντων καὶ ἀπολείπουσι τὰ σώματα σβεννυμένου τοῦ αἵματος ἐξ οὗ τρέφονται· τοὺς δὲ κόλακας οὐδ' ὅλως ἰδεῖν ἐστι πράγμασι ξηροῖς καὶ κατεφυγμένοις προσιόντας, ἀλλὰ ταῖς δόξαις καὶ ταῖς δυνάμεσιν ἐπιτίθενται καὶ αὔξονται, ταχὺ δ' ἐν ταῖς μεταβολαῖς ὑπορρέουσιν.

6. Χαλεπὴ ἐν καιρῷ δεομένῳ φίλων ἡ τῶν μὴ φίλων αἴσθησις, ἀντικαταλλαγὴν οὐκ ἔχουσα χρηστοῦ καὶ βεβαίου πρὸς ἀβέβαιον καὶ κίβδηλον.

7. Ὥσπερ νόμισμα δεῖ τὸν φίλον ἔχειν πρὸ τῆς χρείας δεδοκιμασμένον, μὴ ὑπὸ τῆς χρείας ἐλεγχόμενον.

8. Οὐ δεῖ βλαβέντας αἰσθέσθαι, ἀλλ', ὅπως μὴ βλαβῶμεν ἐμπειρίαν λαβεῖν καὶ κατανόησιν τοῦ κόλακος· εἰ δὲ μή, ταὐτὸ πεισόμεθα τοῖς αἰσθανομένοις τῷ προγεγεῦσθαι τῶν θανασίμων φαρμάκων εἰς τὴν κρίσιν ἀπολλύντες ἑαυτοὺς καὶ διαφθείροντες. Οὔτε γὰρ δὴ τούτους ἐπαινοῦμεν, οὔθ' ὅσοι τὸν φίλον εἰς τὸ καλὸν τιθέμενοι καὶ ὠφέλιμον οἴονται τοὺς κεχαρισμένως ὁμιλοῦντας εὐθὺς ἔχειν ἐπ' αὐτοφώρῳ κόλακας εἰλημμένους. Οὐδὲ γὰρ ἀηδὴς ὁ φίλος οὐδ' ἄκρατος, οὐδὲ τῷ πικρῷ σεμνὸν ἡ φιλία καὶ αὐστηρῷ, ἀλλ' αὐτὸ δὴ τοῦτο τὸ καλὸν καὶ τὸ σεμνὸν αὐτῆς ἡδὺ καὶ ποθούμενόν ἐστι· παρὰ δ' αὐτῇ

— Χάριτές τε καὶ Ἵμερος οἰκί' ἔθεντο·

καὶ οὐ δυστυχοῦντι μόνον

«εἰς ὄμματ' εὔνου φωτὸς ἐμβλέψαι γλυκύ,»

κατ' Εὐριπίδην, ἀλλ' οὐδὲν ἧττον τοῖς ἀγαθοῖς ἡδονὴν ἐπιφέρουσα καὶ χάριν ἢ τῶν κακῶν ἀφαιροῦσα τὰς λύπας καὶ τὰ ἀπορίας παρέπεται.

9. Καθάπερ ὁ Εὔηνος εἶπε, τῶν ἡδυσμάτων τὸ πῦρ εἶναι κράτιστον, οὕτω τῷ βίῳ μίξας τὴν φιλίαν ὁ θεὸς ἅπαντα φαιδρὰ καὶ γλυκέα καὶ προσηνῆ, ταύτης παρούσης καὶ συναπολαυούσης ἐποίησεν.

10. Ὥσπερ τὰ ψευδόχρυσα καὶ τὰ κίβδηλα τὴν λαμπρότητα τοῦ χρυσοῦ καὶ τὸ γένωμα μιμεῖται μόνον, οὕτως ἔοικεν ὁ κόλαξ τοῦ φίλου τὸ ἡδὺ καὶ κεχαρισμένον ἐκμιμούμενος ἀεὶ παρέχειν ἵλαρὸν καὶ ἀνθηρὸν καὶ πρὸς μηδὲν ἀντιβαίνοντα μηδ' ὑπεναντιούμενον ἑαυτόν. Ὅθεν οὐδὲ τοὺς ἐπαινοῦντας εὐθὺς ὡς κολακεύοντας ἁπλῶς ὑφορατέον. Ἔπαινος γὰρ οὐχ ἧττον ἐν καιρῷ ψόγου φιλίᾳ προσήκει.

11. Τὸ μὲν δύσκολον ὅλως καὶ μεμψίμοιρον ἄφιλον καὶ ἀνομίλητον, τῆς δ' ἀφθόνως καὶ προθύμως τὸν ἐπὶ τοῖς καλοῖς ἀποδιδούσης ἔπαινον εὐνοίας καὶ τὸ νουθετοῦν αὖθις καὶ παρρησιαζόμενον ἐλαφρῶς καὶ ἀλύπως ὑπομένομεν, πιστεύοντες καὶ ἀγαπῶντες ὡς ἀναγκαίως ψέγοντα τὸν ἡδέως ἐπαινοῦντα.

12. Χαλεπόν ἐστι διακρῖναι τὸν κόλακα καὶ τὸν φίλον, εἰ μήθ' ἡδονῇ μήτ' ἐπαίνῳ διαφέρουσι· καὶ γὰρ ἐν ὑπουργίαις καὶ διακονίαις πολλάκις ἰδεῖν ἔστι τὴν φιλίαν ὑπὸ τῆς κολακείας παρατρεχομένην.

13. Τίνα δεῖ φυλάττεσθαι; τὸν μὴ δοκοῦντα μηδ' ὁμολογοῦντα κολακεύειν, ὃν οὐκ ἔστι λαθεῖν περὶ τοὐπτανεῖον, οὐδὲ ἁλίσκεται σκιὰν καταμετρῶν ἐπὶ δεῖπνον, οὐδ' ἔρριπται μεθυσθεὶς ὅπως ἔτυχεν, ἀλλὰ νήφει τὰ πολλὰ καὶ πολυπραγμονεῖ καὶ πράξεων μετέχειν οἴεται δεῖν καὶ λόγων ἀπορρήτων βούλεται κοινωνὸς εἶναι, καὶ ὅλως τραγικός ἐστιν οὐ σατυρικὸς φιλίας ὑποκριτής, οὐδὲ κωμικός.

14. Κολακείαν ἠγητέον χαλεπὴν τὴν λανθάνουσαν οὐ τὴν ὁμολογοῦσαν, οὐδὲ τὴν παίζουσαν ἀλλὰ τὴν σπουδάζουσαν· αὕτη γὰρ ἀναπίμπλησι καὶ τὴν ἀληθινὴν φιλίαν ἀπιστίας, συνεμπίπτουσαν αὐτῇ πολλάκις, ἂν μὴ προσέχωμεν.

15. Ἡμεῖς δέ, εἰ μηδαμῇ μηδαμῶς ἐπαινοῦμεν τό, «Ἔρρέτω φίλος σὺν ἐχθρῷ», διὰ πολλῶν ὁμοιοτήτων τὸν κόλακα τῷ φίλῳ συμπεπλεγμένον ἀποσπᾶσαι ζητοῦντες ὀφείλομεν εὖ μάλα φοβεῖσθαι μή πως ἢ τῷ κακῷ τὸ χρήσιμον συνεκβάλωμεν ἢ φειδόμενοι τοῦ οἰκείου τῷ βλάπτοντι περιπέσωμεν.

16. Ὥσπερ οἶμαι τῶν ἀγρίων σπερμάτων ὅσα καὶ σχῆμα καὶ μέγεθος παραπλήσιον ἔχοντα τῷ πυρῷ συμμέμικται χαλεπὴν ἔχει τὴν ἀποκάθαρσιν (ἢ γὰρ οὐ διεκπίπτει τῶν στενωτέρων πόρων, ἢ συνεκπίπτει διὰ τῶν ἀραιῶν), οὕτως ἡ κολακεία τῇ φιλίᾳ εἰς πᾶν πάθος καὶ πᾶν κίνημα καὶ χρείαν καὶ συνήθειαν ἑαυτὴν καταμιγνύουσα, δυσχώριστός ἐστιν.

17. Πάντων ἥδιστόν ἐστιν ἡ φιλία καὶ οὐδὲν ἄλλο μᾶλλον εὐφραίνει, διὰ τοῦτο καὶ ὁ κόλαξ ἡδονῆς ὑπάγεται καὶ περὶ ἡδονάς ἐστιν. Ὅτι δ' ἡ χάρις καὶ ἡ χρεία τῇ φιλίᾳ παρέπεται (καθ' ὃ δὴ καὶ λέγεται πυρὸς καὶ ὕδατος ὁ φίλος ἀναγκαιότερος εἶναι), διὰ τοῦτο ἐμβάλλων εἰς τὰς ὑπουργίας ἑαυτὸν ὁ κόλαξ ἀμιλλᾶται σπουδαστικὸς ἀεὶ φαίνεσθαι καὶ ἄοκνος καὶ πρόθυμος.

18. Ἐπειδὴ τὸ μάλιστα φιλίας ἀρχὴν συνέχον

ὁμοιότης ἐστὶν ἐπιτηδευμάτων καὶ ἠθῶν, καὶ ὅλως τὸ χαίρειν τε τοῖς αὐτοῖς, καὶ τὸ ταὐτὰ φεύγειν πρῶτον εἰς ταὐτὸ συνάγει καὶ συνίστησι διὰ τῆς ὁμοιοπαθείας, τοῦτο κατιδὼν ὁ κόλαξ αὐτὸν ὥσπερ ὕλην τινὰ ῥυθμίζει καὶ σχηματίζει καὶ περικαρδύσει καὶ περιπλάσει ζητῶν οἷς ἂν ἐπιχειρῇ διὰ μιμήσεως, ὑγρὸς ὢν μεταβάλλεσθαι καὶ πιθανὸς ἐπὶ τὰς ἐξομοιώσεις, ὥστ' εἰπεῖν,

Οὐ παῖς Ἀχιλλέως, ἀλλ' ἐκεῖνος αὐτός εἶ.

19. Ὥσπερ οἱ δεινοὶ τῶν ὀψοποιῶν τοῖς πικροῖς χυμοῖς καὶ αὐστηροῖς ἡδύσμασι χρῶνται, τῶν γλυκέων ἀφαιροῦντες τὸ πλήσμιον, οὕτως οἱ κόλακες οὐκ ἀληθινὴν οὐδ' ὠφέλιμον ἀλλ' οἷον ἐπιλλώπτουσαν ἐξ ὀρρύος καὶ γαργαλίζουσαν ἀτεχνῶς παρρησίαν προσφέρουσιν. Ἔστι μὲν οὖν διὰ ταῦτα δυσφώρατος ὁ ἀνήρ, ὥσπερ τῶν θηρίων ὅσα πεφυκότα τὴν χροιὰν τρέπεσθαι συναφομοιοῦται τοῖς ὑποκειμένοις χρώμασι καὶ χωρίοις· ἐπεὶ δ' ἐκεῖνος ἐξαπατᾷ τε καὶ περικαλύπτεται ταῖς ὁμοιότησιν, ἡμέτερον ἔργον ἐστί, ταῖς διαφοραῖς ἀνακαλύπτειν καὶ ἀπογυμνοῦν αὐτόν.

20. Ἀρχὴν φιλίας ἔφαμεν εἶναι τοῖς πλείστοις τὴν ταὐτὰ μὲν ἐπιεικῶς ἀσπαζομένην ἔθη καὶ ἤθη, τοῖς δ' αὐτοῖς χαίρουσαν ἐπιτηδεύμασι καὶ πράγμασι καὶ διατριβαῖς, ὁμοιοπαθῆ διάθεσίν τε καὶ φύσιν·

«Γέρων γέροντι γλῶσσαν ἡδίστην ἔχει,
παῖς παιδί, καὶ γυναικὶ πρόσφορον γυνή,
νοῦν τ' ἀνὴρ νοσοῦντι, καὶ δυσπραξίᾳ
ἀληθεὶς ἐπῳδός ἐστι τῷ πεπρωμένῳ.»

21. Εἰδὼς ὁ κόλαξ, ὅτι τὸ χαίρειν τοῖς ὁμοίοις καὶ τὸ χρῆσθαι καὶ ἀγαπᾶν ἔμφυτόν ἐστι, ταύτῃ πρῶτον ἐπιχειρεῖ πλησιάζειν ἑκάστῳ καὶ παρασκηνοῦν, ὥσπερ ἴν τινι νομαῖς τοῖς αὐτοῖς ἐπιτηδεύμασι καὶ διατριβαῖς περὶ ταὐτὰ καὶ σπουδαῖς καὶ διαίταις ἀτρέμα παρεμβάλλων καὶ προσαναχρωννύμενος· ἄχρις οὗ λαθὴν παραδῷ, καὶ ψαύοντι τιθασὸς γένηται καὶ συνήθης, ψέγων μὲν οἷς ἐκεῖνον αἰσθάνεται πράγμασι καὶ βίοις καὶ ἀνθρώποις ἀχθόμενον, ἐπαινέτης δὲ τῶν ἀρεσκόντων οὐ μέτριος ἀλλ' ὥσθ' ὑπερβάλλειν σὺν ἐκπλήξει καὶ θαύματι φαινόμενος, βεβαιῶν δὲ τὸ φιλοῦν καὶ τὸ μισοῦν ὡς κρίσει μᾶλλον ἢ πάθει γινόμενον.

22. Πῶς οὖν ἐλέγχεται, καὶ τίσιν ἁλίσκεται διαφοραῖς (ὁ κόλαξ) μιμούμενος ὅμοιον; Πρῶτον μὲν ὀφῆν δεῖ τὴν ὁμαλότητα τῆς προαιρέσεως καὶ τὸ ἐνδελεχές, εἰ χαίρει τε τοῖς αὐτοῖς ἀεὶ καὶ ταὐτὰ ἐπαινεῖ καὶ πρὸς ἓν ἀπευθύνει καὶ καθίστησι παράδειγμα τὸν ἑαυτοῦ βίον, ὥσπερ ἐλευθέρῳ φιλίας ὁμοιοτρόπου καὶ συνηθείας ἐραστῇ προσήκει.

23. Ὁ κόλαξ ἅτε δὴ μίαν ἑστίαν ἤθους οὐκ ἔχων μόνιμον οὐδ' ἑαυτῷ βίον ζητῶν αἱρετόν, ἀλλ' ἑτέρῳ καὶ πρὸς ἕτερον πλάττων καὶ προσαρμόττων ἑαυτόν, οὐχ ἁπλοῦς οὐδ' εἰς ἀλλὰ παντοδαπός ἐστι καὶ ποικίλος, εἰς ἄλλον ἐξ ἄλλου τόπον ὥσπερ τὸ μετερχόμενον ὕδωρ περιρρέων ἀεὶ καὶ συσχηματιζόμενον τοῖς ὑποδεχομένοις.

24. Τὰς τοῦ κόλακος ὥσπερ πολύποδος, τροπὰς ῥᾷστα φωράσειεν ἂν τις αὐτὸς ἐπὶ πολλὰ δοκῶν τρέπεσθαι, καὶ ψέγων μὲν ὃν ἐπῄνει πρότερον βίον, οἷς δ' ἤχθετο πράγμασιν ἢ δικίταις, ἢ λόγοις ὡς ἀρέσκοντας ἐξαίφνης προσιέμενος. Ὄψεται γὰρ αὐτὸν οὐδαμοῦ βέβαιον οὐδ' ἵλιον οὐδ' οἰκείῳ πάθει φιλοῦντα καὶ μισοῦντα καὶ χαίροντα καὶ λυπούμενον, ἀλλὰ δίκην κατόπτρου παθῶν ὀθνείων καὶ βίων καὶ κινημάτων εἰκόνας ἀναδεχόμενον.

25. Ὁ κόλαξ τοιοῦτός ἐστιν οἷος, εἰ ψέγεις τινὰ τῶν φίλων πρὸς αὐτόν, εἴπειν «*βραδέως πεφώρακας τὸν ἄνθρωπον· ἐμοὶ μὲν γὰρ οὐδὲ πρότερον ἤρεσκεν*». Ἂν δ' αὖ πάλιν ἐπαινῇς μεταβαλλόμενος, *φήσει συνήδεσθαι καὶ χάριν ἔχειν αὐτὸς ὑπὲρ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πιστεύειν*.

26. Οὐ δέομαι φίλου συμμεθισταμένου καὶ συνεπινεύοντος (ἡ γὰρ σκιὰ ταῦτα ποιεῖ μᾶλλον) ἀλλὰ συναληθεύοντος καὶ συνεπικρίνοντος.

27. Ὁ μὲν ἀληθὴς φίλος οὔτε μιμητής ἐστι πάντων οὔτ' ἐπαινέτης πρόθυμος, ἀλλὰ τῶν ἀρίστων μόνων.

«Οὐ γὰρ συνέχθειν ἀλλὰ συμφιλεῖν ἔφυ,»

καὶ νὴ Δία γε συγκατορθοῦν καὶ συμφιλοκαλεῖν, οὐ συναμαρτάνειν οὐδὲ συρραδιουργεῖν.

28. Πολλὰ λανθάνουσιν ἔνιοι καὶ ἀπὸ τῶν ἠθῶν καὶ ἀπὸ τῶν βίων ἀναλαμβάνοντες.

29. Ὁ κόλαξ ἀτεχνῶς τὸ τοῦ χαμαιλέοντος πέπονθεν. Ἐκεῖνός τε γὰρ ἁπάσῃ χροιᾷ πλὴν τοῦ λευκοῦ συναφομοιοῦται, καὶ ὁ κόλαξ ἐν τοῖς ἀξίοις σπουδῆς ὅμοιον ἑαυτὸν ἐξαδυνατῶν παρέχειν, οὐδὲν ἀπολείπει τῶν αἰσχρῶν ἀμίμητον. Ἀλλ' ὥσπερ οἱ φαῦλοι ζωγράφοι τῶν καλῶν ἐφικνεῖσθαι μὴ δυνάμενοι δι' ἀσθένειαν, ἐν ῥυτίσι καὶ φακοῖς καὶ οὐλαῖς τὰς ὁμοιότητας ἀναφέρουσιν, οὕτως ἀκρασίας γίνεται μιμητής, δεισιδαιμονίας ἀκροχολίας, πικρίας πρὸς οἰκέτας, ἀπιστίας πρὸς οἰκείους καὶ συγγενεῖς. Φύσει τε γὰρ ἀφ' ἑαυτοῦ πρὸς τὰ χείρονα κατάντης ἐστί.

30. Ὑποπτοι οἱ τὰ βελτίω ζηλοῦντες καὶ δοκοῦντες ἀχθεσθαι καὶ δυσκολαίνειν τοῖς ἁμαρτήμασι τῶν φίλων.

31. Ἄπειρος ἦν κόλακος ὁ νομίζων τὰ ἰαμβεῖα ταυτὶ τῷ κόλακι μᾶλλον ἢ τῷ καρκίνῳ προσήκειν

«γαστὴρ ὅλον τὸ σῶμα, πανταχῇ βλέπων»·

ὀφθαλμός, ἕρπον τοῖς ὁδοῦσι θηρίον

παρασίτου γὰρ ὁ τοιοῦτος εἰκονισμός ἐστι.

32. Ἐκεῖνο δὲ μὴ παρῶμεν ἐν ταῖς μιμήσεσι τὸ σόφισμα τοῦ κόλακος, ὅτι κἂν τῶν καλῶν τι μιμῆται τοῦ κολακευομένου, διαφυλάττει τὴν ὑπεροχὴν ἐκείνῳ. Τοῖς μὲν γὰρ ἀληθῶς φίλοις οὔτε ζῆλος οὐδείς ἐστι πρὸς ἀλλήλους οὔτε φθόνος, ἀλλὰ κἂν ἴσον ἔχωσιν ἐν τῷ κατορθοῦν, κἂν ἔλαττον, ἀνεπαχθῶς καὶ μετρίως φέρουσιν. Ὁ δὲ κόλαξ ἀεὶ μνημονεύων τοῦ τὰ δεύτερα λέγειν ὑφίεται τῇ ὁμοιότητι τῆς ἰσότητος, ἡττᾶσθαι πανταχοῦ καὶ ἀπολείπεσθαι πλὴν τῶν φαύλων ὁμολογῶν. Ἐν δὲ τοῖς φαύ-

λοις οὐ παρίησι τὸ πρωτεῖον, ἀλλὰ φησιν, ἂν ἐκεῖνος ἢ δύσκολος, αὐτὸν εἶναι μελαγχολικόν· ἂν ἐκεῖνος δεισιδαίμων, αὐτὸν θεοφόβητον· ἐρᾷν ἐκεῖνον, μαίνεσθαι δ' αὐτόν. «Ἀκαίρως» φησὶν «ἐγέλας, ἐγὼ δ'ἐξέθυησκον ὑπὸ τοῦ γέλωτος». Ἀλλ'ἔν γε τοῖς χρηστοῖς τούναντίον. Αὐτὸς φησι ταχέως τρέχειν, ἵπτασθαι δ' ἐκεῖνον· αὐτὸς ἱππεύειν ἐπιεικῶς, ἀλλὰ τί πρὸς τὸν ἱππόκενταυρον τοῦτον; εὐφυής εἰμι ποιητὴς καὶ στίχον οὐ φαυλότατον γράφω,

«βροντᾷν δ' οὐκ ἐμὸν ἀλλὰ Διός».

Ἅμα γὰρ αὐτοῦ δοκεῖ καὶ τὴν προαίρεσιν ἀποφαίνειν καλὴν μιμούμενος καὶ τὴν δύναμιν ἀνέφικτον ἡττώμενος. Ἐν μὲν οὖν ταῖς ἐξομοιώσεσι τοιαῦταί τινές εἰσιν αἱ τοῦ κόλακος διαφοραὶ πρὸς τὸν φίλον.

33. Χαίρει οὐχ ἧττον τοῖς φίλοις ὁ χρηστός, ἢ τοῖς κόλαξιν ὁ φαῦλος. Πάλιν οἱ γραφεῖς ἀνθηρὰ χρώματα καὶ βάμματα μιγνύουσιν, ἔστι δὲ καὶ τῶν ἰατρικῶν φαρμάκων ἔνια τὴν ὄψιν ἀνθηρὰ καὶ τὴν χρόαν οὐκ ἀπάνθρωπον ἔχοντα. Τί τοίνυν διαφέρει; ἢ δῆλον, ὅτι τῷ τέλει τῆς χρείας διακρινοῦμεν.

34. Αἱ τῶν φίλων χάριτες ἐπὶ καλῷ τινι καὶ ὠφελίμῳ τὸ εὐφραίνον ὥσπερ ἐπανθοῦν ἔχουσιν, ἔστι δ' ὅτε καὶ παιδιᾷ καὶ τραπέζῃ καὶ οἴνῳ καὶ νὴ Δία γέλωτι καὶ φλυαρίᾳ πρὸς ἀλλήλους οἷον ἡδύσμασιν ἐχρήσαντο τῶν καλῶν καὶ σπουδαίων.

35. Τοῦ κόλακος τοῦτ' ἔργον ἐστὶ καὶ τέλος, ἀεί τινα παιδιὰν ἢ πρᾶξιν ἢ λόγον ἐφ' ἡδονῇ καὶ πρὸς ἡδονὴν ὀψοποιεῖν καὶ καρυκεύειν. Συνελόντι δ' εἰπεῖν ὁ μὲν (κόλαξ) ἵν' ἡδὺς ἢ πάντα δεῖν οἴεται ποιεῖν· ὁ δὲ φίλος ἀεὶ ποιῶν ἃ δεῖ πολλάκις μὲν ἡδύς πολλάκις δὲ ἀηδής ἐστιν, οὐ τοῦτο βουλόμενος, εἰ δὲ βέλτιον εἴη, μηδὲ τοῦτο φεύγων.

ΧΡΙΣΤ. ΣΑΜΑΡΤΣΙΔΗΣ.

(Ἀκολουθεῖ)

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ

Ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς τέχνης*)

Πρὸς διακόσμησιν δὲ μόνον τῶν μνημείων τούτων τῆς ἀρχιτεκτονικῆς οἱ Αἰγύπτιοι ἐξήσκουν τὴν τῆς γλυπτικῆς καὶ γραφικῆς τέχνην, μετεχειρίζοντο δὲ πρὸς τοῦτο τοὺς σκληροτάτους τῶν λίθων, τὸν πυροποίκιλον, τὸν πυκνίτην, τὸν πορφυρίτην καὶ συνεχέστερον τὸν πυκνὸν πῶρον, οὐδέποτε δὲ τὸ μάρμαρον, οὗ ἐστερεῦντο. Εἰς τὰ μικρὰ δὲ ἀγαλμάτια μετεχειρίζοντο τὸν ἀλάβαστρον, τὸν ὀψίτην καὶ αἱματίτην.

Εἰργάζοντο δὲ ταύτας τὰς σκληρὰς ὕλας μετὰ τῆς μεγαλειτέρας ἀκριβείας καὶ δεξιότητος οὖν ἠδυνήθησαν δὲ ν' ἀναβιβάσωσι τὴν γλυπτικὴν αὐτῶν εἰς τὴν ἀξίαν καλλιτεχνίας, διότι ἐν γένει ἡ τεχνουργία παρ' αὐτοῖς οὖν ἦτο, ὡς ἡ τῶν Ἑλλήνων, ἀπόρροια τῆς αἰσθήσεως τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἐνδομύχου κρατερᾶς ἀνάγκης τοῦ παριστᾶν αὐτό, ἀλλὰ εἶχεν ἁπλῶς χαρακτῆρα ἀναμνηστικὸν καὶ σκοπὸν τὴν ἀπομνημόνευσιν τῶν ἐπισήμων συμβάντων ἐπὶ τὸ συμβολικώτερον καὶ τὴν διάκρισιν τῆς ἱστορικῆς θέσεως καὶ ἀξίας τῶν παρισταμένων προσώπων, οὐχὶ δὲ τὰς μορφὰς καὶ τοῦ ἤθους αὐτῶν. Ὡς ἐκ τούτου οὐδόλως ζωογονουμένη ὑπὸ τοῦ θερμοῦ τῆς ἀληθείας αἰσθήματος, οὐδ' ὑπὸ τῆς φαντασίας εἰς ὕψος ποιήσεως αἰρομένη, ἐθεώρει τὸν κοινὸν βίον ὑπὸ τὴν θετικωτέραν αὐτοῦ ἔποψιν καὶ ἐξεικόνιζε τὰς παραστάσεις αὐτοῦ ξηρῶς καὶ ἀκαλλωπίστως κατὰ ρυθμόν, ὃν ἡ θρησκεία καὶ ἡ χειρωνακτικὴ ἕξις καθιέρουν ὡς ἀπαράβατον τύπον.

Ὅθεν οὐδαμῶς ἀναίσθητοι ὄντες πρὸς τὸ καλόν, ἀλλ' οὐδὲ τῆς φύσεως παρατηρηταί, ἐνέμενον οἱ Αἰγύπτιοι δι' ὅλων τῶν αἰώνων ἄνευ ἐπαισθητῆς προόδου ἐν τῇ ἀρχικῇ νηπιαζούσῃ αὐτῶν τέχνῃ καὶ ἐν τῷ σκληρῷ, ἀκάμπτῳ καὶ μονοτόνῳ αὐτῆς ρυθμῷ καὶ τῷ καθαρῶς ἀρχιτεκτονικῷ χαρακτῆρι τῶν προϊόντων τῆς γλυπτικῆς.

Ἡ γραφικὴ δὲ παρ' Αἰγυπτίοις, στερουμένη ἐντελῶς τῆς σκιᾶς τῆς ἀποχρώσεως καὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν χρωμάτων καὶ μόνον γνωρίζουσα τὸ περίγραμμα μετὰ μονοχρόων ἐμβάδων, ἣν συγγενεστάτη πρὸς τὴν ἐργασίαν τῶν ἀναγλύφων, ἅτινα ἦσαν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον κεχρωματισμένα ἐντὸς τοῦ διαγράμματος αὐτῶν· ἀπαντῶσι δὲ γραφαὶ ἐκτὸς τῶν δημοσίων καὶ περιφανῶν οἰκοδομημάτων καὶ ἐν τοῖς ἰδιωτικοῖς τάφοις, ἐπὶ τοῦ κονιάματος ἢ ἐπὶ λίθου μετὰ γλυφῶν ἀναμεμιγμέναι καὶ ἐκείνας πολλάκις συμπληροῦσαι καὶ παρίστανται κατὰ τὸν αὐτὸν τῆς γλυπτικῆς ρυθμὸν καὶ τρόπον.

Μετὰ τὴν τέχνην τῶν Αἰγυπτίων οἱ Ἀσσύριοι διεμόρφωσαν ἰδίαν τέχνην, παραλαβόντες τὰς ἀρχὰς αὐτῆς ἐκ τῆς πρώτης, καὶ μετεσκεύασαν κατὰ τὴν φύσιν τοῦ ἐδάφους, τὰς θρησκευτικὰς ἀρχὰς καὶ τὴν πληθυνθεῖσαν ἢ ἐλλείψιν τῆς οἰκοδομικῆς ὕλης.

Ἕνεκα τῆς γεωγραφικῆς θέσεως τῆς Ἀσσυρίας, Βαβυλωνίας καὶ Μεσοποταμίας, ἐν αἷς προϊόντα ἀνέθαλλεν ὁ ἀσσυριακὸς πολιτισμός, ἔτι δὲ καὶ ἐκ τῆς φυσικῆς καταστάσεως τοῦ ἐδάφους ἐστεροῦντο οἰκοδομικῆς ὕλης, ἤτοι λίθων, οἵτινες δυσκόλως ἔπρεπε νὰ μετακομίζωνται ἀπὸ ἀποστάσεως ἱκανῆς, καὶ ξύλων, ἐκτὸς τοῦ φοίνικος, τοῦ μόνου δένδρου τοῦ φυομένου παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ κάτω Εὐφράτου, κέδρους δὲ καὶ κυπαρίσσους μετέφερον διὰ μεγάλης δαπάνης ἐκ τοῦ Λιβάνου.

Ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως λοιπὸν ἑτέρας οἰκοδομικῆς ὕλης ᾠκοδόμουν καὶ τὰ μεγαλείτερα αὐτῶν κτίρια, διὰ πλίνθων, κατασκευαζομένων ἐκ τοῦ λεπτοῦ ἀργίλλου τῆς χώρας των, τῶν μὲν ὠμῶν καὶ ξηραινομένων εἰς τὸν ἥλιον διὰ τὰς ἐσωτερικὰς χρήσεις τοῦ τοίχου τῶν δὲ ὀπτῶν διὰ τὰς ἐξωτερικάς. Τὰς πλίνθους ταύτας ἤλειφον διὰ παχέος καὶ στιλπνοῦ μεταλλικοῦ ἐπιχρίσματος καὶ συνήνουν ταύτας ἐν τῇ πλινθοτοιχίᾳ διὰ γύψου ἢ δι' ἀσφάλτου συγκολλῶντες, καὶ παρατιθέντες πρὸς ἀσφαλέστερον σύνδεσμον καὶ στρώματα καλάμων, μέχρι σήμερον διατηρουμένων.

Ἡ πρὸς βορρᾶν ὅμως τῆς Βαβυλωνίας κειμένη Ἀσσυρία δὲν ἐστερεῖτο λίθων, ἀλλ' οὖσα ὀρεινὴ κατὰ μέρος εἶχε πολλὰ καὶ ἀξιόλογα λατομεῖα καὶ ἰδίως παρῆγεν εἶδός τι στιλπνοῦ ἀλαβάστρου, καταλληλοτάτου εἰς τὴν γλυπτικήν. Τούτου ἕνεκεν οἱ τοῖχοι, οἵτινες ἐνίοτε ἀνηγείροντο ἐκ πλίνθων ὠμῶν ἢ ὀπτῶν, γύψῳ ἢ ἀσφάλτῳ δεδεμένων, ᾠκοδομοῦντο πολλάκις καὶ λίθινοι, εἰς δὲ τὰς πολυτελεῖς οἰκοδομὰς περιεκαλύπτοντο ἔξωθεν δι' ἀλαβαστρίνων πλακῶν, ὧν τὰς πλείστας κατεκάλυπτον γλυφαὶ καὶ ἐπιχραφαί.

Ὡς οἱ Αἰγύπτιοι, τοιουτοτρόπως καὶ οἱ Ἀσσύριοι, τὴν γλυπτικὴν καὶ γραφικὴν ἐκαλλιέργησαν μᾶλλον πρὸς στολισμὸν τῆς ἀρχιτεκτονικῆς. Ἕνεκα δὲ τῆς ἐλλείψεως παρ' αὐτοῖς λίθου ἡ γλυπτικὴ ἦτο ὀλιγώτερον ἐν χρήσει ἢ ἡ γραφική, τῆς ὁποίας δείγματα μᾶς παρουσιάζουσιν αἱ πρό τινος γενόμεναι ἐν Ἀσσυρίᾳ ἀνασκαφαί, ἐπὶ ὀλιγίστων στιλπνῶν πλίνθων, ἐφ' ὧν ἴχνη γραφῶν φαίνονται.

Μετὰ τοὺς Ἀσσυρίους, ἔρχονται οἱ Φοίνικες, ὄντες ὁμογενεῖς τοῖς Βαβυλωνίοις καὶ ἔχοντες τὸ αὐτὸ ἀρχαῖον θρησκεύμα. Οὗτοι κατῴκουν τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἐπὶ τῆς Μεσογείου.

Ὁ λαὸς οὗτος εἷς ἄκρον βιομήχανος, ναυτικός, ἐμπορικός, σχηματίσας εἷς ἅπαντα τὰ μέρη τοῦ κόσμου σχεδὸν ἀποικίας καὶ ἑπομένως πλούσιος, ὃν ἐστερεῖτο καλλιτεχνίας.

Οἱ φοίνικες φαίνεται ὅτι ἐν τῇ τέχνῃ δὲν ἐπεδίωκον τὸ μεγαλεῖον, τὴν στερεότητα καὶ τὴν ἐκ τοῦ κολοσσιαίου ἐντύπωσιν, ὡς οἱ Αἰγύπτιοι καὶ Ἀσσύριοι, ἀλλὰ μᾶλλον τὴν ἐπιπόλαιον καὶ ἐξωτερικὴν λαμπρότητα.

Τοῦτο δὲ ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν ὀλίγων ὑπολειφθέντων μνημείων αὐτῶν.

Μετὰ τὸν λαὸν τοῦτον ἔρχονται οἱ Μῆδοι καὶ Πέρσαι ἢ τὰ ἀριανὰ λεγόμενα ἔθνη.

Ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τῶν ἐθνῶν τούτων ὁμοιάζει τὴν τῶν Συροβαβυλώνων, ἐξ ὧν φαίνεται τὰς ἀρχὰς ἔλαβεν.

Ἡ πλαστικὴ δὲ καὶ γραφικὴ ὡς ἐν τοῖς προειρημένοις ἔθνεσιν ἐκαλλιεργεῖτο πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, ἐπικοσμοῦσα τὰς μεγάλας ἐπιφανείας τῶν οἰκοδομημάτων, ὡς ἐν Αἰγύπτῳ.

Ἐν γένει δὲ αἱ παραστάσεις τῶν ἀριανῶν ἐθνῶν εἰσὶ κυρίως ἱστορικαί, διότι ἡ θρησκεία των ἦν ἀνεπίδεκτος μύθου καὶ εἰκονισμοῦ.

Πάντα δὲ τὰ ἀντικείμενα τῆς πλαστικῆς, τὰ ἐπὶ τῶν διαφόρων οἰκοδομημάτων γεγλυμμένα, εἰσὶν ἱστορικὰ καὶ μνημονευτικά, οὐχὶ ὅμως κατὰ τὸν τρόπον τῶν Αἰγυπτίων, οἵτινες διαιωνίζουσιν εἰκονικῶς ἢ συμβολικῶς διὰ τῆς γλυπτικῆς ῥητήν τινα πρᾶξιν τοῦ βασιλέως, ἀλλὰ μᾶλλον συντεθειμένα εἰς τιμὴν ἁπλῶς καὶ μνήμην αὐτοῦ τοῦ βασιλέως ἢ τῆς βασιλείας αὐτοῦ.

Μετὰ τοὺς λαοὺς τούτους οὐχὶ βεβαίως κατὰ χρονολογικὴν τάξιν, θὰ ἀναφέρωμεν τοὺς Ἰνδούς.

Ἐκ τῆς ἐξετάσεως τῶν μνημείων τῆς τέχνης τοῦ λαοῦ τούτου, τῶν ἀπολειφθέντων μέχρις ἡμῶν ἐξάγεται ὅτι ὁ χαρακτὴρ αὐτῆς ὀλίγον μετεβλήθη ἐκ τῆς μακρᾶς σειρᾶς τῶν αἰώνων.

Τὰ νεώτερα τῶν τεχνουργημάτων διατηροῦσι σχεδὸν ἀμετάβλητον τὸν ρυθμὸν τῶν ἀρχαιοτέρων, διότι καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ὁ χαρακτὴρ τοῦ ἔθνους ἀμετάβλητος διετηρήθη.

Τὸν Ἰνδὸν χαρακτηρίζει ἀνέκαθεν ἡ ἄκρα τρυφερότης τοῦ αἰσθήματος καὶ τῆς φαντασίας ἡ ζωηρότης.

Ἡ ποίησις αὐτοῦ ἦν λαμπρὰ καὶ πλουσία, ἡ θρησκεία του πολυμορφοτάτη καὶ ἡ ἱστορία του φέρει ἐμβλημα μυθῶδες, θηρεύουσα πανταχοῦ τὸ θαυμάσιον, ἐξ ἐναντίας τῶν Αἰγυπτίων, οἵτινες ἀντιλαμβάνονται τῆς ἱστορίας ὡς ἁπλῆς μόνον ἀπομνημονεύσεως τῶν διαφόρων συμβάντων.

Διὰ τοῦτο ἡ τέχνη τῶν Ἰνδῶν διαφέρει τῆς τῶν Αἰγυπτίων, καθ' ὅτι αὕτη μὲν εἶναι συμβολικὴ καὶ μνημονευτική, ἐκείνη δὲ μᾶλλον εἰκονικὴ καὶ μορφῶν παραστατική.

Ἡ τέχνη αὕτη τῶν Ἰνδῶν εἰσεχώρησε διὰ τοῦ Βουδδισμοῦ εἰς τὴν γείτονα αὐτῶν μεγίστην ἐπικράτειαν τῶν Σινῶν (Κινέζων).

Ὁ λαὸς οὗτος ἔχων τὸ πνεῦμα θετικόν, πεζὸν καὶ τὸ ὠφέλιμον μόνον θηρεύων, ὡς τὸ τοῦ Αἰγυπτίου, διεμόρφωσε τὴν ἰνδικὴν τέχνην νηφαλίως ξηρῶς, καὶ ἐστερημένην παντὸς ἴχνους τῆς ποιητικῆς τῶν Ἰνδῶν παραφορᾶς.

Ἕνεκα ὅμως τῆς θετικῆς ταύτης τάσεως τοῦ πνεύματος αὐτῶν, οἱ Σῖναι ἐξέχον ὡς καὶ οἱ Αἰγύπτιοι εἰς τὰ κοινωφελῆ ἔργα· οὕτως ᾠκοδόμησαν τὸ ὀνομαστὸν Σινικὸν τεῖχος, εἴκοσι καὶ πέντε ποδῶν ὕψους, καὶ τοῦ αὐτοῦ πλάτους, μετὰ πύργων, καὶ ἐκτεινόμενον περὶ τὰ 400 μίλλια κατὰ τὰ βόρεια τῆς Κίνας ὅρια, ὡς ἀπέραντον προπύργιον κατὰ τῶν εἰσβολῶν τῶν Μογγόλων.

Σκιαγραφήσας ὅδε περιληπτικώτατα, τὸν χαρακτῆρα τῆς τέχνης τῶν ἀνωτέρω τούτων ἀνατολικῶν ἐθνῶν, τῶν διαμορφωσάντων τοὺς καλλιτεχνικοὺς αὐτῶν ρυθμοὺς ἀναλόγως τοῦ κλίματος, τῶν θρησκευτικῶν, πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν ἀρχῶν προσέτι δὲ καὶ τῶν κανόνων τῆς καλαισθησίας ὡς ἀντελήφθησαν αὐτῶν, ἐρχομαι ἐξιστορήσων τὴν τέχνην τοῦ λαοῦ ἐκείνου, ὅστις μόνος ἐξ ὅλων τούτων τῶν προειρημένων ἐθνῶν ἀνύψωσε τὴν καλλιτεχνίαν εἰς τὸν ὕπατον βαθμὸν τῆς τελειότητος.

Ὁ λαὸς οὗτός ἐστιν ὁ ἑλληνικός.

Ἡ ἑλληνικὴ τέχνη παρουσιάζεται ὑπὸ τρεῖς μορφὰς ἢ μεγάλας ἐποχὰς διαφερούσας ὑπὸ τὴν τεχνικὴν ἔποψιν ἱκανῶς.

Ἡ πρώτη ἐποχὴ ἄρχεται ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων μυθικῶν χρόνων μέχρι τῶν Ὀλυμπιάδων, λεγομένη ἐποχὴ Προϊστορική.

Ἡ δευτέρα ἐποχὴ ἄρχεται ἀπὸ τῶν Ὀλυμπιάδων μέχρι τῆς κατακτήσεως τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τῶν Ρωμαίων· λεγομένη ἐποχὴ τῆς κυρίως Ἑλληνικῆς τέχνης καὶ

Ἡ τρίτη ἐποχή, ἄρχεται ἀπὸ τῆς κατακτήσεως τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τῶν Ρωμαίων μέχρι τῆς διὰ τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ πτώσεως τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ· λεγομένη δὲ ἐποχὴ τῆς παρακμῆς καὶ πτώσεως τῆς ἑλληνικῆς τέχνης.

Α'. Ἐποχὴ Προϊστορική.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, οἱ πρῶτοι κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος, διωτέλουν ἐν ἀγροίκῳ καὶ ἀγρίῳ σχεδὸν καταστάσει, καὶ ἑπομένως πάσης τέχνης ἐστερημένοι.

*) Ἴδε ἀριθ. 26, σελ. 505—507.

Ἡ πρώτη ὅμως ἐποχὴ αὕτη, ἡ διὰ τὰ ἄλλα ἔθνη διαρκέσασα ἐπὶ μακρὸν χρόνον, διὰ τὸν λαὸν τῆς Ἑλλάδος, ὅστις οὐδεμίαν εἶχεν ἔννοιαν ἢ ἐμπειρίαν τῆς τέχνης, δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολύ, διότι ἡ τέχνη ἐνυπῆρχεν εἰς τὴν φύσιν καὶ τὴν αἴσθησιν τοῦ Ἕλληνος, καὶ οὐδαμοῦ εὗρεν εὐνοϊκωτέρας περιστάσεις καὶ εὐφορώτατον ἔδαφος πρὸς καρποφορίαν.

Ὁ Ἕλλην ἔχων πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν αὐτοῦ τὴν ἀπαράμιλλον τῆς πατρίδος του φύσιν, ἠρύετο ἐξ αὐτῆς νηπιόθεν τὴν γνῶσιν καὶ ἐξῳκειοῦτο πρὸς τὴν αἴσθησιν τοῦ καλοῦ.

Ὅθεν ἀποβαλλὼν βαθμιαίως τὴν περικαλύπτουσαν αὐτὸν ἀμάθειαν, ἤρξατο κατὰ πρῶτον ὑπὸ τὸ κράτος τῆς φυσικῆς ἀνάγκης, παράγων ἔργα ἀκατέργαστα ἐν πολλοῖς καὶ ἁπλᾶ, μεγάλην ὁμοιότητα ἔχοντα πρὸς ἔργα λαῶν κατοικούντων ἑτέρας χώρας καὶ μάλιστα τὴν Ἰταλίαν καὶ μικρὰν Ἀσίαν, ὅπερ προέρχεται τὸ μὲν ἐκ τῆς συγγενοῦς καταγωγῆς τῶν λαῶν τούτων καὶ τῆς ἐπιμιξίας ἐν ᾗ διετέλουν, τὸ δὲ ἐκ τῶν περιστάσεων ἐν αἷς τὰ ἔργα ταῦτα παρήγοντο.

Τοῦ χρόνου δὲ προϊόντος ἤρξατο παράγων καὶ ἔργα καλλιτεχνικῆς τινος ἀξίας.

Τὸν βαθμὸν τῆς κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, ἀναπτύξεως τῆς τέχνης δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν ἐν ταῖς περιγραφαῖς τοῦ Ὁμήρου περὶ τῶν ἀνακτόρων τοῦ Ὀδυσσέως, Μενελάου, Πριάμου καὶ μάλιστα τῶν τοῦ Ἀλκινόου περὶ ὧν λέγει·

«Δῶμα κατ' ἐρεψὶς μεγαλήτορος Ἀλκινόοιο.
Χάλκεοι μὲν γὰρ τοῖχοι ἐληλέατ' ἔνθα καὶ ἔνθα
Ἐς μυχὸν ἐξ οὐδοῦ, περὶ δὲ θριγκὸς κυάνειος·
Χρύσειαι δὲ θύραι πυκινὸν δόμον ἐντὸς ἔεργον·
Σταθμοὶ δ' ἀργύρεοι ἐν χαλκέῳ ἔστασαν οὐδῷ,
Ἀργύρεον δ' ἐπ' ὑπερθύριον, χρυσέη δὲ κορώνη.
Χρύσειαι δ' ἑκάτερθε καὶ ἀργύρεοι κύνες ἦσαν.
(Ὀδυσ. Η. 86).

Β'. Ἐποχή. Ἡ κυρίως ἑλληνικὴ τέχνη.

Ἡ ἀπὸ τῶν βορείων μερῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ Πελοποννήσου κάθοδος τῶν Δωριέων, καὶ ἡ ἐκ ταύτης προελθοῦσα μετανάστευσις τῶν Ἰώνων εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν ἐπέφερον διακοπήν τινα εἰς τὴν ἐξάσκησιν τῆς προτέρας τέχνης.

Διὰ τῆς καθιδρύσεως ὅμως μονίμων καὶ σταθερῶν κρατῶν καὶ διὰ τῆς ἀντιπαραθέσεως τῶν δύο Ἑλληνικῶν φυλῶν Ἰώνων καὶ Δωριέων πρὸς ἀλλήλας ἀνέπτυξαν ταχέως τὸν ἰδιοφυῆ ἐκάστη τούτων χαρακτῆρα καὶ παρεσκεύασαν τὸ στάδιον πρὸς ἀνάπτυξιν ἐθνικοῦ βίου καὶ ὑψηλοτέρου πολιτισμοῦ.

Ἡ δ' ἐπελθοῦσα οὕτος ἔξαρσις τῆς φαντασίας τῶν Ἑλλήνων ἡ δημιουργήσασα κατ' ἀρχὰς καὶ παραγαγοῦσα τὴν ἐθνικὴν ποίησιν, διαμορφώσασα τὰ τῆς θρησκείας, πλάσασα πλείστους περὶ τῶν ἡρώων μύθους καὶ φαντασθεῖσα τοὺς θεοὺς ὡς εὐγενέστατα ἀνθρώπινα ὄντα, παρέσχεν εἰς αὐτοὺς ἀφορμὴν πρὸς παραγωγὴν ἔργων οὐχὶ μόνον πρὸς πλήρωσιν τῆς ἀνάγκης ὅπως τὰ τῶν προτέρων χρόνων, ἀλλὰ τὴν ἱκανοποίησιν τῆς πρὸς τὸ καλὸν ἐμφύτου αὐτῶν ῥοπῆς, καὶ τὴν παράστασιν ἑκάστης ἰδέας ἐν τῇ προσηκούσῃ αὐτῇ μορφῇ. — Τοιουτοτρόπως λοιπὸν ἀναπτυσσομένη ἡ κυρίως Ἑλληνικὴ τέχνη φέρει διαπρεπεστάτην τὴν σφραγῖδα τοῦ ἐθνικοῦ αὐτῆς χαρακτῆρος καὶ εἰς τὰ ἐλάχιστα αὐτῆς προϊόντα.

Ἐπειδὴ ὅμως ἡ ἀνάπτυξις, τῆς τέχνης ὡρμήθη ἐκ τῶν δύο ἐπικρατησασῶν ἐν Ἑλλάδι φυλῶν, ἐμφανίζεται αὕτη ἀνέκαθεν ὑπὸ δύο διαφόρους μορφάς, τὴν Δωρικὴν καὶ τὴν Ἰωνικήν. — Καὶ ἡ μὲν πρώτη διακρίνεται διὰ τὸ βαρύ, τὸ αὐστηρὸν καὶ δεδεμένον, ἡ δὲ δευτέρα διὰ τὸ ἐλαφρόν, τὸ χάριεν καὶ ἐλεύθερον αὐτῆς.

Βραδύτερον ὅμως αἱ δύο αὗται μορφαὶ συνενοῦνται ἐν τῇ ἀττικῇ μορφῇ, ἔνθα ἡ Ἑλληνικὴ τέχνη ἀνέρχεται πλέον εἰς τὸ ὕψιστον σημεῖον τῆς τελειότητος αὐτῆς.

Ὅθεν ἡ κυρίως Ἑλληνικὴ τέχνη συμφώνως πρὸς τὴν πορείαν ἣν διήνυσεν ἐν τῇ ἀναπτύξει αὐτῆς, καὶ πρὸς τὰς διαφόρους φάσεις τοῦ βίου τῶν Ἑλλήνων, δύναται νὰ διαιρεθῇ εἰς τρεῖς περιόδους.

α'. Τὴν ἀρχαϊκήν, ἥτις ἄρχεται ἀπὸ τῶν πρώτων Ὀλυμπιάδων μέχρι τῆς ἡγεμονίας τῶν Ἀθηνῶν.

β'. Τὴν τῆς τελειότητος καὶ ἀκμῆς, ἀρχομένην ἀπὸ τῆς ἡγεμονίας τῶν Ἀθηνῶν μέχρι τῆς ἐποχῆς τῶν διαδόχων.

καὶ γ'. Τὴν τῆς παρακμαζούσης, ἀρχομένην ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν διαδόχων μέχρι τῆς ὑπὸ τῶν Ρωμαίων κατακτήσεως τῆς Ἑλλάδος.

Κατὰ τὰς δύο ταύτας μεγάλας ἐποχάς, τῆς προϊστορικῆς καὶ τῆς κυρίως Ἑλληνικῆς τέχνης, φαίνεται ὅτι ἤρξατο καὶ ἡ ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ τέχνη, μορφωθεῖσα καὶ ἀναπτυχθεῖσα διὰ τῆς ἐπιμιξίας τῶν Ἑλληνικῶν, Σημητικῶν καὶ Ἀριανῶν ἐθνῶν.

Γ'. Ἐποχή. Πτῶσις τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης.

Ἀφ' ὅτου ἡ Ἑλλὰς ἐγένετο ῥωμαϊκὴ ἐπαρχία ἡ τότε παρακμάζουσα Ἑλληνικὴ τέχνη μετηνέχθη εἰς Ρώμην διὰ τῆς ἐκεῖσε μεταβάσεως Ἑλλήνων τεχνιτῶν καὶ μεταφορᾶς καλλιτεχνικῶν ἔργων. Ἔκτοτε δὲ ἡ Ἑλληνικὴ τέχνη συγχωνευθεῖσα μετὰ τῆς ἐγχωρίου Ἰταλικῆς, μετέβαλε τὸν ἑλληνικὸν αὐτῆς χαρακτῆρα ὡς ἐκπληροῦσα τὰς ἀνάγκας οὐχὶ πλέον τῶν καλαισθήτων Ἑλλήνων ἀλλὰ τῶν θετικωτέρων καὶ εἰς ἐλάχιστον βαθμὸν τὸ καλλιτεχνικὸν αἴσθημα ἐχόντων Ρωμαίων, ἐγένετο μᾶλλον ῥωμαϊκὴ τέχνη.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἱδρυθὲν τὸ Βυζαντινὸν κράτος παρέλαβε καὶ ἐμόρφωσε τὴν ἑαυτοῦ τέχνην διὰ τοῦ συνδυασμοῦ τῆς παρακμαζούσης Ρωμαϊκῆς μετὰ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, κατὰ τοὺς ὑπὸ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας δοθέντας τύπους, παραγαγοῦσα οὕτω τέχνην, ἐκφράζουσαν μὲν μόνον τὸν θρησκευτικὸν σκοπόν, οὐχὶ δὲ καὶ τὸν καλλιτεχνικόν.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω, τῶν λίαν περιληπτικῶς περὶ τέχνης ἐκτεθέντων ἐξάγεται, ὅτι ἡ τέχνη γεννηθεῖσα μετὰ τῶν πρώτων ψυχικῶν καὶ ἠθικῶν ἀναγκῶν τοῦ ἀνθρώπου ἔλαβε τόσας μορφὰς καὶ φάσεις ἀπὸ τῆς γεννήσεως αὐτῆς, ὅσας καὶ οἱ μορφάσαντες ταύτην λαοὶ τῆς οἰκουμένης.

Μορφωθεῖσα δὲ καὶ φθάσασα εἰς τὸ ὕψιστον σημεῖον τῆς τελειότητος αὐτῆς μόνον ἐν τῇ Ἑλληνικῇ τέχνῃ, ἀπέθανεν μετὰ τῶν ἀθανάτων αὐτῆς μορφῶν, ἐγκαταλιποῦσα σημεῖα αἰώνια τῆς δόξης αὐτῆς, ὧν τινων τὰ ἴχνη μετὰ συγκινήσεως βλέπομεν καὶ πάλιν ἀναβάλλοντα μετὰ πλήθους πολλῶν αἰώνων ἐν τῇ αὐτῇ μικρᾷ γωνίᾳ τῆς γῆς διὰ τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς τέχνης.

Π. ΚΑΜΠΑΝΑΚΗΣ
ἀρχιτέκτων.

ΣΗΡΟΤΡΟΦΙΑ.

Ἀσθένειαι τοῦ μεταξοσκώληκος.

Πολλάκις συμβαίνει ὥστε οἱ μεταξοσκώληκες ἐν πληρεστάτῃ ὑγιείᾳ καὶ κάλλιστα περιποιημένοι αἴφνης ἀσθενοῦσι καὶ ἀποθνήσκουσιν ἐντὸς βραχέος διαστήματος ὡς προσβληθέντες ὑπὸ ὀλεθρίου τινὸς κακοῦ. Τοιαύτη κατάστασις δικαίῳ τῷ λόγῳ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς σπουδαιότατον ἐμπόδιον εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ προόδοντῆς σηροτροφίας εἰς τὰ μέρη μας.

Δὲν ὑπάρχουσι δυστυχῶς θεραπευτικὰ μέτρα πρὸς καταπολέμησιν τοῦ κακοῦ, ὅταν τοῦτο παρουσιασθῇ εἰς τοὺς σκώληκας· τοὐναντίον ὑπάρχουσι *προφυλακτικὰ* μέσα πρὸς ἀποσόβησιν πολλῶν ἐξ αὐτῶν τῶν ἀσθενειῶν, ἅτινα ὁ ἐπιτήδειος καὶ ἐπιμελὴς σηροτρόφος ὀφείλει νὰ ἐφαρμόζῃ πρὸ τῆς ἐμφανίσεως αὐτῶν. Πρὸς ἐφαρμογὴν ὅμως τῶν προφυλακτικῶν τούτων μέσων ἀνάγκη νὰ γνωρίσῃ τὴν φύσιν τῶν ἀσθενειῶν τούτων καὶ ἰδίως τὸν τρόπον τῆς διαδόσεως αὐτῶν. Θὰ προσπαθήσωμεν λοιπὸν ἐν τοῖς κατωτέρω διὰ καταλλήλου περιγραφῆς συντόμως νὰ καταστήσωμεν καταληπτὴν τὴν φύσιν καὶ τὸν τρόπον τῆς διαδόσεως αὐτῆς ὑποδεικνύοντες συγχρόνως καὶ τὰ κατάλληλα προφυλακτικὰ μέσα.

Βασσιανὴ Βοτρύτις. — Ἡ ἀσθένεια αὕτη κοινῶς ὀνομαζομένη ζαχαράτα (σεκερλῆ), γαλλ. muscardine dragées, ἰταλ. calcino, εἶναι λίαν ἐπίφοβος, διότι ὁ σκώληξ, καίπερ παρουσιάζων χαρακτηριστικὰ ἄκρας ὑγιείας, ὑπόκειται εἰς βέβαιον θάνατον· τὸ χρῶμά του ἀποβαίνει ροδόχρουν, τὸ αἷμά του λίαν ὀξύ, ἡ κυκλοφορία του ταχυτέρα, ὁ δὲ θάνατος ἐπέρχεται ἄφευκτος ἐντὸς εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν. Μετὰ τὸν θάνατον τὸ σῶμά του ξηραίνεται ταχέως, σκληρύνεται καὶ θραύεται εὐκόλως, ἐὰν δὲ ἡ ἀτμόσφαιρα εἶνε ὑγρά, καλύπτεται ὑπὸ λευκῆς τινὸς οὐσίας ὁμοίας ἀλεύρῳ. Ὅταν ἡ νόσος παρουσιασθῇ ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ κλαδώματος, ὁ σκώληξ προφθάνει μὲν νὰ πλέξῃ τὸ κουκούλιόν του, ἀφεύκτως ὅμως ἀποθνήσκει ἐντὸς αὐτοῦ πρὶν μεταμορφωθῇ εἰς χρυσαλίδα, ἢ ἐν ᾧ μεταμορφόνεται. Ὁ Pasteur βεβαιοῖ ὅτι ἡ προσληθεῖσα χρυσαλὶς πάντοτε ἀποθνήσκει μὴ δυναμένη νὰ μεταμορφωθῇ εἰς ψυχὴν (πεταλοῦδαν) καὶ διαιωνίσῃ τὸ εἶδός της.

Τὰ παράδοξα ταῦτα φαινόμενα παρετηρήθησαν πρῶτον ὑπὸ Vallisneri κατὰ τὸ 1725, ἀλλ' ἔμειναν ἀνεξήγητα μέχρι τοῦ 1835, ὁπότε ὁ σοφὸς D' Bassi ἀνεκάλυψεν ὅτι ἡ ὡς ἄλευρον λευκὴ οὐσία εἶνε καρποφόρα νηματίδια μικροσκοπικοῦ τινος μύκητος βλαστάνοντος ἐν τῷ σώματι τοῦ ἐντόμου· ἐκ τούτου ὠνομάσθη Botrytis Bassiana. Κατόπιν οἱ σοφοὶ Balsamo Crivelli, Montagne, Audouin, Vittandini ἐμελέτησαν αὐτὸν λεπτομερέστατα.

Μυριάδες σπόρων τοῦ μικροσκοπικοῦ τούτου μύκητος ἀναρπαζόμενοι ὑπὸ τοῦ ἀέρος διασκορπίζονται καὶ μεταφέρονται ἐπὶ τῶν ὑγιῶν σκωλήκων ἢ ἐπὶ τοῦ φύλλου τὸ ὁποῖον τρώγει, καὶ οὕτω εἰσχωροῦσιν εἰς τὸν ὀργανισμὸν τοῦ σκώληκος, διαπερῶντες τὰς μεμβράνας αὐτοῦ καὶ ἀναπτυσσόμενοι καταστρέφουσι τοὺς ἱστοὺς καὶ ἰδίως τὸν λιπώδη ἱστόν. Μόνον ἡ μέταξα δὲν προσβάλλεται καὶ τὸ αἷμα τοῦ ἐντόμου, ὅπερ καθίσταται τότε λίαν ὀξὺ περιέχον ἄφθονα ὀκταεδρικὰ κρυσταλλώματα παρόμοια πρὸς τὰ τοῦ ὀξικοῦ ὀξέος· ἄφευκτος ἐπέρχεται τότε ὁ θάνατος, τὸ δὲ ἔντομον καλύπτεται ὑπὸ τῆς γνωστῆς ἤδη ἀλευρώδους οὐσίας.

Ἀπὸ τῆς εἰσχωρήσεως τῶν σπόρων εἰς τὸ σῶμα τοῦ σκώληκος μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ παρέρχονται συνήθως δέκα ἡμέραι. Ἐὰν λοιπὸν πρὸ τοῦ δεκαημέρου τούτου διαστήματος προφθάσῃ νὰ ἀναβῇ ἐπὶ τῶν κλάδων, πλέκει τὸ κουκούλιόν του καὶ οὕτως ἡ εἰσοδεία ὑπάρχει ὡς νὰ μὴ ὑπῆρξεν ἀσθένεια· τὸ βάρος ὅμως τῶν κουκουλίων τὰ μέγιστα ἠλαττώθη· ἀφεύκτως δὲ τὸ ἔντομον ἀποθνήσκει ἐντὸς τοῦ κουκουλίου λαμβάνον μορφὴν ἀπολιθώματος.

Ὅλαι αἱ κάμπαι ἀνεξαιρέτως καὶ πολλὰ ἐπίσης ἔντομα εἶνε δυνατὸν νὰ προσβληθῶσιν ὑπὸ τῆς νόσου ταύτης παρουσιάζοντα τὰ αὐτὰ συμπτώματα ὡς καὶ ὁ μεταξοσκώληξ.

Διάδοσις καὶ ἀνάπτυξις τῆς νόσου.—Αὕτη διαδίδεται εἰς μακρὰς ἀποστάσεις διὰ τῆς διασκορπίσεως τῶν σπόρων τοῦ μύκητος ὑπὸ τοῦ ἀέρος, ἰδίως δὲ ὅταν ἡ ἀτμόσφαιρα εἶνε θερμὴ καὶ ξηρά· ὁ προσληθεὶς μεταξοσκώληξ ἀποβαίνει ἐπικίνδυνος εἰς τοὺς γείτονάς του *μόνον μετὰ τὸν θάνατόν του*, ὅταν τὸ σῶμά του καλυφθῇ ὑπὸ τῆς λευκῆς ἀλευρώδους οὐσίας (δηλ. ὅταν ἀναπτυχθῶσι τὰ καρποφόρα νηματίδια καὶ οἱ σπόροι τοῦ μύκητος). Δι' ἁπλοῦ ἐπίσης κεντήματος εἰσαγόμενοι οἱ σπόροι ἐντὸς τοῦ σώματος τοῦ μεταξοσκώληκος ἐπιφέρουσι τὸν θάνατον μετὰ 3—4 ἡμέρας.

Ἡ βλαστικὴ δύναμις τῶν σπόρων τοῦ μύκητος τούτου διατηρεῖται εἰς τὸν ἀέρα ἐπὶ τρία τοὐλάχιστον ἔτη· δύνανται νὰ βλαστήσωσιν ἐπίσης ἐπὶ τῆς ζαχαρέως, τοῦ κόμμεος καὶ ἄλλων ἀνοργάνων σωμάτων. Αἱ κατάλληλοι περιστάσεις πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς νόσου ταύτης εἶνε ἱκανὴ θερμότης καὶ ὑγρὰ ἀτμόσφαιρα· προσβάλλει δὲ αὕτη ἀδιακρίτως τοὺς ὑγιεῖς σκώληκας ὡς καὶ τοὺς ἀδυνάτους.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καταδεικνύεται ὅτι ἡ νόσος αὕτη δὲν εἶνε κληρονομική (ἐπειδὴ τὸ ἔντομον δὲν προφθάνει ποτὲ νὰ μεταμορφωθῇ εἰς ψυχὴν καὶ νὰ διαιω-

νίσῃ οὕτω τὸ εἶδός του), εἶνε ὅμως εἰς μέγιστον βαθμὸν διακόσμος καὶ καλλιτεχνή.

Θεραπεία.—Ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν μέσα θεραπευτικὰ δὲν ὑπάρχουσιν, εἰμὴ μόνον προφυλακτικά. Ὅταν λοιπὸν παρουσιασθῇ τὸ κακὸν (ἰδίως πρὸ τοῦ κλαδώματος), τότε ἀμέσως πρέπει νὰ μεταφέρωνται εἰς ἰδιαίτερον δωμάτιον οἱ ὑγιεῖς μόνον σκώληκες, ἔνθα θὰ ὑψώνται ἡ θερμοκρασία καὶ θὰ τρέφωνται περισσότερον τοῦ συνήθους, ἵνα οὕτω προφθάσωσι νὰ πλέξωσι τὸ κουκούλιόν των.

Συνιστῶμεν ἰδιαιτέρως εἰς τοὺς σηροτρόφους νὰ καθαρίζωσι πρὸ τοῦ ροίσματος 10—15 ἡμέρας τὰς οἰκίας των: νὰ ἀσβεστώνωσι καλῶς τὰ δωμάτια ἔνθα θὰ θρέψωσι τοὺς σκώληκας, ὡς καὶ τὸ ὑλικὸν (ξύλα, καλαμωτὰ κλπ.), μὲ ἀνακελυμένην ἄσβεστον περιέχουσαν διάλυσιν θειϊκοῦ χαλκοῦ. Πρέπει νὰ γίνηται χρῆσις καὶ τοῦ θειούχου ὀξέος· δὲν συνιστῶμεν τὴν χρῆσιν τοῦ θειϊκοῦ ὀξέος ὡς καὶ ἄλλων, ὧν ἡ ἐφαρμογὴ δύσκολος.

Καλὸν εἶνε νὰ ἐξαφανίζηται καιόμενον ἅπαν τὸ χρησιμεῦσαν ὑλικὸν πρὸς διατήρησιν σκωλήκων προσβληθέντων ὑπὸ τῆς ἀσθενείας ταύτης, καὶ εἰ δυνατὸν μάλιστα νὰ παύσωσιν ἐπί τινα ἔτι τὴν σηροτροφίαν εἰς τὰ μολυνθέντα ἤδη μέρη (δωμάτια).

Ἐν Ναούσῃ τῇ 2ᾳ ἀπριλίου 1893.

ΔΗΜ. ΓΡ. ΤΣΙΩΜΗΣ
γεωπόνος.

Ο ΓΕΛΩΣ ΚΑΙ ΤΑ ΔΑΚΡΥΑ.

Προχωροῦμεν διηνεκῶς σκυθρωποί, καταπεπονημένοι, σύροντες τοὺς πόδας κατὰ μῆκος τοῦ αἰωνίου τούτου ἐδάφους, ὅπερ ἀποκαλεῖται «ἡ τοῦ βίου ὁδός», ὁδὸς ὅμως τόσον κοινὴ, τόσον ἀναλλοιώτως καὶ ἀμειλίκτως περιωρισμένη ὑπὸ τῶν αὐτῶν πάντοτε δένδρων καὶ τῶν αὐτῶν σωρῶν χαλίκων, ὥστε ν' ἀποστερῇ ἡμᾶς καὶ αὐτὸν τὸν ὑπέρτατον πόρον τῶν ἀπελπίδων: τὴν ἀνίαν. Διότι ἐπὶ τέλους καὶ ἡ ἀνία παρέχει ποιόν τι ἐνδιαφέρον· παραπονεῖταί τις, προκαλεῖ παράπονα καὶ ἰδίᾳ ἐνοχλεῖ τοὺς ἄλλους. Ἀλλ' ἐνταῦθα, οὐδὲ τοῦτο ὑπάρχει: οὐδέν, οὐδὲν ἄλλο πλὴν τοῦ ἀνιάτου ἐν τῷ κόρῳ καὶ τοῦ ἀπολύτου ἐν τῇ ἀηδίᾳ. Γινώσκετε βεβαίως ὡς καὶ ἐγὼ τὰς φοβερὰς ταύτας στιγμὰς, καθ' ἃς τὸ αἴσθημα καὶ ἡ λογικότης φαίνονται ἕτοιμα νὰ ὑποχωρήσωσιν ὑπὸ τὸ βάρος τῶν πραγματικοτήτων τοῦ βίου, ὅτε καὶ ὁ ἄνθρωπος αἰσθάνεται ἑαυτὸν καταθλιβόμενον ὑπὸ τῆς ἐναργείας τῆς δυστυχίας καὶ τῆς ἀσυνεσίας αὐτοῦ; Ἀλλὰ θαρρήσατε· περιμείνατε ἐπὶ ἓν λεπτὸν καὶ πρὶν ἢ κατὰ δέκα προχωρήσω βήματα ὁ ἀκολουθῶν με ταξειδιώτης δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ κρατήσῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τοῦ νὰ εἴπῃ· καθ' ἣν στιγμὴν πρὸ ὑμῶν διέρχεται; — Ἰδοὺ εὐτυχὴς ἄνθρωπος. Ἀρκεῖ γελοῖον τι σύμβαμα, ἀδεξιότης ἐνεργείας, λέξις ἀντιστρόφως προφερομένη, ἡ ἱπταμένη μυῖα, μία ποινή, ἐν οὐδὲν καὶ ὁ γέλως, ὁ εὐλογητὸς γέλως ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ μεταμορφώνει τὸ ὑμέτερον σῶμα καὶ πληροῖ τὴν ὑμετέραν ψυχὴν ἀγνῆς χαρᾶς. Ἐπί τινας στιγμὰς ἡ ἐκπληξις καὶ ἡ ἡδονὴ θὰ σὲ καθίστων ἕνα τῶν ἐν τῇ γῇ εὐδαιμόνων, ὅταν δ' ἐπαναλάβῃς τὴν προτέραν σοβαρότητα ὁ κόσμος οὗτος, ὁ ὁποῖος τοσοῦτον ζοφερὸς ἄρτι σοὶ ἐφαίνετο, θὰ σοὶ φανῇ λαμβάνων ἑορτάσιμον χαρακτῆρα.

Ὡς πάντα τὰ τῆς φύσεως θαυμάσια οὕτω καὶ ὁ γέλως εἶναι μυστήριον. Δέον ν' ἀκούσῃ τις σοβαρῶν καὶ ἐκπεποιθήσεως φιλοσόφων, νὰ ζητήσῃ τὰ περὶ τούτου. Οἱ λόγοι αὐτῶν προκαλοῦσι φρικίασιν! Διότι γινώσκετε πράγματι ὅτι εἶναι φοβερὸν τὸ γελᾶν ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ἑρμηνεύοντος τὸν γέλωτα λόγου! Τὸ ἐπ' ἐμοὶ ὑπὸ συγχύσεως κατελήφθην ὅτε τὸ πρῶτον περιήγαγόν με εἰς θέσιν νὰ ἀτίδω τὴν ἄβυσσον ταύτην. Ἐπὶ τέλους ὅμως, σκεπτόμενος, ἐξῴκοιώθην μετ' αὐτῆς, ἔλαβον τὸ ἀναλογοῦν μοι μέρος καὶ, ἀντὶ νὰ ρεμβάζω, ἁπλῶς θεῶμαι.

Εἶναι δὲ θελκτικὸν τὸ νὰ θεᾶσθε.

Κατὰ τὰς πρώτας στιγμὰς βλέπει τις διερχόμενον ἐπὶ τοῦ προσώπου εἶδος πνοῆς, μόλις ἐπαισθητῆς. Πάραυτα τὰ κάτω βλέφαρα ἡμικλείονται ἐλαφρῶς, αἱ γωνίαι τοῦ στόματος ὀξύνονται καὶ κοιλαίνονται, τὰ χείλη συμπιέζονται καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ διανοίγονται: τοῦτο εἶναι τὸ συγκρατούμενον μειδίαμα. Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ τοῦτο: ἂν τὸ τὸν γέλωτα προκαλοῦν ἀντικείμενον ἦναι πραγματικῶς τερπνὸν τὰ χείλη διαστέλλονται, ἐμφανιζομένων τῶν ὀδόντων, οἱ τῶν παρειῶν οἱ μυῶνες συστέλλονται καὶ ἀνυψοῦσι τὰ τοῦ στόματος ἄκρα πρὸς τοὺς κροτάφους, οἱ ῥώθωνες διανοίγονται καὶ ἡ ἀναπνοὴ ἀποβαίνει βεβιασμένη.

— Ὦ! ὦ! ἀλλ' ἐναντιῤῥήτως τοῦτο εἶναι γελοιωδέστατον!

Καὶ ἡ κεφαλὴ ἀνατρέπεται, τὸ σῶμα συνταράσσεται διὰ σπασμωδικῶν ἐξαλμάτων καὶ οἱ βραχίονες συστέλλονται καὶ συμπιέζονται πρὸς τὴν κοιλίαν. Βαθμηδὸν ὁ γελῶν ἐνοκλάζει, συστρέφεται, ἀπόλλυσι τὴν ἰσορροπίαν, πίπτει καὶ κυλίεται, βάλλων φωνάς. Αἰσθάνεται πόνους εἰς τὰ πλευρά, καταλαμβάνεται ὑπὸ κώλικος . . . ἀποθνήσκει.

Εὐτυχῶς ἢ δυστυχῶς αἱ περιπτώσεις θανάτου συνεπείᾳ γέλωτος δὲν ἀπαντῶσιν ἐν τῇ κοιλάδι ταύτῃ τοῦ κλαυθμῶνος τόσον συχνάκις ὅσον ἠδύνατό τις νὰ φοβηθῇ ἢ νὰ εὐχηθῇ, εἰς τρόπον ὥστε ἐκτὸς τῶν φαιδρῶν ἄλλως τούτων θανάτων, ἐν τῇ κλίμακι τοῦ γέλωτος ὑπάρχει εἰσέτι καί τι, ἱκανοποιοῦν τοὺς μετριοφρονωστέρους ἐρασιτέχνας, οἵτινες ἀρκοῦνται εἰς μικρὰν τοῦ στομάχου διατάραξιν, εἰς πόνον ἐν τῇ πλευρᾷ ἢ τὴν θρῦψιν ζωστῆρος, τοῦθ' ὅπερ εἶναι ἀρκετὰ κωμικόν.

Διότι ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ δὲν γελῶσι πάντοτε, ἂν δὲ ὁ ἄρτι διελθὼν διαβάτης ἐπανήρχετο μετ' ὀλίγον, θὰ εὕρισκεν ἴσως ὑμᾶς, τοὺς ἄρτι ἐξ ὅλης καρδίας γελῶντας, πλήρεις δακρύων.

Πῶς; Κλαίετε πραγματικῶς; Προσέξατε: ὀφθαλμοὶ ἐρυθροὶ καὶ ἐξωφθαλμοῦντες, χαρακτηριστικὰ συστελλόμενα ἢ ἐξογκούμενα, αἱ ἐγχύσεις αἵματος ἀνὰ σύμπαν τὸ πρόσωπον, ῥὶς φλογιζομένη καὶ φωτοβόλοι γραμμαί, ῥαβδίζουσαι τὰς παρειάς, ἀποτελοῦσιν ἕνα τῶν αἰσχίστων μορφασμῶν τοῦ κόσμου. Ἄν, ἀγαπητέ μοι κύριε, θελήσῃς νὰ μὲ συγκινήσῃς καὶ διεγείρῃς τὸ οἰκτόν μου, ἔσο ἀπηλλαγμένος τοιαύτης δυσμορφίας.

Ὁπόσον ὡραῖα ὅμως εἶναι τὰ δάκρυα ὅταν βραδέως ῥέωσιν ἐν σιγῇ ἐκ δύο μεγάλων κυανῶν ἢ μελάνων ὀφθαλμῶν· ὅταν κρεμάμενα πρὸς στιγμὴν ἐπὶ βλεφαρίδων, τρέμουσιν αὐτοῦ πρὸς στιγμὴν καὶ κατόπιν κυλίονται ἐπὶ τῶν ὠχρῶν παρειῶν ἐκ θλίψεως, ἥτις δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἐρύθρωσιν τοῦ προσώπου! Κατάστασις, βαθεῖαν προδίδουσα θλῖψιν, χειρονομία ἀποθαρρήσεως, ἐγκατάλειψις ὁλοκλήρου τοῦ προσώπου συνεννοοῦνται μετὰ τῆς ἀφώνου εὐγλωττίας τῶν δακρύων· τὰ ἠμιηνεωγμένα χείλη, οἱ πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀτενίζοντες ὀφθαλμοί, ἡ βραθύμως ἀνεστραμένη κεφαλὴ συμπληροῦσι τὴν συγκινητικὴν εἰκόνα τῆς ἀληθοῦς θλίψεως καὶ προκαλοῦσι τὴν αὐτοστιγμεὶ ἐν τῇ ψυχῇ ἐμφάνισιν τῆς περιπαθείας καὶ τῆς πεποιθήσεως.

Οὕτως ἔκλαιεν ἡ Μαγδαληνή: ἂν δέ μοι εἴπητε ὅτι ὑπῆρξεν αὕτη μία τῶν ὡραιοτέρων τῶν ἐρασμιωτέρων γυναικῶν τῆς ἐποχῆς αὐτῆς θὰ ὁμολογήσω μεθ' ὑμῶν ὅτι τὸ κάλλος, τῇ μετανοίᾳ συνδυαζόμενον πολὺ παρέχει εἰς τὴν ἔκφρασιν θέλγητρον.

Τοιοῦτο τοὐλάχιστον τὸ ἐκφραστικὸν ἀποτέλεσμα τῶν δακρύων, ὅταν ῥέωσιν ὑπὸ περιστάσεις ἐπαρκῶς σοβαρὰς καὶ ὅταν ταὐτοχρόνως δικαιολογῶνται ὑπὸ τῆς καταστάσεως καὶ περιστέλλωνται ὑπὸ τῆς ἀξιοπρεπείας ἀληθοῦς ὀδύνης. Διότι οὐδὲν ὑπάρχει τὸ μᾶλλον ἀξιομίσητον ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς συνειδήσεως καὶ τὸ μᾶλλον εἰδεχθὲς ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς καλλιτεχνίας ἢ οἱ ἀσήμαντοι ἐκεῖνοι κλαυθμηρισμοί, οἱ ἀποτελοῦντες ἁπλῆν καὶ καθαρὰν ἔκρισιν ὑγροῦ, προϊὸν στερούμενον ἀξίας καὶ ἐνδιαφέροντος, κλαυθμηρισμοί, προκαλούμενοι ὑπὸ πικρίας καὶ πείσματος: δάκρυα ἀσθενῆ, ἀληθῆ ῥευστὰ ψεύδη, ἅτινα ἐπιτρέπει κατὰ βούλησιν νὰ ῥέωσιν ὁ ὑποκριτὴς διὰ μέσου τῶν λύπης δηλωτικῶν μορφασμῶν αὐτοῦ.

Γέλως καὶ δάκρυα, ἰδοὺ ἡ ἱστορία ὁλοκλήρου σχεδὸν τοῦ ἡμετέρου βίου, διότι ἐκτὸς τῆς ἡδονῆς καὶ τῆς θλίψεως τὸ ἐπίλοιπον δὲν θὰ ἦτο, τῇ ἀληθείᾳ, ἄξιον τοῦ κόπου τῆς ζωῆς.

Ἀτυχεῖς λοιπὸν ἐκεῖνοι, οἱ μηδέποτε γελάσαντες ἢ κλαύσαντες· δύσμοιροι καὶ πολλῷ μᾶλλον ἀναποφεύκτως δύσμοιροι παρ' ὅσον φρονεῖται, διότι αὐτοὶ οἱ οὔτε θλίψεως οὔτε χαρᾶς ἀπολαύσαντες εἶναι ἐκεῖνοι, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀπαντῶσιν οἱ ἀπαισιόδοξοι, οἱ ἄθεοι, οἱ κακοῦργοι, οἱ ῥάθυμοι, πάντα τὰ κακόδουλα πλάσματα, ἅτινα ἐκδικοῦνται τὴν παρ' αὐτοῖς ἔλλειψιν καρδίας καὶ λογικοῦ δι' ὕδρεων πρὸς ἐκείνα, ἅτινα οὔτε νὰ αἰσθανθῶσιν, οὔτε νὰ κατανοήσωσι δύνανται.

Ἀ! Μεταξὺ τῶν τίτλων ἐκείνων τῆς εὐγενείας, οἵτινες τοσοῦτον ἀνυψοῦσιν ἡμᾶς ὑπὲρ τὰ ἄλογα ζῶα, ὁ γέλως καὶ τὰ δάκρυα ἀποτελοῦσιν ἀποκλειστικὸν τοῦ ἀνθρώπου κλῆρον· δύνανται νὰ συζητῶσι, νὰ λεπτολογῶσι, νὰ φιλονεικῶσιν ἐφ' ὅσον θέλουσιν ὡς πρὸς τὰ ἄλλα χαρακτηριστικὰ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ὡς πρὸς τὸν γέλωτα ὅμως καὶ τὰ δάκρυα, οὐδέποτε.

Ἓν μόνον ἐν τῷ κόσμῳ ὑπάρχει ὃν γελῶν καὶ κλαίον: ὁ ἄνθρωπος.

(Μετάφρασις Γ. Κ. Α.)

(Ε. Μουτον)

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Ο ΑΔΑΜΑΣ. — Ἰδέαι τῶν ἀρχαίων περὶ τῆς φύσεως αὐτοῦ. — Πειράματα πρὸς προσδιορισμὸν αὐτῆς μέχρι τοῦ Lavoisier. — ΧΡΟΝΙΚΑ. — Πρῶται ἀνακοινώσεις περὶ τῆς ἀκλείψεως τῆς 5ῆς ἀπριλίου λ. ἔ. — Πολιτικὴ διαίρεσις εἰς ἑξάδας. — Στατιστικὴ σεισμῶν. — Ἡ θερμοκρασία τῆς λίμνης τῶν ἡφαιστείων.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ παρελθόντος φεβρουαρίου καὶ ὑψηλῆς ζωηρὰν προύκάλεσε συγκίνησιν καὶ πολὺς ἐγένετο λόγος ἔν τε τοῖς ἐπιστημονικοῖς περιοδικοῖς καὶ ἐν τῷ τύπῳ περὶ τῶν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν τῶν Παρισίων ἀνακοινωθέντων πορισμάτων τῶν ἐπὶ νέων ὅλως βάσεων μελετῶν τοῦ κ. Moissan ἐπὶ τῆς τεχνητῆς παραγωγῆς τοῦ ἀδάμαντος, ζητήματος ὑψίστης σπουδαιότητος ὑπὸ γεωλογικὴν ἰδίᾳ ἔποψιν, διότι τοῦτο εὑρίσκεται προφανῶς εἰς ἄμεσον σχέσιν πρὸς τοὺς ὅρους, ὑφ' οὓς ἐσχηματίσθη ὁ νῦν ἐξορυσσόμενος κεκρυσταλλωμένος οὗτος ἄνθραξ. Καὶ τότε μὲν οὐδένα περὶ τούτου ἐν ταῖς στήλαις ταύταις ἐποιησάμεθα λόγον, ἀποβλέποντες εἰς τὴν μεγίστην τοῦ γεγονότος σημασίαν, — ἀπαιτοῦσαν κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην οὐχὶ σύντομον καὶ χρονογραφικὴν οὕτως εἰπεῖν ἀναγραφὴν αὐτοῦ, ἀλλὰ λεπτομερῆ ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ ἡμετέρου χρόνου καὶ χώρου διαγραφὴν τῶν τε σχετικῶν πρὸς τὴν ἀνακάλυψιν ταύτην τελευταίων γεγονότων, ὡς καὶ τὴν σύντομον μὲν βεβαίως καὶ περιεκτικὴν, πιστὴν ὅμως καὶ, εἰ δυνατόν, ἀνελλιπῆ τῶν μέχρις ἐσχάτων σχετικῶν παρατηρήσεων καὶ πειραμάτων καταγραφὴν — ἤδη δὲ ἀσμένως προβαίνομεν εἰς τοῦτο, βέβαιοι ὄντες ἐκ προτέρων ὅτι καὶ τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν τὴν εὐγενῆ περιεργίαν θέλομεν ἱκανοποιήσει, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅτι κατὰ τὸ μέτρον τῶν ἡμετέρων δυνάμεων θέλομεν πληρώσει ἓν τῶν ὄντως ἀπείρων κενῶν, ἅτινα δυστυχῶς ὑφίστανται καὶ ἐπὶ μακρὸν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα θὰ ὑφίστανται ἐν ταῖς περὶ ἐπιστημονικῶν πραγμάτων ἡμετέραις γνώσεσιν.

Ὁ ἀδάμας εἶνε ἀπὸ μακρῶν αἰώνων ὁ τιμιώτερος τῶν τιμίων λίθων, οἵτινες χαρακτηρίζονται ὑπὸ τῆς μεγάλης αὐτῶν σκληρότητος, τῆς ἐντόνου αὐτῶν

λάμψεως, τῆς ἐξόχου αὐτῶν διαφανείας καὶ τοῦ φωτοβλαστικοῦ αὐτῶν· ἐχρησιμοποιήθη δὲ πρὸς κόσμον ὑπὸ τῶν ἀνατολικῶν λαῶν, ἰδίᾳ τῶν Ἰνδῶν, ἤδη ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων, ἐκεῖθεν δὲ μεταγενεστέρως ἐγνώρισαν τὴν χρῆσιν αὐτοῦ οἱ Αἰγύπτιοι, παρ' ὧν παρέλαβον ταύτην εἰς πολλῷ μεταγενεστέραν ἐποχὴν (οὐχὶ πρὸ τοῦ Θεοφράστου) οἱ Ἕλληνες[1] καὶ οἱ Ῥωμαῖοι, οἵτινες καὶ διεκρίθησαν μάλιστα διὰ τὴν ὑπερβολικὴν χρῆσιν τῶν εἰδῶν τούτων τῆς ἄκρας πολυτελείας.

Ὁ ἀδάμας ἕνεκα τῆς μεγίστης αὐτοῦ σκληρότητος (παριστωμένης ὑπὸ τοῦ ἀριθμοῦ 10), μείζονος πάντων τῶν γνωστῶν σωμάτων, ἔλαβε μεταγενεστέρως τὸ ἀρχαῖον ὄνομα τοῦ σ κ λ η ρ ο τ ά τ ο υ τῶν μεταλλων—χάλυβος (=ἀδάμαντος,ἀδαμαντίνου). Ἀπαντᾷ ἐν γένει ὑπὸ τὴν μορφὴν κρυστάλλων παραγώγων ἐκ τοῦ κυβικοῦ συστήματος, αἱ δὲ ἕδραι καὶ ἀκμαὶ αὐτοῦ εἶνε σχεδὸν πάντοτε κεκαμπυλωμέναι, ἀναμφιβόλως ἕνεκα τριβῆς, ἥτις ἐλείανε τὰς κορυφὰς αὐτῶν. Οἱ κρύσταλλοι οὗτοι εἶνε σχεδὸν πάντοτε ὀλίγον διαφανεῖς, καθαροί, συνήθως ὁλοσχερῶς ἄχροοι, ἀλλὰ πολλάκις καὶ κίτρινοι, ῥόδινοι, κυανοῖ καὶ πράσινοι, οἱ τοιοῦτοι δὲ χρωματισμοὶ δὲν καταστρέφουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὴν λάμψιν τῆς λίθου. Τέλος ἀπαντᾷ μέγας ἀριθμὸς ἀδαμάντων μελάνων καὶ σκιερῶν, ἐχόντων πολλῷ μικροτέραν ἀξίαν τῶν ἀνωτέρω. Ὁ ἀδάμας εἶνε εὔθραστος[2] καὶ ἔχει πυκνότητα 3,53 περίπου· φωτιζόμενος ὑπὸ ἐντόνου φωτός, ἀποκτᾷ λάμψιν ὑπέροχον, δι' ἣν τάσσεται εἰς τὴν πρώτην θέσιν μεταξὺ τῶν τιμίων λίθων. Ἡ λάμψις αὕτη ὀφείλεται εἰς τὸ μέγεθος τοῦ δείκτου τῆς διαθλάσεως (2,6), ἕνεκα δὲ τῆς μικρότητος τῆς ὁρικῆς γωνίας πολλαὶ ἀκτῖνες ἀνταν ακλῶνται ὁλοσχερῶς ἐπὶ τῆς ὀπισθίας ἕδρας αὐτοῦ ἐξέρχονται πάλιν ἐκ τῆς λίθου λάμπουσαι, ἡ δὲ κατεργασία, διευθυνομένη ὥστε ν' αὐξήσῃ τὸ ποσὸν τῶν ὁλοσχερῶς ἀνταν ακλωμένων ἀκτίνων, καὶ ἡ λείανσις αὐτοῦ, αὐξάνουσι σημαντικῶς τὴν ἔξοχον τοῦ ἀδάμαντος λάμψιν.

Ἀκριβῶς δὲ τὸ ἀνωτέρω σημειωθὲν μέγεθος τοῦ δείκτου τῆς διαθλάσεως ἔδωκε πιθανῶς[3] ἀφορμὴν εἰς τὸν Νεύτωνα νὰ ὑποπτεύσῃ τὸ καύσιμον τοῦ ἀδάμαντος, διότι οὗτος εἶχε παρατηρήσει ὅτι ἅπαντα τὰ καύσιμα σώματα ἔχουσι σημαντικὸν τὸν δείκτην τῆς διαθλάσεως. Πρῶτος δὲ καύσας τὸν ἀδάμαντα καὶ ἑπομένως συντελέσας εἰς γνῶσιν τῆς φύσεως αὐτοῦ εἶναι ὁ Boyle κατὰ τὰ μέσα τοῦ 17ου αἰῶνος. Ὁ σοφὸς Ἄγγλος ἀπέδειξεν ὅτι ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν ὑψηλῆς θερμοκρασίας ὁ ἀδάμας ἠφανίζετο. Ὀλίγον μετὰ ταῦτα, τῷ 1694, Κόσμος ὁ III, μέγας δούξ τῆς Τοσκάνης, ὑπέβαλεν ἐν Φλωρεντίᾳ τεμάχιον ἀδάμαντος ὑπὸ τὴν ἐπενέργειαν τῆς ἡλιακῆς θερμότητος συγκεντρουμένης ἐπ' αὐτοῦ διὰ κοίλου κατόπτρου[1], ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τῶν σοφῶν Averani καὶ Targioni. Μεγίστη δὲ ὑπῆρξεν ἡ ἀπορία καὶ ἡ ἔκπληξις τῶν θεατῶν τοῦ πειράματος τούτου, ὅταν παρετήρησαν ὅτι ὁ ἀδάμας βαθμηδὸν ἐσμικρύνετο καὶ μετά τινα χρόνον ὁλοσχερῶς ἠφανίσθη.

Τὸ πείραμα τοῦτο ἐπανελήφθη βραδύτερον (τῷ 1737) ἐν Βιέννῃ ὑπὸ τοῦ τότε μεγάλου δουκὸς τῆς Λοθαρηγίας François — Étienne, ὅστις ἀντικατέστησε τὴν ἡλιακὴν θερμότητα διὰ τοῦ πυρὸς τῆς καμίνου. Σκοπὸς τῆς πυρακτώσεως ταύτης ἦτο ἡ διὰ τῆς θερμότητος σύντηξις πολλῶν μικρῶν ἀδαμάντων πρὸς παρασκευὴν ἑνὸς μεγάλου, περιττὸν δὲ νομίζομεν νὰ σημειωθῇ ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς πυρακτώσεως ταύτης οὐδόλως διέφερε τοῦ τῆς προηγουμένης.

Τὸ πείραμα ἐπανελήφθη καὶ ἐν Γαλλίᾳ, ἕνα περίπου αἰῶνα μετὰ τὸ ἐν Φλωρεντίᾳ, ὑπὸ τῶν d' Arcet, Rouelle, Macquez καὶ ἄλλων, οἵτινες κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1771 ἔκαυσαν ἐν τῷ ἐν Παρισίοις ἐργαστηρίῳ τοῦ Macquer ὡραῖον ἀδάμαντα, ὃν προσήνεγκε πρὸς τοῦτο διακεκριμένος τις ἐραστιτέχνης. Πρὸς ἑρμηνείαν τῆς ἀδιαμφισβητήτου ἐξαφανίσεως τοῦ ἀδάμαντος τούτου, οἱ μὲν παρεδέχθησαν τὸν ἀδάμαντα ἁπλῶς ἐξαερωθέντα, οἱ δὲ τοὐναντίον ἐπέμενον ὅτι ἐγένετο καῦσις αὐτοῦ. Ἐν μέσῳ τῆς συζητήσεως ταύτης ἀνεφάνη ὀνομαστὸς κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτοῦ κοσμηματοπώλης, ὁ Le Blanc, ὅστις οὐδόλως λαβὼν ὑπ' ὄψει τὰ ἐν Φλωρεντίᾳ, Βιέννῃ καὶ Παρισίοις γενόμενα πειράματα διεβεβαίου ὅτι τὸ πῦρ, ὡς αὐτὸς ἐγνώσκεν ἐξ ἰδίας πείρας, οὐδεμίαν εἶχεν ἐπὶ τοῦ ἀδάμαντος ἐπιρροήν, πρὸς πειραματικὴν δὲ τούτου ἀπόδειξιν ἔλαβεν ἀδάμαντα, περιέκλεισεν αὐτὸν ἐν μίγματι ἀσβέστου καὶ κόνεως ἄνθρακος, εἰσήγαγεν αὐτὸν ἐντὸς χωνευτηρίου καὶ ἐξέθηκε τὸ ὅλον ὑπὸ τὴν ἐπενέργειαν ἐντόνου πυρός. Ἀλλ' ὅταν, μετὰ τριῶν ὡρῶν διαμονὴν ἐν τῇ ὑψηλῇ ἐκείνῃ θερμοκρασίᾳ, ἐξήτασαν τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ χωνευτηρίου, δὲν εὗρον ἐν αὐτῷ ἢ τὴν ὑπὸ τοῦ ἀδάμαντος τέως κατεχομένην θέσιν. Τὸ πείραμα τοῦτο ἐγένετο ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ τοῦ Rouelle ἐνώπιον πολυαρίθμων θεατῶν ἀνηκόντων εἴς τε τὴν ἐπιστήμην καὶ εἰς τὴν λίαν φυσικῶς ἐνδιαφερομένην διὰ τὸ ζήτημα τοῦτο συντεχνίαν τῶν κοσμηματοπωλῶν, οἵτινες, καίτοι τὸ ζήτημα τῆς διὰ πυρακτώσεως ἐξαφανίσεως τοῦ ἀδάμαντος ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τῶν σοφῶν λελυμένον, οὐδόλως ἀπεδείλιασαν πρὸ τῆς κατηγορηματικῆς ἐκλείψεως αὐτοῦ ἐκ τῶν ἐν οἷς διαπυροῦται χωνευτηρίων. Οὗτος ἑρμηνεύεται τὸ γεγονὸς τῆς πρὸ τοῦ Lavoisier, Codet καὶ Macquer ἐμφανίσεως ἑτέρου κοσμηματοπώλου, ὀνόματι Maillard, ὅστις ἀνέλαβε νὰ ὑποστηρίξῃ πρὸ τῶν σοφῶν τούτων τὰς ἰδέας τοῦ Le Blanc, περὶ τοῦ ὑπὸ τῆς πυρακτώσεως ἀναλλοιώτου τοῦ ἀδάμαντος, προτείνας εἰς αὐτοὺς τὴν διὰ τοῦ πυρὸς δοκιμασίαν τριῶν ἀδαμάντων, οἷς μετ' αὐτοῦ ἔφερε, ἐπὶ τῷ ὅρῳ μόνον νὰ περικαλύψῃ αὐτοὺς, ὡς καὶ ὁ Le Blanc, κατὰ τὸ ἴδιον αὐτοῦ σύστημα.

Τῆς προτάσεως ταύτης γενομένης δεκτῆς ὑπὸ τῶν σοφῶν τούτων, ὁ Maillard ἔλαβε χοάνην καπνοσύριγγος, ἔθεσεν ἐν αὐτῇ τοὺς τρεῖς αὐτοῦ ἀδάμαντας, περιέβαλεν αὐτοὺς δι' ἀνθρακος καλῶς πεπιεσμένου, ἐκάλυψε τὴν χοάνην διὰ καλύμματος σιδηροῦ καὶ ἐνέκλεισε τὸ ὅλον ἐντὸς χωνευτηρίου πλήρους κρητίδος, ἀφοῦ προηγουμένως περιεκάλυψεν αὐτὸ διά τινος πυριτικοῦ ἐπιχρίσματος. Τὸ χωνευτήριον ἐξετέθη εἰς θερμοκρασίαν τοσοῦτον ὑψηλήν, ὥστε μετὰ τέσσαρας ὥρας ἡ μᾶζα αὐτοῦ ἐγένετο μαλακὴ καὶ ἑτοίμη νὰ μεταβληθῇ εἰς ῥευστόν. Ἀπέσυραν τότε τοῦτο ἀπὸ τοῦ πυρὸς καὶ, παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν τῶν παριστάμενων κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς δοκιμασίας σοφῶν, ὡς τοὐλάχιστον ὁμολογεῖ τοῦτο αὐτὸς οὗτος ὁ Macquer — ὅστις καὶ εἰρωνεύετο τὸν ἀναζητοῦντα τοὺς ἀδαμαντάς του ἐν τῇ τέφρᾳ τῆς ἑστίας πρὸ τῆς διαρρήξεως τοῦ χωνευτηρίου καὶ τῆς χοάνης τῆς καπνοσύριγγος Maillard, λέγων εἰς αὐτὸν ὅτι κάλλιον θὰ ἔπραττεν ἀναζητῶν αὐτοὺς ἐν τῇ αἰθάλῃ τῆς καπνοδόχης ἢ ἐν τῇ τέφρᾳ — οἱ τρεῖς ἀδάμαντας ἐξήχθησαν τοῦ χωνευτηρίου σῶοι καὶ ἀδλαβεῖς, ὑποστάντες μόνον μικράν τινα τῆς ἐπιφανείας μέλανσιν, ἥτις ἠφανίσθη διὰ τριβῆς.

Τὰ ἀντιφατικὰ ταῦτα ἐξαγόμενα τῶν πειραμάτων ἐπὶ τῆς πυρακτώσεως τοῦ ἀδάμαντος ἀδύνατον ἦτο νὰ ἑρμηνευθῶσι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, καθ' ὅσον ἠγνοοῦντο εἰσέτι τὰ συμβαίνοντα κατὰ τὴν καῦσιν, ἅτινα ἀμέσως κατόπιν γενόμενα γνωστά, ἐπέτρεψαν τοῖς ἐνδιαφερομένοις ν' ἀναγνωρίσωσιν ὅτι τότε μόνον ὁ ἀδάμας διὰ πυρακτώσεως ἀφανίζεται, ὅταν αὐτὴ τελεῖται π α ρ ο υ σ ί ᾳ τ ο ῦ ἀ έ ρ ο ς, ὅτι δὲ ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει τὸ φαινόμενον τῆς ἐξαφανίσεως αὐτοῦ δὲν λαμβάνει χώραν. Ἀλλὰ ταῦτα σχετίζονται πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ Lavoisier ἐν Γαλλίᾳ καὶ ὑπὸ τοῦ H. Davy ἐν Ἀγγλίᾳ γενόμενα πειράματα, περὶ ὧν ἔσται ἡμῖν ὁ λόγος ἐν τῇ προσεχεῖ ἡμῶν Ἐπιθεωρήσει.

ΧΡΟΝΙΚΑ. — Ἤρξατο ἤδη ἡ ἀνακοίνωσις τῶν ἐν τοῖς πρὸς μελέτην τῶν φαινομένων τῆς τελευταίας ὀλικῆς τοῦ Ἡλίου ἐκλείψεως ἱδρυθεῖσι σταθμοῖς γενομένων παρατηρήσεων. Ἐπιφυλασσόμενοι κατὰ τὴν ἡμετέραν ὑπόσχεσιν νὰ ἐνδιατρίψωμεν διὰ μακρῶν εἰς τὰ πορίσματα τῶν γενομένων ἐν τοῖς σταθμοῖς τούτοις παρατηρήσεων, ἅμα τῇ συμπληρώσει τῶν περὶ αὐτῶν εἰδήσεων, σημειούμεθα μόνον ὅτι κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 5]17 ἀπριλίου τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν τῶν Παρισίων, ὁ μὲν διευθυντὴς τοῦ Ἀστεροσκοπείου τῆς πόλεως ταύτης κ. Tisserand ἀνεκοινώσατο τὰς ἐν τῷ Ἀστεροσκοπείῳ τούτῳ γενομένας παρατηρήσεις ὑπὸ τῶν κ. Callandreau, Boquer, Vionnet, Puiseux καὶ Hamy κατὰ τὴν διὰ τοὺς Παρισίους μερικὴν ταύτην ἔκλειψιν, ἔτι δὲ τὰς ὑπὸ τῶν κ. Paul καὶ Prosper Henry γενομένας φωτογραφήσεις τῆς ἐκλείψεως, ὁ δὲ κ. Trépied, διευθυντὴς τοῦ Ἀστεροσκοπείου τοῦ Ἀλγερίου, ἔνθα ἡ ἔκλειψις ἦτο ἐπίσης μερική, τὰς ἰδίας αὐτοῦ παρατηρήσεις

1) Γνωστὸν ὅτι ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ὁμήρου καὶ τοῦ Ἡσιόδου μετεχειρίζοντο πρὸς κόσμον μόνον τὰ τίμια μέταλλα χρυσὸν καὶ ἄργυρον, καὶ τὸ κίτρινον ἤλεκτρον.

Τὸ τελευταῖον τοῦτο σῶμα εὑρίσκεται ἰδίᾳ κατὰ τὰ παράλια τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, ὅθεν καὶ ἠλείετο καὶ κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους, μεταφερόμενον ἐκεῖθεν εἰς τὴν μεσημβρινοδυτικὴν Εὐρώπην ὑπὸ τῶν Φοινίκων. Τὸ ἤλεκτρον εἶνε σῶμα προκύψαν ἐκ τῆς κατὰ τὴν τριτογενῆ περίοδον ἀπολιθώσεως τῆς ἐξ εἴδους τινὸς πίτυος (pinus succinifer=π ί τ υ ς ἡ λ ε κ τ ρ ο φ ό ρ ο ς) ἐκρινομένης ῥητίνης, πολλάκις δὲ περιέχει ἐγκεκλεισμένα ἐν τῇ μάζῃ αὐτοῦ λεῖψανα ἐντόμων, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀκέραια ἔντομα ἐντελῶς διατηρούμενα περικλειστέντα δ' ἐν αὐτῇ πρὸ τῆς ῥητίνης πήξεως. Ἡ χημικὴ τοῦ ἠλέκτρου σύστασις, ὁρισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Drapier, εἶνε ἡ ἑξῆς: ἄνθραξ 80, 50 %, ὑδρογόνον 7, 31 %, ὀξυγόνον 6, 73 %, τέφρα (ἀποτελουμένη ἐξ ἀσβέστου, πυριτίου κτλ.) 3, 27 %, εἰς ἃ δὲ νὰ προστεθῇ ἀπώλεια βάρους κατὰ τὴν ἀνάλυσιν (pertes) 2, 10 %. Τήκεται εἰς θερμοκρασίαν 287° καὶ καίεται ἐν τῷ ἀέρι μετὰ φλογὸς αἰθαλώδους, ἀναδιδούσης εὐάρεστον ὀσμήν. Ἔχει πυκνότητα 1 08 καὶ βαθμὸν σκληρότητος 2 μέχρι 2.5.

Τὸ γεωλογικὸν στρῶμα ἐν ᾧ ἀπαντᾷ τὸ ἤλεκτρον κατὰ τὰ πρωτικὰ παράλια τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, κείμενον κάτωθεν σπ ρ ω μ α τ ο ς τεφράνθρακος (λιγνίτου) ἔχοντος πάχος μέχρις 27 μ., ἀποτελεῖται ἐξ ἄμμου καὶ ἀμμώδους τινὸς ἀργίλου, ἥτις καλεῖται κ υ α ν ῆ γ ῆ (blaue Erde) καὶ ἔχει πάχος 1,30 μέχρις 6 μ. Ἐν τῷ στρώματι τούτῳ, ὅπερ κατὰ τὸν von Dechen ἐκτείνεται ἐπὶ ἐπιφανείας 340 τετραγωνικῶν χιλ. καὶ ἑπομένως δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀνεξάντλητον, εὑρίσκεται τὸ ἤλεκτρον μεμιγμένον μετὰ σωμάτων (θαλασσίων κοχυλίων, συντριμμάτων ξύλων, ὀδόντων σκυλίων-θαλασσίων κυνῶν-squales), ἀποδεικνυόντων ὅτι ἡ κυανῆ γῆ ἀποτελεῖ θαλάσσιον ἴζημα, ἐν ᾧ τὸ ἤλεκτρον κατεχώσθη μετὰ τῶν παραγαγόντων αὐτὸ δένδρων. Ἐξ οὗ ἕπεται ὅτι τὰ δάση τῶν κωνοφόρων, ἐξ ὧν παρήχθη τοῦτο, ἀνάγονται εἰς ἐποχὴν τῆς τριτογενοῦς περιόδου προγενεστέραν τῆς τῆς καταθέσεως τῆς κυανῆς γῆς.

Εἰς ταῦτα δέον νὰ προστεθῇ ὅτι, ἐπειδὴ τὸ στρῶμα τῆς κυανῆς γῆς εὑρίσκεται ἀκριβῶς εἰς τὸ αὐτὸ μετὰ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης ἐπίπεδον, ἐνίοτε δὲ καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῆς, τὰ κύματα παραγέροντα πρὸς τὴν ἀκτὴν τὸ ἤλεκτρον, ὅπερ ὡς σχετικῶς ἐλαφρὸν ἐπιπλέει ἐν μέσῳ τῶν θαλασσίων φυκῶν. Εἰς τὴν συλλογὴν δὲ τούτου τοῦ ὑπὸ τῆς κινουμένης θαλάσσης παραφερομένου ἠλέκτρου ἢ εἰς τὴν διὰ δικτύων ἁλιείαν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ πυθμένος τῆς θαλάσσης περιωρίζοντο μέχρι τοῦ 16ου αἰῶνος, ὁπότε ἤρξαντο ν' ἀνεζητῶνται αὐτὸ ἐντὸς τοῦ πεπιεγοντος αὐτὸ στρώματος, καὶ ἀπὸ τοῦ 1872 μεθοδικῶς ἤρξαντο ἀνορύσσοντες τὸ στρῶμα τῆς κυανῆς γῆς. Ἐκ τῶν ὀρυχείων τούτων ἐξάγονται ἐτησίως κατὰ μέσον ὅρον 175 000 χγ. ἠλέκτρου, οὗτινος τὸ χιλιόγραμμον τιμᾶται ἀνελλόγως τῆς ποιότητος ἀντὶ 25 μέχρις 180 φρ/γκων.

τὸ ἀρχαῖον ὄνομα τοῦ σ κ λ η ρ ο τ ά τ ο υ τῶν μεταλλων—χάλυβος (=ἀδάμαντος,ἀδαμαντίνου). Ἀπαντᾷ ἐν γένει ὑπὸ τὴν μορφὴν κρυστάλλων παραγώγων ἐκ τοῦ κυβικοῦ συστήματος, αἱ δὲ ἕδραι καὶ ἀκμαὶ αὐτοῦ εἶνε σχεδὸν πάντοτε κεκαμπυλωμέναι, ἀναμφιβόλως ἕνεκα τριβῆς, ἥτις ἐλείανε τὰς κορυφὰς αὐτῶν. Οἱ κρύσταλλοι οὗτοι εἶνε σχεδὸν πάντοτε ὀλίγον διαφανεῖς, καθαροί, συνήθως ὁλοσχερῶς ἄχροοι, ἀλλὰ πολλάκις καὶ κίτρινοι, ῥόδινοι, κυανοῖ καὶ πράσινοι, οἱ τοιοῦτοι δὲ χρωματισμοὶ δὲν καταστρέφουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὴν λάμψιν τῆς λίθου. Τέλος ἀπαντᾷ μέγας ἀριθμὸς ἀδαμάντων μελάνων καὶ σκιερῶν, ἐχόντων πολλῷ μικροτέραν ἀξίαν τῶν ἀνωτέρω. Ὁ ἀδάμας εἶνε εὔθραστος[1] καὶ ἔχει πυκνότητα 3,53 περίπου· φωτιζόμενος ὑπὸ ἐντόνου φωτός, ἀποκτᾷ λάμψιν ὑπέροχον, δι' ἣν τάσσεται εἰς τὴν πρώτην θέσιν μεταξὺ τῶν τιμίων λίθων. Ἡ λάμψις αὕτη ὀφείλεται εἰς τὸ μέγεθος τοῦ δείκτου τῆς διαθλάσεως (2,6), ἕνεκα δὲ τῆς μικρότητος τῆς ὁρικῆς γωνίας πολλαὶ ἀκτῖνες ἀνταν ακλῶνται ὁλοσχερῶς ἐπὶ τῆς ὀπισθίας ἕδρας αὐτοῦ ἐξέρχονται πάλιν ἐκ τῆς λίθου λάμπουσαι, ἡ δὲ κατεργασία, διευθυνομένη ὥστε ν' αὐξήσῃ τὸ ποσὸν τῶν ὁλοσχερῶς ἀνταν ακλωμένων ἀκτίνων, καὶ ἡ λείανσις αὐτοῦ, αὐξάνουσι σημαντικῶς τὴν ἔξοχον τοῦ ἀδάμαντος λάμψιν.

Ἀκριβῶς δὲ τὸ ἀνωτέρω σημειωθὲν μέγεθος τοῦ δείκτου τῆς διαθλάσεως ἔδωκε πιθανῶς[2] ἀφορμὴν εἰς τὸν Νεύτωνα νὰ ὑποπτεύσῃ τὸ καύσιμον τοῦ ἀδάμαντος, διότι οὗτος εἶχε παρατηρήσει ὅτι ἅπαντα τὰ καύσιμα σώματα ἔχουσι σημαντικὸν τὸν δείκτην τῆς διαθλάσεως. Πρῶτος δὲ καύσας τὸν ἀδάμαντα

1) Ὁ καθηγητὴς τῆς Γεωλογίας καὶ Ὀρυκτολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Μασσαλίας κ. Louis Dieulafait ἐν τῇ περὶ ἀ δ ά μ α ν τ ο ς κ α ὶ τ ι μ ί ω ν λ ί θ ω ν (Diamants et pierres précieuses) μονογραφίᾳ αὐτοῦ ἀναγράφει ἐν ἄλλοις (ἐν σελ. 52 καὶ ἑξῆς) ὅτι οἱ ἀρχαῖοι (Ἕλληνες καὶ Ῥωμαῖοι) ἀκέδιλοι εἰς τὸν ἀδάμαντα πλὴν τῆς σκληρότητος καὶ πολλὰς ἄλλας ἰδιότητας, ὧν οὗτος στερεῖται, οἷον τὸ νὰ μὴ θερμαίνηται οὗτος ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ πυρός, ἰδίᾳ δὲ τὸ ν' ἀ ν θ ί σ τ α τ α ι χ ω ρ ὶ ς ν ὰ θ ρ α ύ η τ α ι τ υ π τ ό μ ε ν ο ς δ ι ὰ σ φ ύ ρ ᾳ ς, ὅτι δὲ τοῦτο γίνεται δῆλον ἔκ τε τοῦ Λουκρητίου, ἀναφέροντος ὅτι:

. . . . adamantina saxa
Prima acie constant, ictus contemnere sueta,

καὶ ἐκ τοῦ Πλινίου (Hist. nat, liv. XXXVII 4. 15), σημειοῦντος ὅτι εἰ δοκιμασία ἁπάντων τούτων τῶν ἀναφερομένων γίνεται ἐπὶ τοῦ ἄμματος διὰ σφυρ κρουσίας καὶ ἀνωθοῦσιν (οὗτοι) τὸν σίδηρον μετὰ τοσαύτης ἐντάσεως, ὥστε ἐκτινάσσουσιν αὐτὸν τῆδε κακεῖσε, ἐνίοτε δὲ ἐπιφέρουσι καὶ τὴν ῥῆξιν τοῦ ἄκμονος», εἰς ἃ ὁ κ. Dieulafait προσθέκα τινὰ ἑρμηνεύοντα τὴν ἐπὶ μακρὸν αἰῶνας διατήρησιν τῆς πλάνης ταύτης, ἣν ἀποδίδει εἰς τοὺς ἔχοντας συμφέρον ἐκ τῆς διατηρήσεως ταύτης. Ἐν τέλει δὲ προστίθησιν ὅτι τῷ 1476, μετὰ τὴν μάχην τῆς Morat (πρὸς Δ. τῆς Βέρνας), οἱ Ἕλβετοὶ καταλαβόντες τὴν σκηνὴν Καρόλου τοῦ Τρομεροῦ, εὗρον μεταξὺ ἄλλων πολυτίμων πραγμάτων καὶ ἀριθμὸν τινα ἀδαμάντων. Ἵνα δὲ βεβαιωθῶσι περὶ τῆς γνησιότητος αὐτῶν, ἐκτύπησαν αὐτοὺς διὰ σφυρῶν καὶ πελέκεων, θεωροῦντες τοῦτο ὡς μέσον δοκιμασίας τῆς γνησιότητος αὐτῶν, ὅπερ φυσικῶς ἐπέφερε τὴν κατακερμάτισιν αὐτῶν.

2) Ὑπάρχουσι καί τινες μὴ παραδεχόμενοι τοῦτο.

1) Κατ' ἄλλους δι' δαλίνων φακῶν.

1) Κατ' ἄλλους δι' δαλίνων φακῶν.

καὶ φωτογραφήσεις τοῦ φκινομένου, ὅτι ὁ κ. Bigourdan ἐτηλεγράφησεν ἐκ Joal ὅτι «ὁ οὐρανὸς ἦτο δυιχλώδης· παρετηρήθησαν αἱ τέσσαρες ἐπαφαί· δὲν ἐγένετο ὁρατὸς ὁ Ἡφαιστος[1]», ἔτι δὲ ὅτι ὁ κ. Pickering ἐποιήσατο ἐν Χιλῇ ἀξιολόγους παρατηρήσεις σχετιζομένας ἰδίᾳ πρὸς τὸν ἡλιακὸν στέφανον, τελευταῖον δὲ ὅτι ὁ κ. Janssen ἐγνωστοποίησε τῇ Ἀκαδημίᾳ τηλεγράφημα τοῦ εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ κ. de la Baume Pluvinel, κωλυθέντος ν' ἀναχωρήσῃ ἐκ Παρισίων ἐκ λόγων ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεως αὐτοῦ, ἀποσταλέντος ἐν Joal κ. Pasteur, διευθυντοῦ τῆς φωτογραφικῆς ὑπηρεσίας τοῦ Ἀστεροσκοπείου τοῦ Meudon.

Ἐν τινι μελέτῃ ἐπὶ τῆς πολιτικῆς διαιρέσεως τῆς ξηρᾶς ὁ κ. A. Oppel καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι 4 000 000 τετραγωνικῶν χιλ. ἐδάφους εἶνε ἀκατοίκητα ἢ ἀδέσποτα, 13 000 000 τ. χιλ. ἔχουσιν ὀργάνωσιν ὡρισμένων κρατῶν, ἀνερχομένων εἰς τὸν ὁλικὸν ἀριθμὸν τῶν 75 Τὰ πλεῖστα τῶν κρατῶν τούτων ἔχουσι μικρὰν ἔκτασιν, τὰ δὲ μείζονα, 18 τὸν ἀριθμόν, ἔχουσιν ἐμβαδὸν ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰ 0,87 τῆς ὁλικῆς τῆς ξηρᾶς ἐκτάσεως.

Ἡ Mediterranean Naturalist παρατηρεῖ ὅτι τὸ πλεῖστον τῶν σημειωθέντων σεισμῶν, ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰ 60 % τοῦ ὅλου, ἐγένετο κατὰ τοὺς 6 ψυχροτέρους μῆνας τοῦ ἔτους, ὅτι δὲ τὸ μὲν μέγιστον αὐτῶν ἀντιστοιχεῖ εἰς τὸν ἰανουάριον, τὸ δὲ ἐλάχιστον εἰς τὸν ἰούλιον, καὶ ὅτι τοῦτο ἀναφέρεται καὶ γενικῶς εἰς τὸ τὸ σύνολον τῶν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆνης σφαῖρας γενομένων σεισμῶν καὶ ἰδίᾳ εἰς ἑκάστην χώραν, ὅτι δὲ τελευταῖον ἐν τῇ ζώνῃ τῆς μεσογείου ὁ ἀριθμὸς τῶν κατὰ τοὺς χειμερινοὺς μῆνας δεκέμβριον, ἰανουάριον καὶ φεβρουάριον σημειωθέντων σεισμῶν ἔχει λόγον πρὸς τὸν τῶν κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνας ἰούνιον, ἰούλιον καὶ αὔγουστον, ὡς ὁ 5 πρὸς τὸν 2.

Συμπληροῦντες τὰ ἐν τῇ προηγουμένῃ Ἐπιστημονικῇ ἡμῶν Ἐπιθεωρήσει γραφέντα περὶ τῆς τελευταίας ἐκρήξεως τῆς Αἴτνης, ἀναγκαῖον νομίζομεν νὰ σημειώσωμεν ἐνταῦθα τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Barloli γενομένην μέτρησιν τῆς θερμοκρασίας τῆς λάβας, ἥτις ἐξέρευσεν ἐκ τοῦ ἡφαιστείου τούτου κατὰ τὴν ἔκρηξιν ταύτην. Μέχρις ἐσχάτων δὲν ἐγένοντο ἀκριβεῖς μετρήσεις τῆς θερμοκρασίας τῆς τετηκυίας λάβας, διότι ἀφ' ἑνὸς μὲν αὕτη δὲν εἶνε ἐκ τῶν λίαν κοινῶν σωμάτων, ὡς ἀπαντῶσα μόνον εἰς ὡρισμένα σημεῖα τῆς γῆς, τὰ ἡφαίστεια, καὶ καθ' ὡρισμένας στιγμάς, τὰς ἐκρήξεις αὐτῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι δὲν εἶνε πάντοτε εὐχερὴς ἡ προσέγγισις εἰς τὸ ῥεῦμα τῆς διαπύρου λάβας οὐδὲ ἀκίνδυνος ἡ παρ' αὐτῷ διαμονή. Τὰ κωλύματα ταῦτα προέρχονται ἐκ τῆς ἐντόνου ἀκτινοβολίας τοῦ ῥεύματος τῆς διαπύρου λάβας, ἥτις καθιστᾷ ἀδύνατον τὴν προσέγγισιν. Εἰς ταῦτα δὲ δέον νὰ προστεθῇ ὅτι ἀδύνατον εἶνε νὰ εἰσαγάγῃ τις ἐν αὐτῇ θερμόμετρον, διότι, καίπερ ἐν ῥευστῇ οὖσα καταστάσει, παρουσιάζει ἡ λάβα τοιαύτην ἀντίστασιν, ὥστε πολλάκις τεμάχια σιδήρου ῥιπτόμενα ἐπ' αὐτῆς ἐπιπλέουσιν ὡς τεμάχια ξύλου ἐπὶ τοῦ ὕδατος. Ἀλλ' ὁ κ. Borloli, ἐπωφελούμενος τῆς τελευταίας ἐκρήξεως τῆς Αἴτνης, ἠδυνήθη τὰ προσεγγίσῃ εἰς ἀπόστασιν δύο μόνον μέτρων ἀπὸ τοῦτο ἐξήρχετο ὑπογείου τινὸς σήραγγος, καὶ νὰ προσθῇ εἰς τὴν μέτρησιν τῆς θερμοκρασίας αὐτῆς διά τινος ὑπ' αὐτοῦ ἐπινοηθέντος ἐπὶ τούτῳ θερμομέτρου. Ἐξαγόμενα τῆς ἐργασίας ταύτης τοῦ κ. Barloli εἶνε τὰ ἑξῆς:

Κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐξόδου ἀπὸ τῆς ὑπογείου σήραγγος, ἡ θερμοκρασία τῆς λάβας, εἰς βάθος 1 μ., ἦτο 1060°, 9900°, 9800° καὶ 9700°. Τὸ αὐτὸ δὲ ῥεῦμα τῆς λάβας, διατρέξαν 2 χιλ. μετὰ ταχύτητος 80 μ. εἰς ἑκάστην ὥραν, ἔδειξε θερμοκρασίας κατὰ 2000 περίπου ταπεινοτέρας τῶν ἀνωτέρω σημειωθεισῶν. ἤτοι 8700, 8800 καὶ 7500.

ΗΛ. Γ. ΒΑΛΣΑΜΑΚΗΣ.

[1]) Τὸ ὄνομα τοῦτο ἀπεδόθη εἰς τὸν ἀμφιβόλου ὑπάρξεως μεταξὺ τοῦ Ἑρμοῦ καὶ τοῦ Ἡλίου κείμενον πλανήτην, ὃν ὑπώπτευσε μὲν τῷ 1859 ὁ μέγας μαθηματικὸς Le Verrier, ὁ διὰ τοῦ ὑπολογισμοῦ, ὡς γνωστόν, ἀνακαλύψας τὸν ἐξώτατον τῶν πλανητῶν Ποσειδῶνα, ἵνα οὕτως ἑρμηνεύσῃ ἀνωμαλίας τινὰς παρατηρουμένας εἰς τὴν τροχιὰν τοῦ Ἑρμοῦ, διεβεβαίωσε δὲ ὅτι εἶδεν ἐπὶ τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου ὑπὸ μορφὴν κυκλικῆς μελαίνης κηλίδα; ὁ ἰατρὸς Lescarbault τὴν 14|26 μαρτίου 1859, ὃν ὅμως οὐδεὶς ἕτερος μέχρι σήμερον ἠτύχησε νὰ ἴδῃ.

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Ἡ ΣΑΡΡΑ ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Ἦλθεν, ἐμάγευσε καὶ ἀπῆλθεν ἡ διαπρεπὴς τραγῳδὸς Σάρρα. Εἴπομεν ἐν τῇ προτέρᾳ Ἐπιθεωρήσει ἡμῶν τίνα τὰ πρῶτα ἔργα, ἅπερ ἀπὸ τῆς τοῦ θεάτρου Βέρδη σκηνῆς ἐδίδαξε καὶ τίνα προυτίθετο νὰ διδάξῃ, ἐν τούτοις δὲ πρῶτον ἀνεγράφετο ἡ ἀθάνατος Ἀδριανὴ Λεκουβρὲρ (Adrienne Lecouvreur) τῶν Scribe καὶ Legouvé. Περὶ τοῦ ἔργου δὲ τούτου ἐγράψαμεν ἐν ταῖς τέσσαρσι πρώταις Ἐπιθεωρήσεσιν ἡμῶν ἐπανήλθομεν δὲ ὅτε κατὰ τὸν χειμῶνα ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ θεάτρου Βέρδη ἐδιδάχθη ὑπὸ τοῦ τότε ἑλληνικοῦ θιάσου. Ὡς εἴπομεν δὲ ἐν ταῖς πρώταις ἡμῶν ἐκείναις Ἐπιθεωρήσεσι, τὸ τὴν διάσημον ὑποκρίτριαν τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἡρωΐδα ἔχον δρᾶμα συνετάχθη τῆς Ραχὴλ χάριν καὶ ἐδιδάχθη ὑπ' αὐτῆς τῷ 1849. Ὁποία δὲ ἐγένετο ἡ ἐπιτυχία αὐτῆς ἔφεται ἐν τῷ συγγράμματι τοῦ διαπρεποῦς κριτικοῦ τῆς *Journal des Débats* Jules Janin Ἡ Ραχὴλ καὶ ἡ τραγῳδία (Rachel et la tragédie), ἀνομολογεῖται δὲ πλαγίως καὶ ὑπὸ τοῦ τότε ἐπίσης διαπρεποῦς κριτικοῦ τῆς *Revue des deux Mondes* Planche Κατόπιν τὸ ἔργον ἐπανέλαβεν ἡ δεσποινὶς Bartet ἐν τῇ Γαλλικῇ—Κωμῳδίᾳ κατὰ τὸ 1888, ἥτις ἐπίσης ἐδίδαξεν αὐτὸ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐν Βιέννῃ, ἐν τῷ θεάτρῳ τῆς Ἐκθέσεως τῆς Μουσικῆς καὶ τοῦ Θεάτρου καὶ εἶτα αὖθις ἐν Παρισίοις ἐν τῇ Γαλλικῇ-Κωμῳδίᾳ. Καὶ ὁποία μὲν ἐγένετο ἡ τῆς Ραχὴλ διάπλασις καὶ ὁποία ἡ τῆς Bartet ἐπαναλήψις ἐγράψαμεν ἐπίσης, ὁποία δὲ ἡ τῆς Σάρρας περὶ τούτου νῦν ἔσται ἡμῖν ὁ λόγος. Τὸ μόνον ἐπαναλαμβανόμενον μὴ μελοποιημένον ἔργον τοῦ ἐπιφανοῦς δραματικοῦ καὶ σχολάρχου Scribe, διότι κυρίως αὐτοῦ ἐστιν, ἀνέλαβεν ἴσως ἡ Σάρρα, ἐξ ὧν συνάγομεν οὐδαμοῦ ἀναγνόντες τι, ἔξω τῆς Γαλλίας, διότι καὶ ὁ Ganderax γράφων περὶ τῆς διδασκαλίας τῆς Ἀδριανῆς Λεκουβρὲρ ἐν τῷ Γαλλικῷ-Θεάτρῳ συγχαίρει αὐτῷ ὅτι ἐπανέλαβε τὸ ἔργον, οὐδαμῶς δὲ ἀναφέρει ὅτι τὸ σχῆμα τῆς Ἀδριανῆς ὑπεδύσατο μετὰ τὴν Ραχὴλ καὶ πρὸ τῆς Bartet ἡ Σάρρα, τὸ δὲ ἔργον παρέλαβεν ἐν τῷ δραματολογίῳ αὐτοῦ ὁ Οἶκος τοῦ Μολιέρου. Ἀλλὰ πότε καὶ ποῦ ἀκριβῶς ἐδίδαξεν ἡ Σάρρα τὸ δρᾶμα τοῦτο οὐδαμῶς ἐνθυμούμεθα. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι καὶ ἐν τῇ ὑποδύσει τοῦ σχήματος τῆς πάλαι συναδέλφου αὐτῆς θεσπεσία ἐστὶν οἱαδήτις κἂν ᾖ ἡ ὑπόδυσις αὐτῆς, διότι τὸ σχῆμα τοῦτο ἔχει πολλὰ τὰ ἀναδεικνύοντα τὰ ἔκτακτα αὐτῆς προσόντα, ἰδίᾳ τὴν φωνήν, τὴν μιμικὴν καὶ τὴν χάριν.

Ἡ Ραχὴλ, ὡς εἴπομεν, ἡρωϊκὴν παρέστησε τὴν Ἀδριανήν, ἡ δὲ δεσποινὶς Bartet σύγχρονον γυναῖκα, καὶ ἡ Σάρρα δὲ μᾶλλον πρὸς τὴν τελευταίαν ταύτην ἀντίληψιν συμφωνεῖ ἐν τῇ δευτέρᾳ πράξει, ἀφ' ἧς ἐμφανίζεται ὡς Ρωξάνη ἐν τῇ τραγῳδίᾳ τοῦ Ρακίνα *Bajaset* ἐν τῷ ἔσω foyer τῆς Γαλλικῆς-Κωμῳδίας καὶ ἐν ἀρχῇ τῆς τρίτης ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς ὁδοῦ Grange-Batelière. Ἐν τῇ δευτέρᾳ πράξει θελκτικωτάτη καὶ θαυμασιωτάτη ἐστὶν ἡ Σάρρα λέγουσα τὸν μῦθον ἢ μᾶλλον τὸ ποίημα τοῦ La Fontaine *les Deux Pigeons*. Ἀναμιμνήσκονται πάντες αὐτοῦ, οὗτινος ἡ μὲν ἀρχὴ ἔχει οὕτω:

Deux Pigeons s'aimaient d'amour tendre:
L'un d'eux, s'ennuyant au logis,
Fut assez fou pour entreprendre
Un voyage en lointain pays.
L'autre lui dit: «Qu'allez-vous faire?
Voulez-vous quitter votre frère?
L'absence est le plus grand des maux.

. . . . . .

τὸ δὲ τέλος:

Hélas! quand reviendront de semblables moments!
Faut-il que tant d'objets si doux et si charmants
Me laissent vivre au gré de mon âme inquiète!
Ah! si mon cœur osoit encor se renflammer!
Ne sentirai-je plus de charme qui m'arrête?
Ai-je passé le temps d'aimer?

Τὸ ποίημα τοῦτο εἶπεν ἡ Σάρρα ἐφέρουσα ὡραίαν, καίτοι οὐχὶ τὴν συνήθη, ἥτις καθ' ἃ διεβεβαιώσατο ἡμᾶς συνάδελφος αὐτῆς εἶνε θαυμασία, στολὴν Ρωξάνης καὶ τῷ δεξιῷ ἀγκῶνι ἐπακουμβῶσα ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου τοῦ ἀγαπητοῦ αὐτῆς ἡρωϊκοῦ Μαυρικίου κόμητος τῆς Σαξωνίας. Ἡ ἁρμονικὴ τῆς διασήμου τραγῳδοῦ καὶ καθαρὰ χρυσῆ φωνὴ συνενουμένη τῇ καλλιτεχνίᾳ αὐτῆς καὶ τῇ πλαστικωτάτῃ στάσει ἀληθῶς ἐγοήτευεν. Ἀληθὲς ὅτι αἱ κινήσεις καὶ στάσεις αὐτῆς μεγίστην ἐνέχουσι χάριν καὶ πλαστικαὶ τυγχάνουσιν οὖσαι. Ἡ τὴν γλυφίδα καὶ τὸν χρωστῆρα χειριζαμένη οἱονεὶ ἐκ Μουσείων ἀντιγράφουσα παρίστησιν ἔργα τέχνης ἐν ἐκείνοις ἀποκείμενα, ἀποπνέοντά δὲ ἑλληνικὴν χάριν καὶ τελειότητα.

Γραφικωτάτη δ' ἦν ἡ Σάρρα ὅτε εἰσήρχετο εἰς τὴν οἰκίαν τῆς ὁδοῦ Grange-Batelière, φέρουσα μέλαιναν καλύπτραν, ἀλλ' ἔνθα ἀναδεικνυται αὖθις ἡ τραγῳδός ἐστιν ἡ τετάρτη πρᾶξις, καθ' ἣν συναντῶνται ἡ Ἀδριανὴ καὶ ἡ κόμισσα de Bouillon, ἡ ἀντίζηλος, ἐρῶσα τοῦ Μαυρικίου ὑπὲρ οὗ μανιώδη ἔτρεφεν ἔρωτα ἡ Ἀδριανή, ἐφ' ᾧ καὶ τοὺς ἀδάμαντας αὐτῆς ἐπώλησεν αὐτοῦ χάριν. Παρακληθεῖσα ἡ Λεκουβρὲρ νὰ εἴπῃ στίχους τινάς, ἀποδέχεται τὴν γενομένην αὐτῇ πρότασιν ὅπως εἴπῃ ἐκ τῆς Φαίδρας τοῦ Ρακίνα. Καὶ λοιπὸν ἀπαγγέλλει τοὺς ἑξῆς στίχους ἐκ τῆς τρίτης σκηνῆς τῆς τρίτης πράξεως τῆς ῥακινείου τραγῳδίας:

ΦΑΙΔΡΑ

Juste ciel! qu'ai-je fait aujourd'hui!
Mon époux va paraître, et son fils avec lui!
Je verrai le témoin de ma flamme adultère
Observer de quel front j'ose aborder son père,
Le cœur gros de soupirs qu'il n'a point écoutés,
L'œil humide de pleurs par l'ingrat rebutés!
Penses-tu que, sensible à l'honneur de Thésée,
Il lui cache l'ardeur dont je suis embrasée?
Laissera-t-il trahir et son père et son roi?
Pourra-t-il contenir l'horreur qu'il a pour moi?
Il se tairoit en vain: je sais mes perfidies,
Œnone, *et ne suis point de ces femmes hardies*
Qui, goûtant dans le crime une tranquille paix,
Ont su se faire un front qui ne rougit **jamais**.

Τοὺς στίχους τούτους οὕτω μετέφρασεν ὁ μακαρίτης Ἰάκωβος Ρ. Ραγκαβῆς:

Τί ἐτόλμησα! ὦ τί φρικώδης ὥρα!
Τὸν ἄνδρα μου θὲ νὰ ἰδῶ μὲ τὸν υἱόν του τώρα.
Θὲ νὰ ἰδῶ τὸν μάρτυρα τῆς ἀναιδοῦς φλογός μου,
Νὰ βλέπῃ πῶς θὲ νὰ φερθῶ πλησίον τοῦ ἀνδρός μου,
Μὲ στεναγμοὺς εἰς τὴν ψυχὴν σκληρῶς ἀπερριμμένους
Μὲ ὀφθαλμοὺς δακρύοντας καὶ περιφρονημένους.
Νομίζει πῶς τὴν τοῦ πατρὸς τιμὴν διὰ νὰ σώσῃ,
Τὴν φλόγα μου τὴν ἄσβεστον δὲν θέλει φανερώσει;
Πατρὸς καὶ βασιλέως του προδότης θὲ νὰ γίνῃ;
Τὸ μῖσός του τὸ κατ' ἐμοῦ ἀπόκρυφον θὰ μείνῃ,
Καὶ ἂν τὸ κρύψῃ, τί καρπὸς ἀπὸ τὴν σιωπήν του;
Δὲν ἐγεννήθην φύσεως τοσοῦτον ἀναι-
[σχύντου,
Ὥστε εἰς βίον ἄσεμνον νὰ διάγουσ' ἀκολάστως,
Νὰ ἁμαρτάνω ἀναιδῶς καὶ ἀνερυθριάστως.

Τοιαύτη ἡ μετάφρασις, ἥτις ὅμως πολὺ ἀφαιρεῖται τῆς δυνάμεως τοῦ κειμένου καὶ ἰδίᾳ διὰ τῆς παραλείψεως τοῦ ἐπιτατικοῦ *jamais*. Ἡ ἀπαγγελία τούτου ὑπὸ τῆς Σάρρας ἦν ἀληθὴς κεραυνὸς ἐκσφενδονισθεὶς κατὰ τῆς ἀντιζήλου. Καὶ ἡ μιμικὴ ἐνταῦθα ἐδείκνυε τὴν ἔξοχον τραγῳδόν.

Τέλος ἔρχεται ἡ πέμπτη καὶ τελευταία πρᾶξις, ἥτις ἐστὶ διαρκὴς ἀγωνία δηλητηριασθείσης, ἀτελεύτητος οἱονεὶ θάνατος. Τὴν πρᾶξιν ταύτην ἐξετέλεσε μετὰ δυνάμεως ἀληθῶς, ἴσως μετὰ τῆς αὐτῆς μεθ' ἧς καὶ ἡ Ραχήλ, καθ' ἃ περιγράφει αὐτὴν ὁ Janin. Ἄ! παρατηρῶν τις τὴν Σάρραν ἔβλεπεν ὅτι πράγματι πάσχει· οἱ ἀναπαλμοὶ τοῦ στήθους, τὸ ἐρύθημα τοῦ προσώπου καὶ τῶν χειρῶν καὶ ἡ ἐκδηλουμένη ἐφίδρωσις, αἱ κινήσεις τῶν χειρῶν καὶ τῆς κεφαλῆς ἐδείκνυον τοῦτο, καταφανὴς δ' ἐγίγνετο ἡ ἠλδξ ἥτις ἔκαιε τὸ στῆθος αὐτῆς, τὸ δηλητήριον ὅπερ ἐξεπλώθη ἐν τοῖς πνεύμασιν αὐτῆς εἰσπνευσάσης αὐτὸ διὰ τῆς ἐπαράτου ἀνθοδέσμης. Ἡ τοιαύτη δὲ παράστα

εἰς τοῦ πάθους δικαιοῖ ἡμᾶς ἐφ' οἷς ἐγράψαμεν ὅτε ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ Βέρδη ἐλληνιστὶ ἐδιδάχθη, ἀποκρούει δὲ πᾶσαν ἄλλην παράστασιν. Ἡ Σάρρα ἐν τῇ πέμπτῃ πράξει ἦτο ἀληθῶς ἀμίμητος.

Σημειωτέον ἐν τέλει ὅτι σκηναί τινες τοῦ δράματος ἦσαν τροποποιημέναι ἢ καὶ ἀποκεκομμέναι.

Μετὰ τὴν Ἀδριανὴν Λεκουβρέρ, τῇ παρασκευῇ, ἡ Σάρρα ἐδίδαξε τὸν *Maître de Forges* τοῦ Georges Ohnet, περὶ οὗ πολλάκις ἐγένετο λόγος ἐν προτέραις ἡμῶν Ἐπιθεωρήσεσι καὶ ἐν ᾧ ὑπεδύετο τὸ σχῆμα τῆς Claire.

Τῷ δὲ σαββάτῳ ἐδίδαξε τὴν *Francillon*, pièce εἰς πράξεις 3 τοῦ Ἀλεξάνδρου Δουμᾶ υἱοῦ, διδαχθὲν τὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς σκηνῆς τῆς Γαλλικῆς-Κωμῳδίας κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1887, ἐπαναληφθὲν δ' ἐν αὐτῇ ἑξάκις καὶ ἑκατόν, διαπλασάσης τὸν χαρακτῆρα τῆς Francillon τῆς δεσποινίδος Barlet. Τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ διαπρεποῦς ἀκαδημαϊκοῦ καὶ συγγραφέως κρίνεται ἐκ τῶν καλλίστων, τερπνοτάτων καὶ τῶν μᾶλλον ἐνδιαφερόντων, διότι τὰ πρόσωπα ἐν αὐτῷ εἰσιν οὐχὶ νευρόσπαστα, ἀλλὰ ζῶντα πλάσματα, ὁμιλοῦντα αὐτῶν χάριν. Τέρπουσι δὲ ἐπὶ τρεῖς ὥρας τοὺς ἀκροατὰς ἄνευ κόπου. Τὸ ἔργον ἐν γένει ἔχει πολλὰς ὡραιότητας. Θεωρίαι ἐκ τοῦ ἔργου κοινωνικαὶ πολλαὶ ἐκπηγάζουσιν, ἀλλ' ἡ ἀνάλυσις αὐτῶν ὡς καὶ *ἡ τοῦ δράματος θὰ ἐμάκυνε λίαν τὴν δραματικὴν* ταύτην Ἐπιθεώρησιν. Περὶ τῆς ὑποδύσεως τοῦ σχήματος τῆς Francillon ὑπὸ τῆς Σάρρας οὐδὲν δυνάμεθα εἰπεῖν, ἄτε μὴ ἀκούσαντες αὐτῆς.

Τελευταίαν δὲ καὶ ἀποχαιρετισμοῦ παράστασιν ἔδωκεν ἐν τῷ θεάτρῳ Βέρδη τὴν *Fron-Fron*, ἔργον τοῦ Meilhac καὶ Halévy, διδαχθὲν τὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ Γυμνασίου κατὰ τὸ ἔτος 1869, ἐπαναληφθὲν δὲ καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἀπὸ τῆς σκηνῆς τῆς Γαλλικῆς-Κωμῳδίας. Τὸ ἔργον τοῦτο, ὅπερ ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν πράξεων κωμῳδίας, ὧν ἡ πρώτη δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς πρόλογος, καὶ δύο melodrame, προκάλεσεν ἐκάστοτε ποικίλας κρίσεις, ἄλλας μὲν εὔνους αὐτῷ ἄλλας δὲ δυσμενεῖς. Τὸ ὄνομα Fron-Fron δὲν εἶνε κυρίως ὄνομα ἀλλὰ προσωνυμία κόρης ἀνδρὸς τῶν διασκεδάσεων ὀνομαζομένης δεσποινίδος Gilberte. Αὕτη ἦν ἐλαφρὰ καὶ ρέπουσα πρὸς τὰς διασκεδάσεις, εἶχε δὲ ἀδελφὴν ὀνομαζομένην Louise, ἥτις ὅλως ἀντιθέτου ἦν χαρακτῆρος τῇ ἀδελφῇ, ἐκπροσωποῦσα τὴν φρόνησιν, θυσιάζει δὲ τὸν *ἔρωτα αὐτῆς, τὴν εὐτυχίαν αὐτῆς χάριν τῆς ἀδελφῆς*. Ἡ Fron-Fron ὑπανδρεύεται τὸν Sartoris, ἄνδρα σοβαρόν, καίτοι ἡ καρδία αὐτῆς ἔκλινε πρὸς ἕτερον τὸν de Valréas. Ζηλοτυπεῖ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς ἕνεκα τοῦ πάλαι ἔρωτος ἐκείνης πρὸς τὸν ἑαυτῆς σύζυγον, οὐδαμῶς δ' ὀκνεῖ νὰ ἀποδείξῃ τοῦτο καὶ ψαυερῶς εἴπῃ τῇ Louise: «Tu m'as pris ma maison, mon enfant, mon mari eh bien! garde tout». Φεύγει δὲ μηδὲν εἰποῦσα ποῖ ἀπέρχεται. Μεταβαίνει πρὸς συνάντησιν τοῦ de Valréas εἰς Βενετίαν. Ἀκολουθεῖ αὐτῇ ὁ σύζυγος αὐτῆς, φονεύει τὸν ἐραστὴν ἐν μονομαχίᾳ. Μετά τινας μῆνας ἡ Fron-Fron ἀποθνήσκει *ὑπὸ μαρασμοῦ εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ συζύγου*, παρόντων τοῦ πατρὸς καὶ ἀδελφοῦ καὶ τοῦ τέκνου αὐτῆς, συγχωρουμένη ὑπὸ τοῦ συζύγου.

Ὁ θάνατος τῆς Fron-Fron ὡς ἀνεγράφη, δὲν συμφωνεῖ πρὸς τὸν ἀρχικὸν χαρακτῆρα αὐτῆς. Ἐν γένει δὲ ἡ πρώτη ἐντύπωσις τῆς κριτικῆς τοῦ de Saffres οὐδαμῶς ὑπῆρξεν εὔνους, ἀνομολογοῦνται ὅμως ὅτι τὸ ἔργον κέκτηται καὶ ἀρετάς. Λυπούμεθα ὅτι δὲν ἔχομεν πρόχειρον τὴν κριτικὴν τοῦ Sarcey, ἣν πέρυσιν ἔγραψε περὶ τοῦ ἔργου, ὅπως μεταγράψωμεν αὐτὴν ἐνταῦθα.

Τοῦτο ἦν τὸ ἔργον ὅπερ ἡ Σάρρα τελευταῖον ἐδίδαξεν ὑποδυσαμένη τὸ σχῆμα τῆς Fron-Fron ἐν τῷ θεάτρῳ Βέρδη, καθ' ὃ ἄφθονα προσηνέχθησαν αὐτῇ ἄνθη, χειροκροτήματα δὲ καὶ ἐπευφημίαι τοῦ ἀκροατηρίου ἀπέδειξαν τὸν ἐνθουσιασμὸν αὐτοῦ.

Τῇ ἐπιούσῃ δευτέρᾳ ἀπῆλθεν αὕτη εἰς Ἀθήνας, ἐν αἷς τρία ἢ τέσσαρα διδάξει ἔργα. Ἀπὸ τῆς πόλεως τῆς *Παλλάδος ἀπελεύσεται εἰς Μασσαλίαν*, ἐν ᾗ ἐπίσης τρεῖς ἕως τέσσαρας θὰ δώσῃ παραστάσεις καὶ εἶτα θὰ διαπλεύσῃ τὸν Ἀτλαντικὸν εἰς τὴν Βραζιλίαν.

Μετὰ τὴν ἐπάνοδον αὐτῆς ἐκ Βραζιλίας εἰς Παρισίους διδάξει, ὡς εἴπομεν, ἐν τῷ Vaudeville. Δεινὸν λαιον ὅμως μετὰ τῆς διευθύνσεως τοῦ θεάτρου τούτου καὶ αὐτῆς οὐδὲν ὑπογράφη. Ἁπλῆ συνεννόησις ὑπάρχει.

ΟΔ. ΑΝΔΡΕΛΑΚΗΣ.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Τὸ πολιτικὸν γεγονὸς τῆς ἑβδομάδος ἐν τῇ Ἀλυρικῇ χερσονήσῳ ἀποτελεῖ ἀναντιρρήτως ἡ διεξαγωγὴ τῶν ἐν Βουλγαρίᾳ πρὸς συγκρότησιν τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως ἐκλογῶν. Τὸ γεγονὸς τοῦτον ἔχει τὴν ἐξαιρετικὴν σπουδαιότητα σχετικῶς πρὸς τὴν διεθνῆ πολιτικὴν κατάστασιν, ὅτι σκοπὸς τῆς συγκλήσεως τοῦ Σώματος εἶνε ἡ ὑποδολὴ εἰς αὐτὴν τῶν ὑπὸ τῆς τακτικῆς Σοβράνιε ἐπιψηφισθεισῶν ἤδη, ὡς γνωστόν, τροποποιήσεων, ἃς ὁ κ. Σταμπούλωφ ἐπένευκεν ἐπὶ τοῦ συντάγματος τῆς χώρας, ὅπως καταστήσῃ τῷ πρίγκιπι Φερδινάνδῳ δυνατὸν τὸν γάμον μετὰ τῆς προσφιλοῦς τῆς καρδίας αὐτοῦ βουρβωνίδος πριγκιπίσσης, γάμον δὲ ὃν ὁ πάπας κατ' οὐδένα τρόπον ἐνόει νὰ ἐπιτρέψῃ, ἂν μὴ μετεβάλλετο τὸ ἄρθρον, τὸ ἐπιβάλλον εἰς τὰ τέκνα τοῦ ἡγεμόνος τὸ ὀρθόδοξον δόγμα. Αἱ ἐκλογαὶ λοιπὸν τῶν μελῶν τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως ταύτης διεξήχθησαν κατὰ τὴν παρελθοῦσαν κυριακήν, τὸ ἀποτέλεσμα δὲ αὐτῶν ἀπέβη ὁποῖον ἀνέμενε τις γινώσκων τὴν δικταρικὴν ἀρχήν, ἣν ὁ κ. Σταμπούλωφ ἐνασκεῖ ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ, καὶ τὴν ἐμπειρίαν, ἣν ἐκτήσατο περὶ τὴν συγκρότησιν ἐθνικῶν ἀντιπροσωπειῶν, νίκη δηλαδὴ καὶ νίκη κρατιστὴ τῆς κυβερνητικῆς μερίδος, ἥτις, ὡς εὐχερῶς ἐννοεῖται, οὐδὲν παρέλιπε τὴν εὐκαιρίαν πρὸς ἀγάνωσιν λαϊκῶν ἐπιδείξεων χαρᾶς ἐπὶ τῇ ὀρθῇ ὑπουργῶν μὴ ὀκνησάντων νὰ παρίδωσι τὸ ὑμνοκρατικὸν τοῦ βουλγαρικοῦ λαοῦ αἴσθημα χάριν τῶν *συμφερόντων τῆς ἰδίας ἀρχῆς, συνημμένων* ἀναπόσπαστος τῇ ἐκπληρώσει τῶν νηφευτικῶν ἀναγκῶν τοῦ Κοδουργίδου πρίγκιπος. Ἀλλὰ καὶ

περὶ τῆς ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ τύχης τῶν συνταγματικῶν μεταρρυθμίσεων τοῦ κ. Σταμπούλωφ, καίτοι πάντοτε ὑψίσταται ἡ περίπτωσις τοῦ ἀπροόπτου, ἐλάχιστα δύναται τις ν' ἀμφιβάλῃ, ἄτε τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως πιθανώτατα μελλούσης ἀσυζητητὶ σχεδὸν νὰ κυρώσῃ τὰς ἀποφάσεις τῆς Σοβράνιε, εὐπειθεστάτης γενομένης πρὸς τὰ ἐντάλματα τῆς κυβερνήσεως· πάντοτε ὅμως παραμένει ἀπαραμείωτος ἡ ἀλήθεια, ὅτι οἱ περαιτέρω τῶν τοιούτων κατὰ τοῦ ἰδίου αἱδήματος ὁριαμβῶν καρποὶ δὲν ἀποβαίνουσι πάντοτε τοσοῦτον τοῖς τροπαιοφόροις εὐχυμοι, ὅσον ἐλπίζα αὐτοῖς γίνεται ἡ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ θριαμβεύοντος ἡδονή. Ἡ νέα αὕτη τοῦ ὑπάτου τῶν συμβούλων τοῦ πρίγκιπος Φερδινάνδου νίκη εἶνε νίκη καταγομένη κατὰ τῆς κρατούσης θρησκευτικῆς συνειδήσεως τῆς χώρας, ἥτις ἀναμφιβόλως ἀναμενηθήσεται ποτε τῶν ἐπὶ τοσοῦτον ἐπισκοτησάντων τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, *ὥστε αὐτὸ αὐταῖς χερσὶ νὰ κατατέγκῃ τὸ καίριον τοῦτο καθ' ἑαυτοῦ τραῦμα*. — Ὡς πρὸς τὴν ὁδὸν τῆς εἰς τὴν ἡγεμονίαν ἐπανόδου τοῦ πρίγκιπος Φερδινάνδου μετὰ τῆς Βουρβωνίδος νύμφης αὐτοῦ, αὕτη ἐγένετο διὰ τῆς Ἑλλάδος ἄνευ μεταβάσεως εἰς Ἀθήναις μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς οὕτω ζωηρῶς ἀλλὰ μάτην ποθηθείσης.

Ἐν Ἑλλάδι ἔχομεν τέλος πάντων τὴν ὁριστικὴν συγκρότησιν καὶ *τετάρτου μὲν τῆς ἀντισολιτεύσεως*, πέμπτου δὲ τῆς Βουλῆς κόμματος, Προοδευτικοῦ ὀνομασθέντος, ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν δὲ τοῦ πρώην ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ κ. Καραπάνου τιθεμένου. Τὸ πρόγραμμα τῆς νέας ταύτης πολιτικῆς μερίδος, ἧς ὁ σχηματισμὸς μέλλει κατ' ἀνάγκην νὰ δημιουργήσῃ καὶ ἄλλα προκόμματα εἰς τὴν κανονικὴν λειτουργίαν τοῦ κοινοβουλευτικοῦ πολιτεύματος, ἀπολύτως δεομένην ἀντιπολιτεύσεως ἰσχυρᾶς καὶ ἀξιοπρεποῦς, ἧς ἡ ὕπαρξις εἶνε ἀδύνατος, ἐφ' ὅσον κρατεῖ ἡ ἀπό τινος καταλαβοῦσα τοὺς ἐξέχοντας τῶν ἑλλήνων πολιτευτῶν μανία τῆς εἰς ἀρχηγοὺς κόμματος ἀναρχήσεως αὐτῶν, μανία κατατέμνουσα τὰς δυνάμεις τῆς ἀντιπολιτεύσεως καὶ ἀνίκανον αὐτὴν καθιστῶσα πρὸς ἐνάσκησιν τοῦ προσήκοντος καὶ ἀποτελεσματικοῦ ἐλέγχου ἐπὶ τῶν κυβερνητικῶν πράξεων, μονονοὺκ ἀδύνατον δὲ κινδυνεύουσα νὰ καταστήσῃ τὴν ὑφ' ἑνὸς τῶν κομμάτων τούτων συγκρότησιν ποτε παγίας κυβερνήσεως, τὸ πρόγραμμα, λέγομεν, τῆς νέας ταύτης μερίδος οὔπω ἐδημοσιεύθη· αἱ ὑγιεῖς ὅμως ἀρχαί, ἐφ' ὧν κατὰ τὰ ἐν τοῖς Κοινοῖς, ἐπιδόξῳ, φαίνεται, τοῦ νέου ἡγέτου ὀργάνῳ, ἀναγραφόμενα, ὁρείδεται, ἀναμιμνήσκουσι κατά τι τὰς περὶ συμβιβασμοῦ πρὸς τοὺς πιστοὺς τοῦ κράτους ἀρχάς, ἃς πολλάκις ἐντός τε καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ὡς μόναν ἄγκυραν σωτηρίας ἀνέπτυξεν ὁ κ. Καραπάνος· ἐν τούτοις πρὶν ἢ ἴδωμεν ἐπισήμως ἐν τῷ προγράμματι ἀναγραφομένας τὰς ἀρχὰς ταύτας, δὲν σπεύδομεν νὰ καλέσωμεν τὸ νεότευκτον κόμμα Κόμμα τῆς χρεωκοπίας. — Κατὰ τὰ ἄλλα ἡ ἑλληνικὴ ἀντιπολιτευσις ἐξακολουθεῖ διὰ τὰς ὑπὸ φρενοβλαβῶν τινων φίλων αὐτῆς ὀργανουμένας γελοίας ἀλλὰ καὶ μυσαρὰς ἐνίοτε ἐκδηλώσεις δυσαρεσκείας παρέχουσα ἀφορμὴν εἰς ἥκιστα εὐμενῆ πρὸς αὐτὴν σχόλια. Καὶ ἀληθὲς μὲν ὅτι οἱ ἡγέται τινῶν τῶν μερίδων αὐτῆς ἐπ' ἀλλήλους ἐπιρρίπτουσι τὴν πρωτοβουλίαν καὶ τὴν εὐθύνην ἐπὶ τοῖς γενομένοις, ἀλλὰ τοῦτο οὐδὲν κωλύει τὴν παρατήρησιν ὅτι, εἰ ὄντως ἀπέστεργον τὴν διὰ τοιούτων μέσων καταπολέμησιν τῆς κυβερνήσεως, ἠδύναντο ἐγκαίρας νὰ διακωλύσωσι τὰ μωρὰ ἐκεῖνα ἔργα ἢ, ἀρξαμένων, ν' ἀνατάψωσι *τὴν περαιτέρω ἐξακολούθησιν* αὐτῶν. — Τὸ ζήτημα τῆς ὑπογραφῆς τοῦ δανείου ἔληξε. Τῇ παρελθούσῃ παρασκευῇ, ἐπετείῳ καὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ βασιλέως Γεωργίου, ὑπεγράφη ἐν Λονδίνῳ κατὰ τὰ θετικῶς βεβαιούμενα ἡ σχετικὴ σύμβασις, πιθανώτατα δὲ περὶ τὰ μέσα μαΐου ἐκδίδεται τὸ δάνειον εἰς δημοσίαν ἐγγραφήν. Οὕτως αἴρεται μία τῶν κυριωτάτων δυσχερειῶν ἀπὸ τοῦ ἀνορθωτικοῦ ἔργου τοῦ κ. Τρικούπη.

Ἐν Σερβίᾳ τὰ περὶ ἐνσκήψεως οὕτω προώρως ὑπουργικῆς κρίσεως τηλεγραφηθέντα ἀπεδείχθησαν ὑπερβολαί, εἰς ἃς παρέσχεν ἀφορμὴν ἡ ὑφ' ἑνὸς τῶν *πρώην ριζοσπαστικῶν δημάρχων κατάληψις αὐθις* τῆς ἀρχῆς. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ νέα κατάστασις αὐτόθι παγιοῦται ἐν γαλήνῃ, φαίνεται δὲ ὅτι καὶ αἱ τῆς νέας Σκουψίνας ἐκλογαὶ θὰ διεξαχθῶσιν ἄνευ σοβαρῶν ἐπεισοδίων διὰ τὴν εἰς τὴν προτέραν ἀσθένειαν ἐπάνοδον τῶν φιλελευθέρων, ὧν ὁ ἡγέτης, ὁ ἐν πραξικοπήμασι δεινὸς κ. Ρίστιτς, ὀλιγοῖ ὅτι ἀποχωρεῖ τῆς ἐνεργοῦ πολιτικῆς, ἐπανερχόμενος εἰς τὰς προσφιλεῖς αὐτῷ ἱστορικὰς μελέτας, ἀφ' ὧν ἐπὶ τετραετίαν πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ πρὸς τὴν πατρίδα καθήκοντος ἀπεσπάσθη, ἐξ οὗ δὲ μόνον ἀπαντήσεις τινὲς πρὸς τὰς διὰ φυλλαδίων ὑπὸ πολιτικῶν ἀντιπάλων *διατυπωθείσας κατ' αὐτοῦ μομφὰς ὑπολείπονται αὐτῷ*. — Ἡ βασιλομήτωρ εὑρίσκεται ἤδη ἐν Ρουμανίᾳ, μετὰ βραχεῖαν δ' αὐτόθι διατριβὴν ποιεῖται τὴν εἰς Βελιγράδιον κάθοδον αὐτῆς, γενησομένην πιθανώτατα γόνιμον εἰς συγκινήσεις τῷ σερβικῷ λαῷ, ὃς μετὰ θλίψεως εἶδε τὰ κατὰ τῆς λατρευομένης ὑπ' αὐτοῦ βασιλίσσης ληφθέντα ἐξ ἀνάγκης μέτρα. Ἐννοεῖται ὅτι μετὰ τῆς εἰσόδου αὐτῆς εἰς Σερβίαν νέαν προσλαμβάνει ἐνίσχυσιν ἡ ρωσικὴ ἐπιρροή, ἐνίσχυσιν, ἧς ἄλλο τεκμήριον ἀποτελεῖ ὁ διορισμὸς τοῦ πρώην προέδρου τῆς Σκουψίνας καὶ θερμοῦ τῆς ρωσικῆς φιλίας θιασώτου κ. Πάσιτς ὡς πρεσβευτοῦ ἐν Πετρουπόλει.

Ἡ ὑπὸ τῆς ρουμανικῆς κυβερνήσεως ἐφεσιβλήτησις τῆς ὑπὲρ τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου Ἰαλομίτσης ἀποδείκνυσι τοὺς ἐν Βουκουρεστίῳ ἐμμένοντας ἐν τῇ ἐπὶ τῶν περιουσιῶν *Ζάππα πλεονεκτικῇ αὐτῶν πολιτικῇ*, μὴ ἐπαγγελλομένῃ ταχεῖαν καὶ εὐχερῆ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ἑλληνορουμανικῶν σχέσεων. — Ὡς πρὸς τὰ ἄλλα τὸ ρουμανικὸν ὑπουργεῖον παρὰ τὴν διεξαγομένην κατ' αὐτοῦ ἐντός τε καὶ ἐκτὸς τοῦ κοινοβουλίου κραταιὰν ἀντιπολίτευσιν χωρεῖ ἐπὶ τὴν ἐπιψήφισιν τῶν νομοσχεδίων αὐτοῦ, ὧν τινα ἱκανοὺς εἰσάγουσι φορολογικοὺς καὶ κοινωνικοὺς νεωτερισμούς.

Ἐκ τῶν ἄλλων εὐρωπαϊκῶν θεμάτων ἐπηρεάλησαν ἰδίᾳ τοὺς πολιτικολογοῦντας κατὰ τὴν λήξασαν ἑβδομάδα τὰ κατὰ τὴν συνέντευξιν Γουλιέλμου καὶ πάλα ἀνταλλαγέντα, ἡ μελετωμένη συνέντευξις Φραγκίσκου Ἰωσήφ καὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Γ', τὸ πολυθρύλητον στρατιωτικὸν νομοσχέδιον τοῦ κ. Καπρίβι μετὰ τοῦ ζητήματος τοῦ ἀντισημίτου Ἀλσάτιδου καὶ

τῶν περὶ ἀντισημιτισμοῦ δηλώσεων τοῦ πρίγκηπος Βισμαρκ, ἡ περὶ διαπραγματεύσεων μετὰ τῶν γαλλικῶν ἀρχῶν πρότασις τοῦ βασιλέως τῆς Δαχομέης, ἡ θέσις τοῦ ἰρλανδικοῦ νομοσχεδίου τοῦ κ. Γλάδστωνος καὶ ἡ παραχώρησις αὐτονομίας τῇ δανικῇ νήσῳ Ἰσλανδίᾳ. — Τὰ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου καὶ τοῦ πάπα Λέοντος τοῦ ΙΓ' κατὰ τὴν μακρὰν αὐτῶν συνέντευξιν ρηθέντα ἐξακολουθοῦσιν ὄντα κεκαλυμμένα ὑπὸ τοῦ πέπλου τοῦ μυστηρίου, οὐδενός, ὡς γνωστόν, τρίτου προσώπου παρόντος κατ' αὐτήν· οὐχ ἧττον, ἂν παράσχωμεν πίστιν τινὰ εἰς τὰ διαθρυλλούμενα, φαίνεται ὅτι ὑπὸ τῶν δύο ἑπτῶν προσώπων κοινωνικὰ μᾶλλον ἢ πολιτικὰ θέματα συνεζητήθησαν. Ἡ ἐν Γερμανίᾳ θέσις τοῦ ἐργατικοῦ ζητήματος καὶ ἡ ἀνάπτυξις τοῦ σοσιαλισμοῦ μετὰ τῆς τραχείας τῶν ριζοσπαστικῶν αὐτοῦ ἀρχῶν ἐφαρμογῆς κατηνάλωσε τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου, τοῦ μὲν πάπα ἐκφράσαντος τὸ ἐνδιαφέρον αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν ἐργατικῶν τάξεων καὶ τὴν λύπην, ἣν προξενεῖ αὐτῷ ἡ τραχεῖα τροπὴ τοῦ σοσιαλιστικοῦ κινήματος, τοῦ δὲ αὐτοκράτορος ὑπομνήσαντος ὅσα ὑπὲρ ἀμφοτέρων τῶν ζητημάτων τούτων ἔπραξεν ἀπὸ τῆς ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἐλεύσεως αὐτοῦ. Πολιτικὴν χροιὰν ἔλαβεν ὁ λόγος, ὅτε ὁ πάπας εἶπεν ὅτι εὐνοεῖ μὲν ὑπερβαλλόντως τὸ μοναρχικὸν πολίτευμα, πλήρη ὅμως παρέχει ὡςαύτως τὴν εὔνοιαν αὐτοῦ καὶ εἰς τὴν χώραν, ἐν ᾗ βλέπει ὁριστικῶς παγιούμενον πολίτευμα διάφορον τοῦ μοναρχικοῦ. Ἡ ἀπροκάλυπτος αὕτη ὁμολογία τῆς πρὸς τὴν Γαλλίαν φιλικῆς πολιτικῆς τοῦ Βατικανοῦ βεβαίως δὲν εἶχέ τι τὸ λίαν τερπνὸν παρὰ τῷ ἡγέτῃ τῆς τριπλῆς συμμαχίας. — Ὡς πρὸς τὴν μελετωμένην καὶ ποθουμένην ὑπὸ τῶν ἐν Βιέννῃ συνέντευξιν τῶν αὐτοκρατόρων Αὐστρίας καὶ Ρωσίας, ἐπικυροῖ ἡ περὶ ταύτης εἴδησις τὰ συμπεράσματα, ἅτινα διετυπώθησαν ἐκ τῆς ἐπίσης παρασκευαζομένης συνεντεύξεως τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου καὶ τοῦ τσάρου καὶ τῶν περὶ ἀνανεώσεως τῆς τριπλῆς συμμαχίας δηλώσεων τοῦ κόμητος Καπρίβι, ἀποτελοῦσα μίαν ἔτι ἀπόδειξιν τοῦ ὅτι οἱ περὶ τὸν εἰρηνικὸν σύνδεσμον ἤρξαντο βαρύτερον αἰσθανόμενοι τὰ ἀποτελέσματα τῆς μεθόδου, δι' ἧς τὸν σκοπὸν αὐτῶν ἐπιδιώκουσι. Γνωστὸν ἄλλως τε ὅτι ἡ Αὐστροουγγαρία, ἔχουσα ἐπὶ πλέον τοὺς ἐσωτερικοὺς αὐτῆς ψυλετικοὺς ἀγῶνας, δὲν δύναται νὰ ἐπιθυμῇ ὀλιγώτερον τῶν ἄλλων συμμάχων τὴν μεταβολὴν τῆς ἐνεστώσης καταστάσεως. — Ὡς πρὸς τὸ στρατιωτικὸν νομοσχέδιον τοῦ κ. Καπρίβι, τοῦτο ταλαντεύεται μεταξὺ ζωῆς καὶ θανάτου, ὁτὲ μὲν ὡς ὁριστικῶς ἀποτυχούσης τῆς συνεννοήσεως τοῦ καθολικοῦ Κέντρου καὶ ὡς ἐπικειμένης τῆς διαλύσεως τοῦ κοινοβουλίου ἀγγελλομένης, ὁτὲ δὲ νέων ἐλπίδων προβαλλουσῶν περὶ τοῦ δυνατοῦ ἔτι τῆς συνεννοήσεως. Ἀμφίβολον ὡςαύτως ὅτι αἱ νέαι πρὸ τῶν ἡγετῶν τῶν μερίδων δηλώσεις τοῦ ἀρχικαγκελαρίου, κηρύξαντος ὅτι οὐδεὶς τῶν γερμανῶν στρατηγῶν θὰ ἀνελάμβανε μετ' ἐλπίδος νίκης τὴν ὑπεράσπισιν τῶν δύο ἐπαρχιῶν μετὰ τοῦ παρόντος καταστατικοῦ τοῦ στρατοῦ, ὅτι δέ, ἂν μὴ τὸ νομοσχέδιον ἐπιψηφισθῇ, τὸ κοινοβούλιον διαλυθήσεται, θὰ ἐπενέγκῃ τὸ ποθούμενον ἀποτέλεσμα. — Ὁ ἀντισημιτισμὸς δέ, δεινὸς τῆς Γερμανίας πολέμιος, ἀπειλῶν τὴν βιομηχανικὴν, ἐμπορικὴν καὶ καλλιτεχνικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ κράτους διὰ τὸ μέγα πρόσωπον, ὅπερ ἐν αὐτῷ διαδραματίζει τὸ ἰσραηλιτικὸν στοιχεῖον, ὅστις δὲ παρὰ τῷ διαβοήτῳ Ἀλβάρδῳ εὗρεν ἐν τῷ κοινοβουλίῳ τὸν φανατικώτατον ζηλωτὴν αὐτοῦ, μὴ ὀκνήσαντα νὰ ἐκτοξεύσῃ τὰς βαρυτάτας συκοφαντίας ἐναντίον μελῶν τοῦ ὁμοσπονδιακοῦ καὶ τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου, ὡς δωροδοκηθέντων δῆθεν ὑπὸ τοῦ ἑβραίου διευθυντοῦ τοῦ ἐργοστασίου Λαῖδε, ἐν ᾧ κατεσκευάσθησαν πλημμελῶς τὰ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως παραγγελθέντα ὅπλα, ὁ ἀντισημιτισμός, λέγομεν, ὑπέστη κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας ἀρκετὰ σφοδρὸν τραῦμα, πασῶν τῶν σκευωριῶν τοῦ εἰρημένου Ἀλβάρδου ἀγόνων ἀποβασῶν, τῶν ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ κοινοβούλιον ὑποβληθέντων ἐγγράφων ὡς ἀποδεικτικῶν τῆς ἐνοχῆς τῶν ὑπ' αὐτοῦ καταγγελλομένων κηρυχθέντων ὑπὸ τῆς ἁρμοδίας ἐπιτροπῆς ὡς οὐδὲν μαρτυρούντων κατὰ τῶν συκοφαντουμένων προσώπων καὶ τέλος τοῦ σκανδαλώδους τούτου ζητήματος, τοῦ σπουδαίως ἐπὶ ἱκανὸν χρόνον ἐπασχολήσαντος τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ γερμανικοῦ ἔθνους καὶ τὴν κυβέρνησιν αὐτοῦ, κηρυχθέντος ὡς λήξαντος. Ἐλπίζομεν ὅτι ἡ ἀποτυχία αὕτη θὰ περιστείλῃ τοὺς θιασώτας τῶν ὀπισθοδρομικῶν τοῦ ἀντισημιτισμοῦ ἰδεῶν, ἐν οἷς καταταικτέον κατὰ τὸν ἴδιον αὐτοῦ τρόπον καὶ τὸν πρίγκηπα Βισμαρκ, ἐν τινι συνεντεύξει αὐτοῦ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἄλλα τε πολλὰ εἰπόντα, προτείναντα δὲ τὴν ἄρσιν τοῦ ἀπὸ τῆς προϊούσης ἐρρωσθείσης τῆς ἰσραηλιτικῆς ἐν Γερμανίᾳ ἐπιροῆς κινδύνου διὰ τῆς «κράδεως τῶν ψυλῶν», ἤτοι διὰ τῆς γερμανοποιήσεως τῶν Ἑβραίων. — Ἡ λήξασα ἑβδομὰς ἐσημείωσε σπουδαῖον γεγονὸς ἐν τοῖς χρονικοῖς τῆς συγχρόνου πολιτικῆς ἱστορίας, τὴν περὶ τὴν λῆξιν ἄφιξιν τοῦ μακροῦ ἐν τῇ Δ. Ἀφρικῇ ἀγῶνος τῶν Γάλλων πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Δαχομαίων, οὗ μικρὰ πράγματα παρασχόντα τῇ Δημοκρατίᾳ παρὰτὰς κραταιὰς καὶ νικηφόρους κατ' αὐτοῦ μάχας τοῦ στρατηγοῦ Δώδ. Ἡ κατάστασις εἰς τοσοῦτον σοβαρότητος εἶχε προαχθῆ, ὥστε ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις προσεκάλεσεν εἰς Παρισίους τὸν τῆς ἐκστρατείας ταύτης ἡγούμενον στρατηγόν, ὅπως συνδιασκεφθῇ αὐτῷ περὶ τῶν καταλληλοτάτων πρὸς ὁριστικὴν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῶν δυσχερειῶν μέσων, ἀλλ' ἰδοὺ πρὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ στρατηγοῦ τηλεγραφεῖται εἰς τὴν γαλλικὴν πρωτεύουσαν ἡ εἰς τὰς γαλλικὰς ἀρχὰς πρότασις τοῦ ἀφρικανοῦ ἡγεμόνος περὶ διαπραγματεύσεων, πρότασις, ἣν ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις ἐδέξατο ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ διαπραγματευθῇ ἀμέσως μετὰ τοῦ Μπεχανζέν, ᾧ ἐπέτρεψε νὰ μεταβῇ εἰς Ἀβομέην. Ἐλπίζεται ὅτι ἡ συνεννόησις εὐχερῶς ἐπιτευχθήσεται, πεισθέντος ἤδη τοῦ Μπεχανζὲν ὅτι ἀδύνατος τυγχάνει αὐτῷ ἡ περαιτέρω μετ' ἐλπίδος εὐτυχοῦς ἐκβάσεως ἐξακολούθησις τοῦ ἀγῶνος, ὅτι δὲ οὕτω προσεχῶς ἡ Γαλλία ἀπαλλάσσεται τελείως ἀπὸ ὀχλήρου περισπασμοῦ. — Τὸ ζήτημα τῆς ἰρλανδικῆς αὐτονομίας εὑρίσκεται ἐν τῷ αὐτῷ περίπου σημείῳ· ἀντὶ τούτου ὅμως ἔχομεν συντετελεσμένην ἤδη ἄνευ πατάγου καὶ κλονισμοῦ ἰσλανδικὴν αὐτονομίαν. Ἀπὸ τῆς 20ῆ προσεχοῦς αὐγούστου ἡ ἀπὸ τοῦ δανικοῦ κράτους ἐξαρτωμένη καὶ τὸ βορειοδυτικώτατον πέρας τῆς Εὐρώπης κατέχουσα μεγαλόνησος Ἰσλανδία, εὐτυχοστέρα τῆς πρὸς νότον καὶ ἀπέναντι αὐτῆς Ἰρλανδίας, ἄρχεται ἀπολαύουσα τῶν ἀγαθῶν νέου συντάγματος, παραχωρηθέντος αὐτῇ ὑπὸ τοῦ βασιλέως Χριστιανοῦ. Κατὰ τὸ σύνταγμα τοῦτο ἡ νῆσος προσκτᾶται ἰδίαν ἐσωτερικὴν νομοθεσίαν, θεσπιζομένην μὲν ὑπὸ τοῦ βασιλέως καὶ τῆς ἐθνικῆς τῆς νήσου συνελεύσεως, ἀποτελουμένης ἐκ 36 μελῶν, ὧν τὰ μὲν 30, τὴν Βουλὴν ἀπαρτίζοντα, ἐκλέγει ὁ ἰσλανδικὸς λαός, τὰ δὲ 6, ἅτινα μετὰ τῶν ὑπὸ τῆς Βουλῆς ἐκλεγομένων ἑτέρων 6 ἀποτελοῦσι τὴν Γρουσίαν, ἐκλέγει ὁ βασιλεύς, ἧς δὲ ἡ ἐκτέλεσις μόνῳ τῷ βασιλεῖ ἀνατίθεται. Ἐφ' ὅσον ἡ Ἰσλανδία δὲν θὰ ἐκπροσωπῆται ἐν τῷ δανικῷ κοινοβουλίῳ, οὐδὲν μὲν θ' ἀφαιρῆται δικαίωμα ἐπὶ τῆς γενικῆς διαχειρίσεως τῶν πραγμάτων τοῦ κράτους, ἀλλὰ καὶ εἰς οὐδεμίαν θὰ ὑποβάλληται σχετικὴν ὑποχρέωσιν. Ἐν Κοπενάγῃ θὰ ἐδρεύῃ διαρκῶς ὑπουργὸς τῆς Ἰσλανδίας, ὑπεύθυνος ἐπὶ τῇ τηρήσει τοῦ συντάγματος τῆς νήσου, ἧς τὸν διοικητὴν θὰ διορίζῃ ὁ βασιλεύς, αὐτὸς αὖθις ὁρίζων καὶ τὸ δικαστήριον, ὅπερ θ' ἀπεφαίνετο περὶ τῶν ὑπὸ τῆς ἐθνικῆς τῆς νήσου συνελεύσεως διατυπουμένων τυχὸν κατ' αὐτοῦ μομφῶν. Ἡ ἀθόρυβος αὕτη παραχώρησις πόδον διδακτικὴ ἠδύνατο ν' ἀποβῇ τοῖς ἄγγλοις συντηρητικοῖς, ἐξακολουθοῦσι νὰ ταράττωσι γῆν καὶ θάλασσαν πρὸς διακώλυσιν τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἰρλανδικῶν μεταρρυθμίσεων τοῦ κ. Γλάδστωνος.

Μ. Ε. Μ.

ΦΥΡΔΗΝ ΜΙΓΔΗΝ.

Σήμερον, τῇ 2 μ. μ. ὥρᾳ, γενήσονται αἱ ἀρχαιρεσίαι τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, καθ' ἃς ἐκλεγήσονται, μυστικῇ ψηφοφορίᾳ, διὰ τὸ ἐπιὸν ἔτος 1893—94, πρόεδρος, ἀντιπρόεδροι (δύο), γεν. γραμματεύς, εἰδ. γραμματεύς, βιβλιοφύλαξ, ταμίας, λογιστής, τὰ μέλη τῶν διαρκῶν ἐπιτροπῶν καὶ οἱ ἐπιμεληταὶ τῶν ἀρχαιολογικῶν συλλογῶν καὶ τῆς ὀργανοθήκης.

— Ἡ συνέχεια τῆς Περὶ τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου ἀνακοινώσεως τοῦ κ. Σ. Ι. Βουτυρᾶ ἀναβάλλεται εἰς τὴν μεταπιοῦσαν δευτέραν.

— Ἐν περιλαλήτῳ συγγράμματι, ἐπιγραφομένῳ ἡ Γυνή, ὁ κοινωνιστικὸς βουλευτὴς ἐν τῷ γερμανικῷ κοινοβουλίῳ κ. Bebel ὑπεστήριξε μετὰ πολλῆς θερμότητος τὴν θεωρίαν τοῦ ἐλευθέρου ἔρωτος. Τῶν συμπατριωτῶν αὐτοῦ δέ τις, ὅστις δὲν ὀνομάζεται, ἠθέλησε νὰ καταδείξῃ ἐν μυθιστορίᾳ τὰ κινδυνώδη ἀποτελέσματα τῶν θεωριῶν τούτων, ἐσκέφθη δὲ νὰ θῇ αὐτὸν τοῦτον τὸν Bebel ἐπὶ τῆς σκηνῆς.

Ἡ ὑπόθεσις διεξάγεται ἐν Βερολίνῳ. Νέος, συντάκτης τῆς κοινωνιστικῆς ἐφημερίδος Πρὸς τὰ πρόσω (Vorwärts) ἐσαγηνεύθη ὑπὸ νεαρᾶς δαντζῆς, ἣν καὶ ἐπὶ τέλους ἐνυμφεύθη. Ἀλλὰ μικρὸν κατὰ μικρὸν ἡ νεαρὰ γυνή, διαυγέστερον ἐξετάζουσα τὴν καρδίαν αὐτῆς ἔγνω ὅτι ὁ Heinc Frischmuth, ὁ σύζυγος αὐτῆς δὶν ἦτο ὁ ἄνδρ, ὃν ὠνειροπόλησε. Τὸν ἄνδρα δὲ τοῦτον τὸν ἐλκυστικὸν ἀνεῦρεν ἐν τῷ Bebel, ᾧτινα ἐρᾷ. Συναίσθησις λίαν φυσικὴ ἐκράτει αὐτὴν παρὰ τῇ συζυγικῇ πασταδε, ἀγαπωμένην ὑπὸ τοῦ συζύγου αὐτῆς, ᾧτινι συνεδέετο ἀρρήκτως. Αἱ συναισθήσεις αὗται ἤρθησαν διὰ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ βιβλίου Γυναικός, ὅπερ κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ Bebel ἐδημοσίευσεν. Ἡ κυρία Frischmuth ἀπέστειλε τακτικὴν ἄφεσιν τῷ συζύγῳ αὐτῆς· διότι ἐκλειψάσης τῆς εὐχαριστήσεως ἐπέρχεται ἡ ἐγκατάλειψις, ὁ διδάσκαλος εἶπεν αὐτῷ: Bebel sprach! Ὁ νεαρὸς δημοσιογράφος αὐτοκτονεῖ, ἐν ᾧ ἡ σύζυγος αὐτοῦ, ἀγνοοῦσα τοῦτο, προσκολλᾶται τῷ Bebel. Οὗτος ἐκπλαγεὶς καὶ δυσαρεστηθεὶς ἅμα πειρᾶται νὰ καταστήσῃ αὐτῇ καταληπτὴν ὅτι οἱ πρεσβεύοντες τὰς ἰδίας αὐτοῦ οὐδαμῶς ὑπάκεινται εἰς τὰς βουλήσεις τῶν θαυμαστριῶν αὐτῶν. Τότε αὕτη ρίπτεται εἰς τὸν Σπρέαν.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Σάββατον, 24 Ἀπριλίου.

Ἡ κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἑβδομάδος ταύτης ἐκδηλωθεῖσα τάσις πρὸς βελτίωσιν δὲν ἐξηκολούθησεν, ἐφήμερος δὲ ἦτο ἡ ἐν τῷ μεταξὺ γενομένη ἐλαφρὰ ὑψωσις τῶν ἡμετέρων χρεωγράφων. Πρὸ πάντων τὸ ἡμέτερον χρηματιστήριον κατελήφθη τὴν ἑβδομάδα ταύτην ὑπό τινος ἀπαισιοδοξίας, καθ' ἑκάστην δὲ προσήρχοντο πωληταί, οὐδαμῶς λαμβάνοντες ὑπ' ὄψει τὰς τιμὰς τῶν εὐρωπαϊκῶν χρηματιστηρίων. Οὕτω δὲ καὶ χθὲς ἐνῷ ἡ τιμὴ τοῦ Γενικοῦ χρέους ἐν Παρισίοις ἦτο 22,32 1/2, καὶ ἐν Λονδίνῳ 22,12 1/2, ἐνταῦθα ἐτιμᾶτο μὲν κατὰ τὸ ἄνοιγμα τοῦ χρηματιστηρίου 24,21 1/2, ἀλλὰ δὲν ἐδράδυνε νὰ ὑποτιμηθῇ μέχρις 24,18 ἄνευ οὐδενὸς λόγου, καὶ περὶ τὸ κλεῖσιμον ἐσημειοῦτο 24,16. Ἐπίσης καὶ αἱ μετοχαὶ τοῦ Μονοπωλίου ὑπετιμήθησαν μέχρι 16,21 καὶ οἱ Σιδηρόδρομοι 91 1/8. Τὴν ἀπαισιοδοξίαν ταύτην τοῦ ἡμετέρου χρηματιστηρίου προεκάλεσαν μὲν διάφοροι ἀποθαρρυντικαὶ διαδόσεις καὶ φῆμαι τινὲς ἀνησυχητικαὶ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἀδέσποτοι, ἐνίσχυσε δὲ ἡ παρὰ τῆς ἀγγλικῆς Τραπέζης ὑψωσις τοῦ τόκου τῆς προεξοφλήσεως ἀπὸ 2 1/2 εἰς 3 0/0. Εἰς τὴν ἀνάγκην ταύτην τῆς ὑψώσεως τοῦ τόκου περιῆλθεν ἡ ἀγγλικὴ Τράπεζα ἕνεκα τῆς ἐλαττώσεως τοῦ ἀποθεματικοῦ αὐτῆς εἰς 41,37 1/2 0/0· ἄλλως δὲ ἡ χρηματιστικὴ στενοχωρία ἐγένετο ἐπαισθητὴ ἐν πᾶσι τοῖς χρηματιστηρίοις κατὰ τὴν μηνιαίαν ἐκκαθάρισιν, καθ' ἣν ἐπληρώθη τόκος διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν πράξεων ἀπὸ 3 1/2 μέχρι 5 0/0, παντοχοῦ δὲ παρετηρήθη ὅτι ἐπλεόναζον οἱ προσφερόμενοι τίτλοι, τοῦτο δέ, ἡ προσφορὰ δηλονότι τίτλων κατὰ τὰς ἐκκαθαρίσεις, δὲν θεωρεῖται εὐνοϊκὸν σύμπτωμα, διότι παρατεινόμενον δύναται νὰ ἐπιφέρῃ χρηματιστικὴν κρίσιν. Πλὴν τούτου ἡ γενικὴ οἰκονομικὴ κατάστασις εἶναι ἥκιστα ἐνθαρρυντική. Ἡ κρίσις τῶν αὐστραλιανῶν Τραπεζῶν, ἡ μηκέτι λήξασα, προσέβαλε σπουδαίως τὴν ἀγορὰν τοῦ Λονδίνου. Τὰ ἀποθεματικὰ κεφάλαια τῶν Τραπεζῶν τούτων, ὅσαι μέχρι τοῦδε ψνέστειλαν τὰς πληρωμάς των, ὑπολο-

γίζονται εἰς 40 ἑκατομμύρια λιρῶν ἀγγλικῶν, τὸ τρίτον δὲ τοῦ ποσοῦ τούτου ἀνήκει εἰς ἄγγλους κεφαλαιούχους. Εὐτυχῶς ἡ αὐστραλιανὴ αὕτη κρίσις εἶναι τοπική, μικρὸν ἡ οὐδόλως ἐνδιαφέρουσα τὰς ἀγγλικὰς Τραπέζας, ἑπομένως δὲν δύναται νὰ ἔχῃ τὴν σημασίαν ἣν εἶχεν ἡ ἀργεντινὴ κρίσις ἡ προκαλέσασα τὴν πτῶσιν τοῦ οἴκου Βάριγγ, καὶ τὴν ἐν Εὐρώπῃ μεγάλην χρηματιστικὴν κρίσιν. Ὅπως δήποτε καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς δημιουργηθεῖσα κατάστασις ἥκιστα συντελεῖ εἰς ἐνθάρρυνσιν τῆς κερδοσκοπίας ἐν Λονδίνῳ.

Ἐπισκοποῦντες δὲ καὶ τὴν κατάστασιν τῶν λοιπῶν χρηματιστικῶν κέντρων οὐδὲν εὑρίσκομεν τὸ ἐνθαρρυντικόν. Ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἐξακολουθεῖ, ὡς γνωστόν, ἡ χρηματιστικὴ κρίσις ἕνεκα τῆς ψυγαδεύσεως τοῦ χρυσοῦ, ἡ δὲ κυβέρνησις ἠναγκάσθη νὰ ἐγγίσῃ τὸ ἐξ 100 ἑκατομμυρίων ἱερὸν θεωρούμενον ἀποθεματικὸν εἰς χρυσόν, ἐλαττωθὲν εἰς 96 ἑκατομμύρια. Λέγεται μάλιστα ὅτι ἡ κυβέρνησις τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν προτίθεται νὰ καταφύγῃ εἰς ἔκδοσιν μεγάλου δανείου ἐν ταῖς εὐρωπαϊκαῖς ἀγοραῖς, ὅπως οὐ μόνον ἀναπληρώσῃ τὸ γενόμενον κενόν, ἀλλὰ καὶ προμηθευθῇ τὸν ἀπαιτούμενον χρυσὸν πρὸς ζωογόνησιν τῆς χρηματιστικῆς ἀγορᾶς.

Σπουδαιοτέρα θεωρεῖται ἡ ἐν Βιέννῃ χρηματιστικὴ κρίσις, διότι καὶ μεθ' ὅλην τὴν γενομένην μεταστροφὴν ἀρχαίων τινῶν δανείων καὶ τὴν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ προμήθειαν 40 ἑκατομμυρίων χρυσοῦ, τὸ συνάλλαγμα ἐξακολουθεῖ ἀνατιμώμενον, καὶ τὸ χρυσοῦν εἰκοσόφραγκον, ὅπερ πέρυσιν ἐτιμᾶτο 9,44 τιμᾶται νῦν 9.75, ἡ δὲ κατάστασις αὕτη ἐμβάλλει εἰς πολλὰς μερίμνας τὴν Αὐστροουγγρικὴν κυβέρνησιν, καὶ καθιστῇ προβληματικὴν τὴν διὰ τῶν νέων δανείων ἐπιδιωκομένην ἄρσιν τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας. Τὰ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ πορισθέντα ἑκατομμύρια εἰσὶ κεκλεισμένα ἐν τοῖς ταμείοις τῆς κυβερνήσεως καὶ τῆς κεντρικῆς Τραπέζης, ἐν δὲ τῇ κυκλοφορίᾳ ἐξακολουθεῖ τὸ χαρτονόμισμα. Πρὸς ἀπόδειξιν δὲ τῆς ἐν Αὐστροουγγαρίᾳ ἐλλείψεως χρυσοῦ παραθέτομεν τὴν περίεργον στατιστικήν, ἣν ἀρτίως ἐδημοσίευσεν ὁ κ. Leech, ἐξ οὗ καταφαίνεται ὅτι ἡ μὲν χρηματιστικὴ κρίσις ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς εἶναι φαινομενικὴ μᾶλλον, τῆς δὲ Αὐστρίας πραγματική.

Εἶναι γνωστόν, λέγει, ὅτι ἐν Αὐστρίᾳ ὑπάρχουσιν 100 ἑκατομμύρια εἰς χρυσόν, κατατεθειμένα ἐν τῇ Ἐθνικῇ Τραπέζῃ, καὶ ἴσον ποσὸν ἐν τῷ κυβερνητικῷ ταμείῳ, περιπλέον 175 ἑκατομμύριον εἰς ἄργυρα παρὰ τῇ Τραπέζῃ, ἐλάχιστον δὲ ποσὸν εἰς κυκλοφορίαν, καὶ τοῦτο ἐν πληθυσμῷ 40 ἑκατομμυρίων. Τὸ κυκλοφοροῦν νόμισμα εἶναι τὸ χάρτινον ἡλωρίνιον ἔχον ἀναγκαστικὴν κυκλοφορίαν. Ἐν δὲ ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις ὑπάρχουσιν 100 ἑκατομμύρια εἰς χρυσὸν κατατεθειμένα ἐν τῷ κυβερνητικῷ ταμείῳ, καὶ 400 ἑκατομμύρια ἐν κυκλοφορίᾳ. Περιπλέον δὲ 450 ἑκατομμύρια ἀργύρου ἐν τῷ ταμείῳ καὶ 120 ἑκατομμύρια ἐν κυκλοφορίᾳ, ταῦτα δὲ εἰς χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ δολλάρια ἐν πληθυσμῷ 65 ἑκατομμυρίων.

Ἀνακεφαλαιῶν δὲ τὴν στατιστικὴν αὐτοῦ ὁ κ. Leech λέγει ὅτι ἡ Ἀγγλία κατέχει δι' ἕκαστον κάτοικον 14 1/2 δολλάρια εἰς χρυσόν, ἡ Γαλλία 20 1/2 δολλάρια, ἡ Γερμανία 12 1/2, αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι 10, ἡ δὲ Αὐστροουγγαρία 2 1/2 δυλλάρια καὶ ταῦτα κεκλεισμένα, μὴ ἐπιτρεπομένης τῆς κυκλοφορίας, μέχρις οὗ ἔλθῃ ὁ καιρὸς τῆς ἄρσεως τοῦ χαρτονομίσματος.

Καὶ ἐν Ἰταλίᾳ ἡ χρηματιστικὴ κατάστασις δὲν εἶναι ποσῶς εὐάρεστος. Ὁ χρυσὸς ἐξέλιπεν ἐκ τῆς κυκλοφορίας καθ' ὁλοκληρίαν, ἐν ᾧ μόνον νόμισμα εἶναι τὸ τραπεζογραμμάτιον, τὸ ὁποῖον, καίτοι μὴ ὑπαρχούσης ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας, εὕρηται ἤδη ὑποτετιμημένον κατὰ 5 0/0. Ὑπάρχουσι προσέτι εἰς κυκλοφορίαν ἀργυρᾶ τινα μόνον νομίσματα 1 καὶ 2 φράγκων καὶ 50 ἑκατοστῶν καὶ τὰ εἰς χαλκὸν κερμάτια.

Καὶ ἐν Ἱσπανίᾳ δὲν ὑπάρχει μὲν καταναγκαστικὴ κυκλοφορία, καὶ ὅμως ἡ ὑπερτίμησις τοῦ χρυσοῦ ἀνέρχεται ἤδη εἰς 15 0/0. Ὁ κ. Καμάτσος ἀγωνίζεται, ὡς ὁ κ. Τρικούπης, νὰ σώσῃ τὴν πατρίδα του ἀπὸ τοῦ οἰκονομικοῦ ὀλέθρου, ἀλλ' ἡ σπεσῶν τῆς πολυχρονίου κακοδιοικήσεως καὶ διαφθορᾶς ἔφθασε μέχρις ὀστέων. Τοιαῦται ἦσαν αἱ καταχρήσεις τῶν κυβερνητικῶν ὑπαλλήλων, ὥστε ἐν μόνῃ τῇ Μαδρίτῃ εὑρέθησαν ὑπὲρ τὰς πεντακισχιλίας οἰκοδομαὶ μὴ πληρόνουσαι κτηματικὸν φόρον, τούτων δὲ αἱ ἡμίσειαι εἰσὶ καταστήματα κείμενα ἐν αὐτῷ τῷ κέντρῳ τῆς πόλεως καὶ πέριξ τοῦ ὑπουργείου τῶν οἰκονομικῶν! Ἐπίσης καὶ τὸ λαθρεμπόριον εἶναι λίαν ἀνεπτυγμένον, ὡς ἐν Ἑλλάδι, ἡ δὲ περιστολὴ αὐτοῦ αὐξήσει μεγάλως τὰς δημοσίας προσόδους.

Τοιαύτης οὔσης τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῶν δευτερευόντων τῆς Εὐρώπης κρατῶν, ἡ Τουρκία καὶ ἡ Αἴγυπτος ἴστανται εἰς λίαν ἀσφαλῆ καὶ ἐπίζηλον οἰκονομικὴν περιωπήν, δικαίως δὲ ὑπερτιμῶνται, καὶ περιζήτητα καθίστανται τὰ χρεώγραφα αὐτῶν.

Περὶ τοῦ ἑλληνικοῦ δανείου ἐβεβαιοῦτο ἐν τοῖς τραπεζιτικοῖς κύκλοις τοῦ Γαλατᾶ ὅτι ἔμελλε νὰ ὑπογραφῇ χθές, ἀλλὰ μέχρι τῆς ὥρας, καθ' ἣν γράφομεν, δὲν ἐλήφθη ἐπίσημος ἐπιβεβαίωσις.

Ν. ΦΩΤΙΑΔΗΣ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ἀγανίκης Ι. Μαζαράκη. — ΠΟΙΗΣΕΙΣ. Ἐν Ἀθήναις, 1893, του. εἰς 8ον μικρόν, σελ. ιϛ'+302. Τιμ. φρ. 3. Περὶ τῶν ποιήσεων τῆς Ἀγανίκης Μαζαράκη ἐγένετο λόγος ἐν τῷ Φιλολογικῷ φακέλλῳ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 5 τεύχους, ἐπιφυλασσόμεθα δὲ νὰ γράψωμεν καὶ περὶ τοῦ μετὰ χεῖρας τόμου.

— ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ, περιοδικὸν σύγγραμμα τοῦ ἐν Ἀθήναις ὁμωνύμου Συλλόγου κατὰ μῆνα ἐκδιδόμενον. Διευθυντὴς ἐν Κωνσταντινουπόλει Χριστοφ. Σαμαρτσίδης. Τόμος ΙΘ', φυλλάδιον 7, μάρτιος. Ἐν Ἀθήναις, 1893. Περιεχόμενα: Βλάδαν Γεώργεβιτς, Ὁ σέρβος ποιητὴς Λάζαρος Κ. Λαζάροβιτς· Κ. Μεταξᾶ Βοσπορίτου, ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν φοινίκων· Π. Βεργωτῆ, Ἡ πρόθεσις «ἀπό»· Π. Γεωργοπούλου, Ἡ δι' ἀεροστάτου ἀεροπορία· Χ*, Ἰούλιος Φερρύ· Ἀμαλίας Παπασταύρου, Ὁδοιπορικαὶ σημειώσεις· τὰ Μετέωρα· Ἰωάννου Πολέμη, Ἐκ τῶν ἐρειπίων· Δ. Μαρούλη, Ξόρκια (ἐξ ἀνεκδότου συλλογῆς)· Φιλολογικὸς Σύλλογος Παρνασσός, Ἐργασίαι συλλόγου· ἐργασίαι τμημάτων.

Ὁ διευθυνὴς ΧΡΥΣΟΣΘΕΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

Κωνσταντινούπολις-Πέρα Τυπολιθογραφεῖον ΝΕΟΛΟΓΟΥ